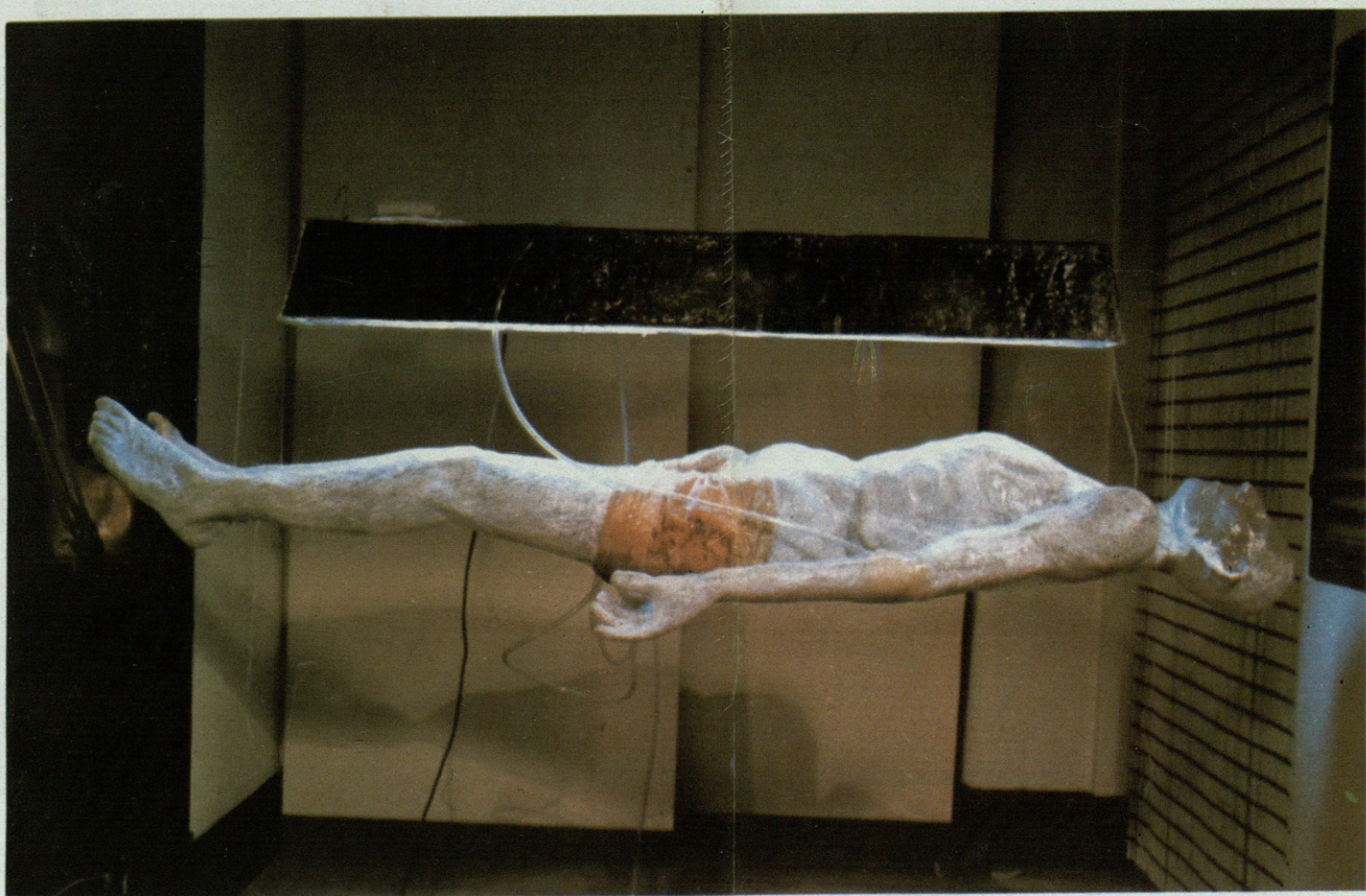

zeruko
ARGIA
1977-Āzaroa-13-XL garren urtea 760 zenbakia 40 peza

hilzorian,
ekonomia bakarrik ez

CAJA LABORALak inolako zozketarik gabe eskaintzen dizu liburu bat.

Zozketa kontutan sartu gabe egin nahi dugu lan zurekin.

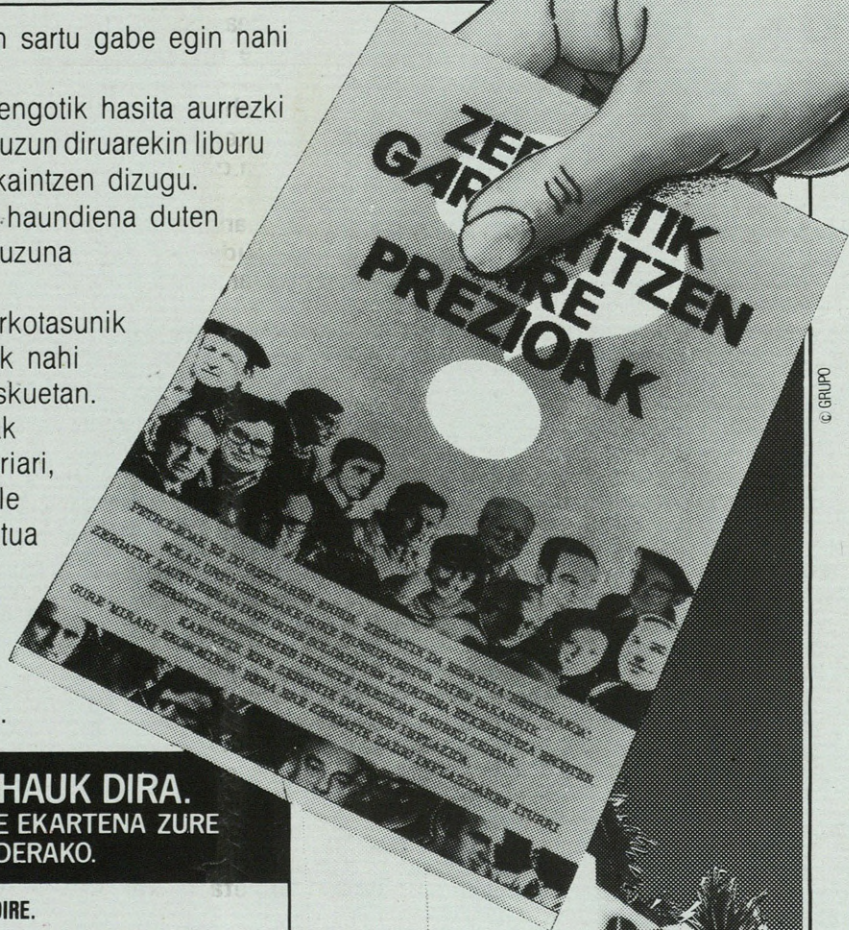
Azaroaren lehenengotik hasita aurrezki libretetan sartuko duzun diruarekin liburu interesgarri bat eskaintzen dizugu.

Gizarte-interesik haundiena duten 4 titulutatik nahi duzuna aukera dezakezu.

Honela, ba, gaurkotasunik biziena duten gaiak nahi ditugu jarri zure eskuetan.

CAJA LABORALak airtortzen baitio herriari, eta zuri aurreratzaile horri, ongi informatua egoteko duzun eskubide osoa.

Horregatik gara, izan ere,
EUSKADIKO KUTXA.

TITULUAK HAUK DIRA. BERE MAMIA: GURE EKARTENA ZURE ARGIBIDERAKO.

SINDIKATOAK NOLAKOAK DIRE.

Nola sortu ziren. Nola zabaldu dire. Sartaldeko sindikatoak. Sindikato sobietarra. Sindikato faszista. Espainian gaur egungo sindikatoa.

ZERGATIK GARESTITZEN DIRE PREZIOAK.

Petroleoak ez du guztiaren errua. Zergatik da Espainia «bestelakoa». Nolaz urtu genezake gure presupuestua jaten bakarrik. Zergatik xautu behar dugu gure soldataren laurdena etxebizitza erosten. Zergatik garestitzen dituzte prezioak gaurko zergak. Kanpotik ere zergatik dakargu inflazioa. Gure «mirari ekonomikoa» bera ere zergatik zaigu inflazioaren iturri.

UDALETXEEK ZER EGITEN DUTE.

Zergatik dire hain pobre. Zergatik zerbitzu publikoen eskasia. Autonomiarik ezaren ondorioak. Demokraziarik ezaren ondorioak. Legediaren zentralismoa. Estaduaren interferentziak. Funtzionarien arazoa.

ANÁLISIS SOCIO-ECONÓMICO SOBRE EL CASERIO

CAJA LABORALak baditu 76 bulego Euskal Herri osoan. Eta beroietan aurkitu duzu ESKUERAKUTSI hau, hain zuzen, eguneroko lankide zaitugulako. Zatoz!

BADU CAJA LABORALak ZURETZAT ZERBAIT IKUSGARRIRIK. EGON ERNE: AZAROAREN 20an EMANGO DIZUGU HORREN BERRI!

CAJA LABORAL POPULAR

LANKIDE AURREZKIA

Una labor de todos

hiltzorian...

Ekonomiaren larrialdian alderdi guztietako jendea biltzeko argia eta kemena izan ditu Suarezek. Itomen honetatik ateratzeko itun bat izenpetu dute denek. Espania salbatzeko borondatea erakutsi dute, alderdi bakoitzak bere interesei uko eginez.

Behi iharren garaian haundizkien irabaziak ere mehetu egiten dira, nonbait. Behekoek bakarrik nozitu balute ekonomiaren kinka hau, behekoen mixeriak ez lituzkete hainbeste estutuko, noski. Baina oparotasunik ezaren zipriztinak goreneraino iristen dira, dirudienez. Hondamenditik libratzeko itun edo tratua egin baitute, elkaturik.

Ekonomia urriaren larriarik ez dugu ukatu nahi. Langileriak jasan beharko duen ezin iritxia ez baita berriketakoa izango. Baina ekonomiaz bakarrik ez gaude gaizki. Euskal Herria bere nortasuna ia galtzeraino etorria dago. Euskara eta euskal kultura hiltzear daude. Suarez, berriz, lasa dabil gure herriaren ezinbizi honengatik.

Frankismoaren barruan sortu eta indartsu diren erakundeek bizirik diraute oraindik. Legeak egiteko gizonak aukeratu zituen herriak, baina herri bizira ez da oraindik fruiturik iritxi. Zerbait egin nahi den bakoitzean lehengo erakundeekin eta eragozpenekin topo egiten da, oraindik ere.

Diputazioetan, udaletxeetan eta abarretan frankismoaren garaiko jendea dago agintzen. Lehengo lehendakari eta diputatuak, lehengo alkate eta zinegotziak, lehengo funtzionarioak, lehengo ordena-zaintzaileak. Herria 40 urtez zapaldu duen jende horixe berbera daukagu aginte lekuetan.

Alderdi honetatik Euskal Herriak bizi duen egoera larriaz ez da Suarez gehiegi estutzen, dirudienez. Politikan, kulturen eta ekonomian behar dugun aginpiderik emateko ez du Moncloara, estu eta larri, deitzen. Patxadan dabil.

Gaur bertatik behar du Euskal Herriak egiazko autonomia, bere buruaren jaun eta jabe izatera

eramango duen egiazko autonomia. Baina Suarezek ez dio serio heldu nahi hauzi honi. Denbora pasa, luza ari da. Euskal Herria entretenituz eta engainatu nahiaz. Umeari bezala, denboraz ahaztuko zaigun gutizia bat dela iruditzen zaio.

Udaletxetako hauteskundeak egiteko ere ez dirudi presaka dabilenik. Bienbitatean herrienetorkizuna erabat mugatzen eta baldintzatzen dituzten erabakiak hartzen ari dira Udaletxetan. Ezeren plangintzarik gabe egiten ari dira herriak, arnaspiderik gabe, kale txukunik, gabe, etxe tarterik gabe, zerbizurik gabe, eskolarik gabe, urik gabe, industria egokirik gabe.

Euskal Herriak berreuskalduntzeko behar dituen laguntzak ukatuz edo atzeratuz dabilta Madril, oraindik ere. Berrogei urte daramatzate euskara eta euskal kultura erasotuz. 40 urteotan egindako kalteez ez da damurik, ez baitutuzte ordaindu nahi.

Gurasoen patrikatik ari dira ikastetxe berriak jasotzen eta gurasoek ordaindurik irakasten da ikastetxetan. Asko penatuz eusten zaio euskal kulturari. Estatuaren eskoletan ezer gutxi egiten da euskara ikasteko eta irakasteko. Estatuaren komunikabideak, irratia, egunkariak, telebista eta abar lehen bezain arrotz eta erdaldun zaizkio Euskal Herriari.

Eta Suarezek ez du ezertarako presarik.

ZERUKO ARGIA

Lehendakari:

Kaletano Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordoko:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. Bilbon: Joseba Sarrionandia eta Iñigo Lamarka. Irunean: Txema Larrea. Iparraldean: Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Esteban Aldamiz-Eixebarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiákez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Eizetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Erixin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barreneitxea (Oizartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Meñal-Iñuri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrakzi eta disainuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu, Karlos Valverde, Juanba Berasategi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe

Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Administrazioa: Antton Ugarteburu.

Publizitatea: Joxe Mari Ibarburen.

Fototloak: Enlio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta

Aragoiko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1.

Donostia, Okendo 22

Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta idazkela:

"Gráficas Semi" / Plaza Lasala, 3 / Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

EZIN KABITU...

Jaun andreok:

Benetan tamalgarria zait lan oni eraso bearra, baña ezin naiz kabitu esan gabe sentitzen dedana bi gizon oietzaz: Saizarbitoria ta Izagirretzaz alegia. Badi-rudi Euzkadiko jendea elkarren aurka jarri naiean dabiltzala batetik, eta bes-tetik ori da izkuntza txu-kuna daukatena... Ori bal-din bada euskaldun baten izkuntza, ez dago makala gure euskeraren etorkizu-na; nik uste det ori baño garbiagoa dala gure izkun-tza. Ba, orrela jarraitzen baldin badu bikote eder orrek berealaxe da aldizka-ri maite au Madriden atera-tzen diran aldizkarien an-tzera, ta joango da pikuta-ra.

Nik oraindano sentitu dedan bezela egin det pro-paganda "Zeruko Argia" ren alde, baña beste aldera ere ez dakit ez ote detan

asi bearko; eta ez naiz ba-karrik zoritxarrez.

EDURNE

HAIZE GARBIA ETA JANARI GOZOA BEHAR

Adiskideok: Euskaldun-berri naizen honek astero-aste-ro erosten dut "Zeruko Argia" neure etxe ondoko liburu den-dan. Aspaldian, aldiz ez nau-zue batere pozik, "Zeruko Ar-gia"-n agertzen diren gauzak ikusita. Azken alea ez da exen-plu txarra eta lerro hauek idaz-tea erabaki dut. Hara:

1.2. orrialdea: Beste al-dizkari batzuetako zatiak jaso-tzen dituzue. bainan denak—"ANAITASUNA" ezik, nos-ki— espainolak eta euskarara itzulgi gabe.(Orrialde berean, "Irakurleak mintzo" sailean, zuten euskara traketsaren kon-

trako gutun bat. Bazen ga-raia!).

2.3. orrialdea: "Zerga iraultzailea"-ren atleko artiku-lu bat. Jakina, nork bere eri-tzia azaltzeko eskubide osoa du, baina oraingoz "Z.Argia"-n esan liteke eritzi bera dutela idazle guziek. Gainera, ETak bide hori utzi berri duelarik agertzen da artikulua...

3.8. orrialdea: Izenpuru-an hara zer astakeria: "Urria-ko Iraultza", "Urriko Iraultza" esan beharrean.

4.22.orrialdea: Sarasketa abertzale izandakoarekin elka-rrizketa. Hain aspaldi ez dela-rik, beste birekin egin zenuten bana: bata Arrizabalagarekin, bestea Eibarko beste LCR-ko batekin. Bestetan bezalaxe, oraingoan ere, ezin ederkiago gelditzen dira erdaltzale eta trosko horik. Euskara eta ikas-tolaren kontra zer ez ote dute esan eta egin halakoek! Baina, jakina! hori aipatzea ez da ego-kia. Utikan!

5.38. orrialdea: Txillar-degiren "Oinarri bila" liburua

bururatzan zaizuen gauza bakarra hau da: "...ez da gaiz-ki etorri..."! Horixe kriti-ka!

Azkenik, begira dezagun zenbat orrialdetan ari zareten politikaz eta zenbatetan gure kulturaz, gure hizkuntzaz, he-rrietako berriez, e.a. Hona:

Politikaz eta.... 30 orrial-de.

kulturaz eta... 2 orrial-de???

Eta zer politika-ikuspun-tu, gainera. Gehienetan oso ez-tabaidagarri, eta euskaldunak batzeko gabe, zatitzeko eta mintzeko balio duena.

Mesedez, "Z. Argia" zer-bait zen. Gezurra dirudi ho-rren beheja jota aurkitzea. Eta kontura zaitzete behinik be-hin erdal giro latz honetan! HAIZE GARBIA eta JANARI GOZOA behar dugula.

Besterik gabe, zuen,
MIKEL OTSOA AZPURU-KOA.

besteena

OPINIONen 57. zenbakitik: "El problema presenta varias vertientes muy complejas de superar por los etarras: desde el plano ideológico y de identidad, el problema de personalidad, desequilibrio psíquico, hasta el puramente sociológico, profesional y de protagonismo individual. Los muchachos que buscan una vida fácil y aventurera, —exceptuando a un número mínimo de etarras que mantienen un régimen de vida espartana, el grueso de la organización se regala con todo género de comodidades— que gustan de las armas, de las emociones nuevas, resultan elementos fácilmente captables y susceptibles del consiguiente adoctrinamiento con promesas de todos estos alicientes".

Zati hau "ETA con bazookas" artikulotik hartua da. Idatz lan honek antzeko datu interesgarri eta sinesgarriak ematen ditu. Zenbaki honen azala gai honi berberari eskainia da. Merkantilismoaren ondorioak...

OZONOn 25.zenbakitik: "La bienpensante, conservadora, reaccionaria sociedad alemana tiembla solo con pornunciar este nombre: "Banda" Baader Meinhoff. Los fascitoides comunidades occidentales que siguen el ejemplo de la República Federal igualmente se sienten amenazadas por organizaciones como esa. Y todo tipo de tergiversaciones, cuando no calumnias descaradas, se lanzan, como anatemas, contra dichos "anarquistas, maestros del terrorismo".

HERRIAren 1.418. zenbakitik: "Ez badiozu nortasuna gazteari emaiten ez diozu deus emaiten. Askatasun behar-raren eritasuna ez ditake senda, askatasuna bihurtuz bai-zik: "Askatasuna edo herioa". ..lerro hori agertuko da gazte- en ikurriñetan, gazteak gazte izanen dierno mundu zabale-an"

FUERZA NUEVAren 564. zenbakitik: "El vicio socialista es el pecado de sus hijos etarras, que los honorables burgueses del PNV sufren con resignado dolor. En los otros adjetivos del "estado vasco", los de "reunificado, independiente y euskaldun" están de acuerdo, aunque no se atreven a decirlo con tanto desca-ro. Actitud prudente que, si les permite la entrada en la Moncloa, en cambio les proporciona disgustos en la calle cuando quieren sumarse a las manifestaciones en que participan los "jóvenes bárbaros". Quizá ése sea el sentido de las frases antes reproducidas de José de Azcárraga: "A falta de pan, buenas son tortas". A falta de independencia, las tortas que a los diputados del PNV les han saltado los jóvenes separatistas".

Ikusten denez, "aberria"ren batasuna haustekotan ez dabil-tza aldizkari eta talde honen arduradunak!

TRIUNFOren 771. zenbaki-tik: "La intensificación de las relaciones internacionales ponen en primera página, casi todos los días el tema de la extradición. Los secuestros aéreos y los exiliados políticos son una cantera de casos sucesivos.

La justicia española tiene que enfrentarse constantemente con la responsabilidad de decidir qué hechos tienen el carácter de políticos y quienes han de ser entregados como delincuentes comunes.

... Justicia y política se entrecruzan, pues, de manera grave en la cuestión palpitante de la extradición".

Hauteskunde munizipaleei begiratzuz eta ahal duten artilleria guztiaz, eten gabe ari dira ezkerre erasotzen eskubiko eta erdiko indar politikoak. Berreziki ezker abertzalea, alderdi horien indarraz agian berak baino kontzientzia handiago dutelarik.

DEIaren bidez, oraino perseguituak ziren jende batzuek eraso zitalak pairatu dituzte Monzon eta estrainatuen pertsonengan. Monzonek bereziki, nere bizi guztian ezagutu dudana euskal semeetarik zintzoenetakoa bat. PCE eta PSOEek dirudite, bestalde, lan alderdiak eta. Beste alderdiek, ordea, dirudite, "servicio de guardia" delako bat muntatu dutela. Bonba lehertu ahala, batzutan lehertu baino lehen ematen dute, agiri bat bidaltzen dute egunkarietara zein den bere eritzia ezagutzera emateko, jadanik guztiok buruz ikasi badugu ere. Guztiarekin ere, zitalkeria ez zen inolaz ere ailegatu Carrillo jaunak azaldu duenera; jaun honen arauera, Euskadin "betidanik" egon baitira bi "komunitate"; bata bestearen akabatzeke zorian, ezker abertzalearen grinaren kausaz, eta eskerrak PCEk mau-mau honetako jendearekin elkarrizketa lehenbailehen iriki behar omen duela "gera ebitatzeko".

Orain etorriko zaigunarekin hau dena hala ere, haur-joko soil bat dugu.

Moncloako tratoa sinatu eta gero, erasoaldi horik are gogorrago eta zitalagoak egingen baitira, orain euskal herrian dauen indar politikoaren arteko amildegi are handiago eta sakonago eginez.

Indar historikoak izan dira trato horretan parte hartu dutenak: hots, frankismoaren garaian gutien nabaritu baina gero hauteskundeetan frankismoaren erortzeko eraren kausaz garaile irten zirenak. Trato horrek agian baduke zenbait gauza positiborik; hala

tratoaren kontra, batasuna

M. ONAINDIA

nola bat detenitu eta berehala abokatuarekin egoteke eskubidea edukitzea (berehala orain demokrazia terrorismotik defendatzeko jarriko duten legeak kentzen eta ukatzen ez bitartean behintzat). Baina funtsean trato horren bidez indar sinatzaile guztiak onartzen dutena hau da: Espainiar Estatuan eskuratutik eta instituzionalizatutik dugula demokrazia eta jadanik herriak eta indar demokratikoez ezin dezaketeela haruntzago joan. Heldu da, bada, demokrazia hori defendatzeko garaia. Baina zertatik, norengandik defendatu behar da demokrazia hori? Iraultzatik? Tratoan parte hartu ez duten indarrak guztiz minoritarioak baitira, bada. Faxismotik? Orduan zer egiten du hor Fraga batek? Eta horrela defendatzen ahal da bat faxismotik. Egiaz, beldur gara erabat sendotu ote duten kolpearen posibilitatea, zeren jadanik egoera

hau demokratikotzat hartzean langileriak eta herriak ezin izanen baitute eskubide berririk lortu, bide legalez behintzat, eta aitzitik, kinka ekonomikoaren kalte guztiak beraiei joanen zaizkie. "Horretarako burukatu dugu hainbeste demokraziaren alde? Zergatik nahi dugu herrikoi eta langile alderdien legeztapena, geure bururakarako tresna egokiak edukitzeko, ala indar horiek geure burua sal dezaten".

Kontraesan hori agertu da, nolabait, sindikato guztiak tratoa kritikatzeko, nahiz eta nola edo hala alderdi sinatzaileen mende egon. Demokrazia defendatzeko bideak ezin daitezke izan inola ere faxismoa defendatzeko erabiltzen eta erabili direnak.

Izan ere, kinka ekonomikotik kolpe faxista bat sortuko balitz, ez litzateke izango errejimen honen kontra. Caudillo berria ez da Blas Piñar izango, ez

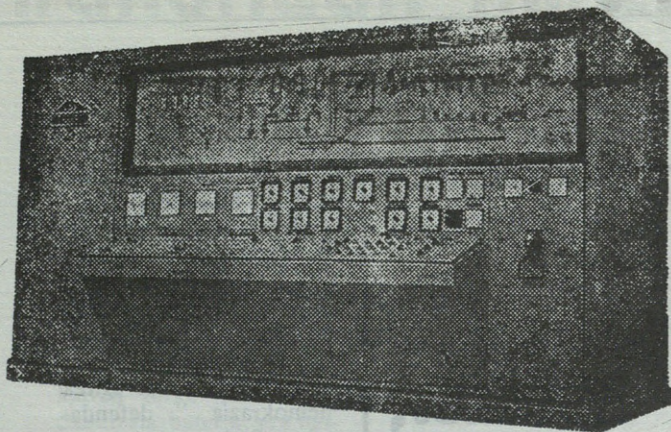
eduki beldurrik. Aitzitik, lehenago alkandora urdina kendu eta irripar amerikano demokratikoa ateratzen hain trebeak izan ziren berberak ikusiko ditugu zein iaio diren, alderantzizko operazioa egiten ere Horiekin trato bat egitea "demokrazia" defendatzeko, faxismoaren aztarak onhartu eta behinbetirako hor uztea da. Bolborategi baten gainean bizitzea, "demokrazia" horrek ez dituelako erantzuten herriaren desira eta premiak.

Gauzak horrela, tratoaren kontra agertzen diren indar politikoaren batasuna ezinbesteko dugu. Izan ere, tratoaren alde ala kontra egoteak euskal politikoa alorra bi kanpo desberdinetan bereizten du; hobeki esan, lehenago zegoen zatiketa bat egiaztatzea eta sendotzea datorkigu. Baina inportatea ez bere etorkizunari buruz bakarrik, hots alderdi hauen bizirik gelditzea eta hedatzeari buruz, baina bai herriak berak aurrera jarrai dezan burrukan bere eskubideak lortzeko.

Batasun hori, ordea, azken urte hauetan ikusi denez, ez da eskura erraza; hamaika behaztopo duelarik bere bidean. Batasuna, elkartasuna lortzeko hobeki esan izan ere, ezinbesteko da homogeneizazio apur bat. Politikan elkartasuna hezurmamitzeko eraik hoberena aliantza bat da, baina aliantzaren oinharria ezin da izan zerbait negatiboa soilik.

Hori jakina, ezinbesteko da, baina horrez gain, akordio minimo bat behar da eguneroko funtzionamenduan.

Bat optimista samar jartzea uzten duen zenbait pauso eman dira. Udaletxeetan egiten ari diren batzarretan, Altsasun elkartu ziren alderdi abertzaleek egin zuten komunikatuari darion batasun kutsua oraindago zerbait ezagutu gabea.

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez Iraultzeko
electroniko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak
Ikusgailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duelarik.

HYDROMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak.

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko loturak eta lanak.

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)

Goi presiotarako uraga giltzadunak.

TUROLA (Italia)

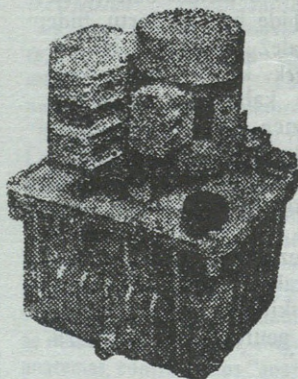
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)

Indar irazkiak eta itxulerakoak.

ADA

Uztal gisako euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:
Jolastokleta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 arl) ta

353440 (5 arl)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15. **SAN SEBASTIAN**

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **anzkar** s. a.

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Olek guztiak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

askatasun ibilaldia

ipar aldean

(ZENBAIT GOGOETA)

JON URRUJULEGI

Azken urteotan gertaera askok eman dio aipu ipar Euskal Herriari. Dirudenez, ari da polliki-polliki bere bidea aurkitzen. Bide egite honetan, ordea, ez dirudi hegoaren aldetik behar bezalako ulerkintzarik lortzen duenik. Gu hegoaldekook arinegi mintzatzen gara Bidasoaz harandiko anaietaz ari garenean.

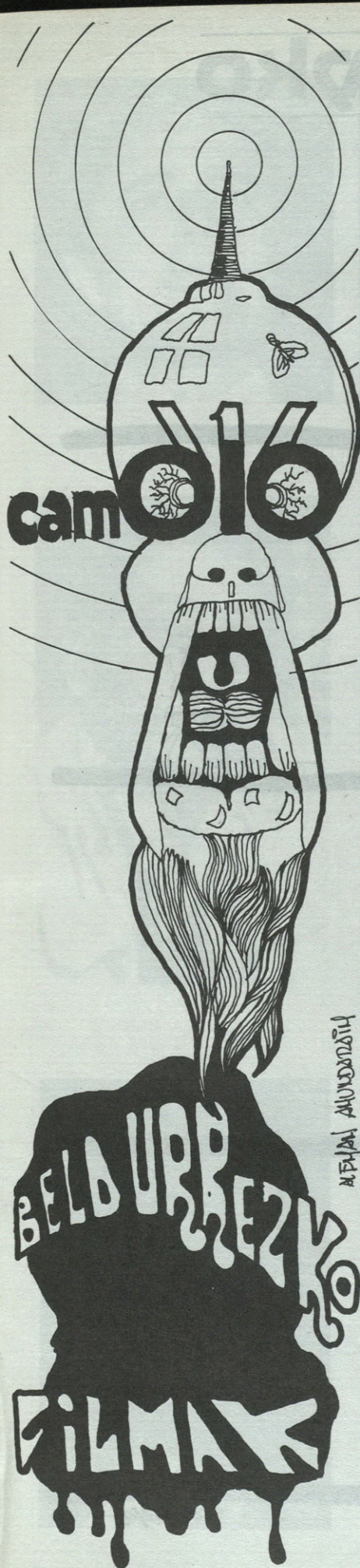
Eta arinegi mintzatze hau, azkenez, eta aski gogorki. Askatsunaren Ibilaldian izan zen. Larunbat eta igandeetan haruntz joaten ginenok, ondotxo daki-gu zernolako harrera tristeja jasotzen genuen herri herriko jendearen esku-tik. Gure arteko asko harritu egin zen; berak ere euskaldunak izanik, eskuak kurutzaturik, behiak baino begi haun-diagorekin hartzen gintuztelako. Baina egia esateko, gure ustez, guk geuk baino arrazoi gehiago zuten berek, gure jokabideaz txunditurik geratzeko. Arrazoi hauetariko bat, agian inportantea: "gure" martxaren helburuak han ipar aldean ez zirela herriz herri, asanblada gisako bilkuretan, aurrez garbi azaldu, eztabaidatu, jendeak aldeko edota kontrako postura har zezan. Askori entzuten zitzaion hain lehenengo frantses sentitzen direla, gero berriz ere frantses eta azkenean komeni bazaie euskadun. Bertan bizi-tzeko aukera (nahiz bortxatua) izan dugunok, ez ginateke horrela mintza-tuko. Haien frantses sentitzea, bertako belaunaldi askok sofritu duen aliena-

zio desnazionzionatzaile izugarriaren ondorena da. Guk ez bezalako bonbar-deo gogorra jasan dute haiek. Gernika-ko sua, kriminala bezain kontzientzia-tzaile izan da guretzat. Errege "Katoli-koek" deklaratu ziguten gerra behin-goiz irabaz dezagun akuilatzaile. Baina Gernikako bestaldera. Eta gerra ondo-ren eta geroago ere handik pasa gare-nok, aitor dezagun, apenas asko inte-resatu garen hango problematikari hel-tzen. Gorputzez han biziarren, gure politikaren begiek hegoaldera bakarrik begiratzen zuten, hein haundi batetan behintzat.

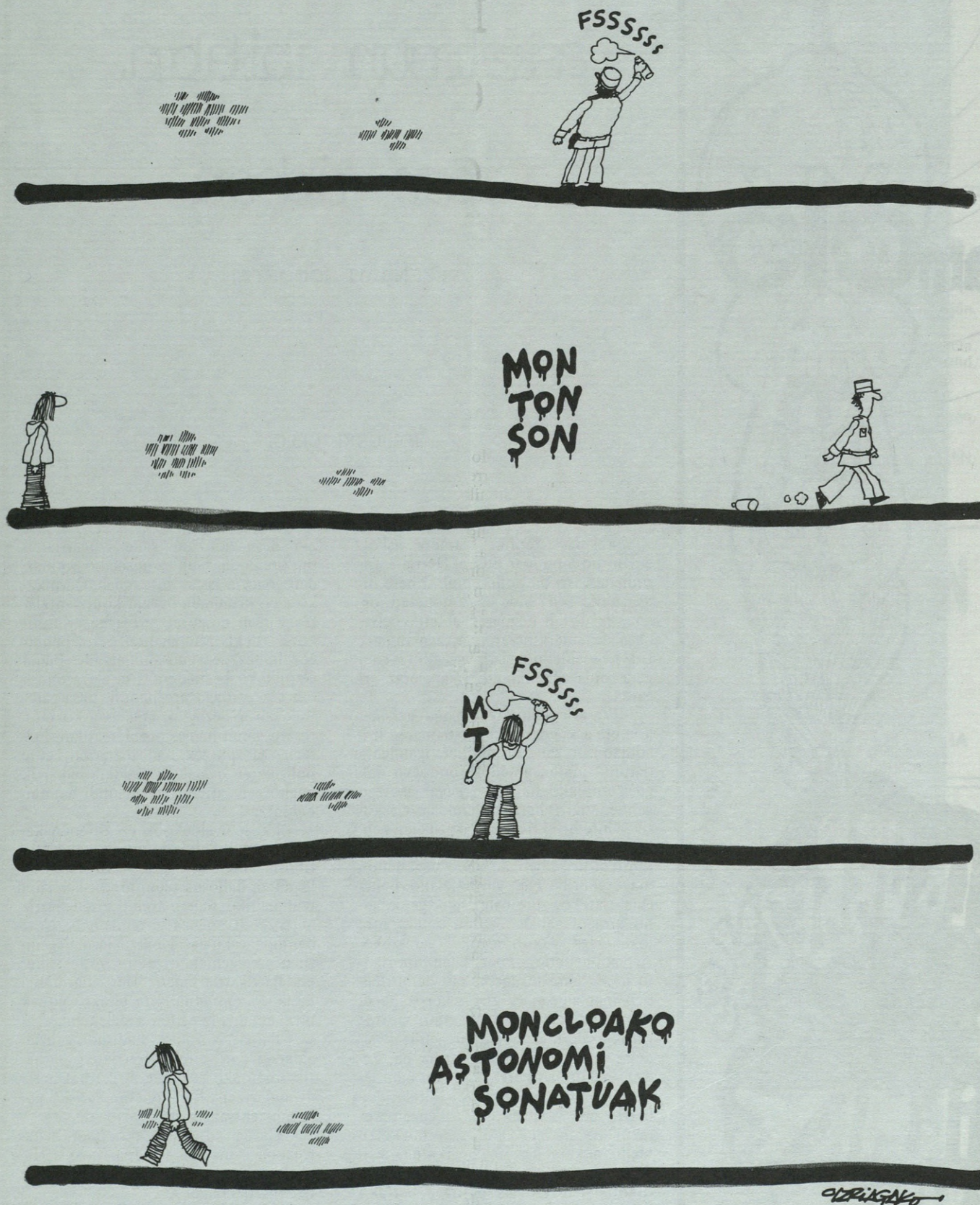
Ez, iparraldekoek ez zuten Aska-tasunaren Ibilaldia konprenitzeko mo-tiborik. Elemento politizatu batzuren laguntza baliosua ukan arren, herriaren-tzat nahiko suge estraino ziren herriz herri zebiltzan giza-zerrenda haik. Noiz behinka esku-zarta batzu jaso bageni-tuen ere, gehienontzat prozesio suhar eta harrigarria ginen "Herri harmatua inoiz ez zanpatua" eta gisako oihuak bitxi eta arrotz egiten zitzaizkien.

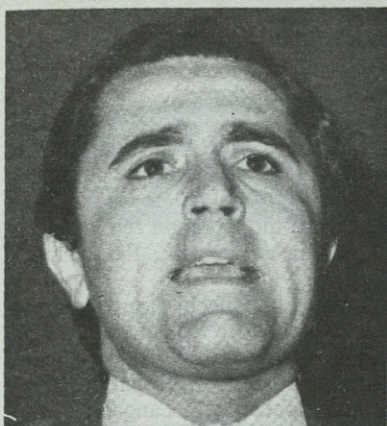
Baina, zorionez, badirudi gauzak aldatzen ari direla. Herriaren barne-tik sortutako euskal politika bat hasia da indartzen. Eta honetaz Parisko go-bernu zentralista ere ohartua da.

Geroan, burrukarako hain beha-rrezkoa izango zaigun Ipar Euskal He-rriak ondo merezi du gure aldetik tra-to zentzuzkoagorik.

horma sprayko

moncloakoa ezarri andoren

IÑAKI IBARRA

Eta, azkenan, Moncloako ituna ezarri digute. Datorren 2 urtetako egoera politiko ekonomikoa hark markatuta egongo da. Hortaz, ikusi duguna ikusi eta gero ez dugu kantuz eta dantzaz hasteko umorea. Leku askotan irakurri dugu itun horren ardatzak zeintzuk diran, gu, orain, ideia orokor batzu bakarrik azaltzera goaz.

Gauza bat argi dago: harremana ez da indar berdinen artean izan, zeren langile eta mugimendu herriko atzeruntz doa, eta burgesiarena erasoaldian baitdago. Eta burgesiaren aurrerakadan, Moncloako ituna, irabazitako gudu bat da. Hala ere, tratoa izenpetu duten alderdi ezkertiarrek, gairaipen bat bezala aurkeztu nahi digute. Carrilok esan zuena: "Oker daude Moncloako ituna onhartzan ez dutenak; epe laburreko helburua demokrazia sendotzea da". Agian Carrillorentzat demokrazia sendotzea herria kaltez kapitalistak nagusitzea da.

Baina PCE-CCOO tandemak, PSOE-UGT baino koerenteago aurkitzen dugu. Nola uler daiteke N. Redondo eta PSOE-UGTko militanteen egoera?

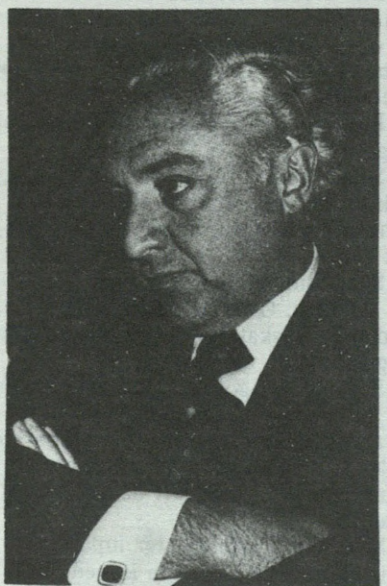
PSOEren izenez hitz egitean, estatuko egoera larrian ituna egokia dela esango digute, eta UGTren izenean hitz egitean, langileentzat ez dela hain egokia eta itunaren aurka burukatu behar dela. Baina ez al da PSOE langileen alderdia BEREZIKI?

Uztailan pezetaren debaluazioa genduen; onhartu dituzten neurri ekonomikoen onura guztiak inflazioak irentsi ditu. Beste debaluazioaren

zurrunmurrua dago. Banko handi baten kargu batek esanditu debaluazioa egokia dela, baina herriari begiratuz onepen gutxikoa; hala eta guzti Gabonak baino lehenago eman behar litzatekeen dekretoa dela.

Krisisaren oihuak berriro entzun ditugu; eta berriro ere agintariek ezetz esan digute; baina, Camuñas bezala, orain ere norbaitek irtengo du gobernutik. Ostera ez da izango kontzentrazioko gobernuak (Moncloako itunarekin naiko dute UCDko buruzagiek) eta irtengo da beste jepelo bat (Jimenez noski) Suarezren lagun bati tokia uzteko. Gogoratzen gara nola UCDeK hauteskundeak irabazi zuten eta nola sortu zen daukagun gobernuak: "Nirekin etortzen bahaiz hauteskundera, nik emango diat gobenuan toki bat"; esaldi hau izan zen Suarez'en esaldi majikoa. Orain Suarez'ek nahi du gobernu barnean garbitasuna egin eta bera gobernu erdian kolaboraterekin (kaleko hizkuntzan, amigetes "deritzana") inguratua jarri.

Zoritxarrez ez da krisisa Suarezren ardurapen bakarra, Azkeneko enkuestetan ikusten denez, UCDeK puntu asko galdu ditu eta bai AP eta bai PCE aurrerantz doaz. Dirudienez atzerakada horrek badu zer ikusirik hauteskunde mugimenduen atzeratzearekin UCDeK ezin ditu gertatu behar dituen kandidaturak epe laburrean. Ziurki hauteskundeak datorren aurteko uda inguruan izango dira. Ordurarte alkat frankistekin konpondu bhearko dugu.

Langileen milizia nazionalaren manifestaldi bat.

ORAIN HIRUROGEI URTE

Urrian, 25ean, Errusiako Iraultzaren urte betetzea ospatzen dugu. Hirurogeigarena, hain zuzen.

Nahiz eta Errusiako Iraultzaz edozer eritzik eztabaidak sortu, ikusmira bat ematera noa orduko gertakizunak aztertuz eta bertako egungo egoera aipatuz.

Estalinistengandik hasi eta troskista eta maoistenganaino helduz, denek berdin diote.. Errusiako Iraultzari buruz, hots, oso Gogoragarria edo Aipagarria izan zela. Geroztik gertaturiko kontuei buruz badute hainbat desberdintasun, baina Iraultzaz mintzatzerakoan bat datoz.

Parlamentaristek (sozial-demokratik) "boltxebikeen" erruz galdu zela Iraultzaren hasera demokratikoa diote Asanblada Konstituziogilea desegin zutenetik hain zuzen.

Eta zenbait anarkista talderen eritziz ez omen zen Errusian inolako Iraultzarik gerta. Estatuko aparatua eta bere agintaritzak ez zirelako deseginak izan une bertan. Horregatik ez zela funtsezko aldaketarik gerta diote.

Eritzi guzti hauek ondorio handiak dakartziote langile mugimenduari. Eta neure eritzi kaxkarra zuzen emateko ere funtsezko galdera hauei erantzun beharrean aurkitzen naitaizue:

Errusiako Iraultzak, zer suposatu ziren bertako langileei?

Zenbaterainoko aldaketak egin ziren, eguneroko bizian, lantoki, etxe eta Estatuarekiko harremanetan?

Lehenbizi, langileriak parte handia izan zuela Iraultza hartan, esan dezakegu; eta ez zela goi mailako agintarien aldaketan bakarrik oinarritu Iraultza hura. Lehengo produzio egituren jabeak behintzat, erabat "expropiatuak" izan ziren.

Gainera, bai langile eta bai gudariak, benetako gizarte aldaketa lortuko zutela sinestuta burukatu zuten. Ez egitura jabetzaren aurka bakarrik, baita agintarien eta aginbide inposatuaren aurka ere.

1917eko Martxoan, Lantokietako Komiteen mugimendua zabaltzen hasi zen, eta Europa aldeko Errusia osoan

hedatu ere.

Beren eskaera eta nahiak irakurriz, garbi esan daiteke orduko langileen gogoak ez zirela baezpadakoak. Alokairu edo soldata eta lan-orduei buruz arduratu hartuz gainera, lantoki bertako antolaketa (Komiteen antolatzea) esijitzen zuten, lantokietako zuzendaritza berenganatzea; ez kontrola bakarrik, administratibo, tekniko eta ekonomi gaien jestio osoa baino.

Hartuturiko erabakietako batek honela dio: "administrazio lanetarako langileak hartzea, komiteen esku gelditzen da".

Petrogradoko (egun Leningrado) Gobernuaren Negu Palazioa langileek hartu aurretik (hau 1917ko Urriaren 25ean gerta zen), Fabriketako Komiteen aurkako zenbait eritzi zabaldua izan zen. Agian, "mentxebikeen" aldetik, bada komiteak sindikal mailan behar zirela antolatu zituzten (beren eskuetan egon bait ziren garai hartan Sindikatoak). "Boltxebikeek" bestalde, eritzi horren aurka borrokatu zuten, garai hartan.

Prolemairik gogorrenak koordinazio arloan sortu ziren. Komireetako barneko jendeak, bertan, barmetik sortu behar zela koordinaketa hori, esaten zuen. Eta bestaldetik "Sobiet Zentrala" burokrazi bidetik ezarri nahi zuena "boltxebike" jendea izan zen. Eta hauek irabazi ere, zeren koordinazio-maila "boltxebike" Partiduak osatua (edo kopatua) Kerenskiren bitarteko Gobernu, amildua izan ondoren, Leninek, honela zioen "Pravdan" Langileen Kontrolari buruzko ereduak:

"Lantokietako Komite guztiek, Sindikato barnean egon behar dute. Langile kontrola fabriketako langile eta enplegatu guztien gain gelditzen da, liburu eta almazenetako berri jakin dezaten" (Hau guztia, lehendik lortua zegoen). Baina,

gauza berri bat eransten zion:

"Langileek Asanblada bidez erabakitako gauzak, Sindikal kontseiluak baztertuak izan daitezke".

Sindikatoen bitartez, Fabriketako Komiteen indar autonomoa deuseztatu izan zen. Sindikal arloan lotu araziz beren eginkizunak. Geroztik, koordinaketa autonomo bat egon zen langileen aldetik, baina ez alperrik. Erabat amildua izan zen.

Gainera, Langileen Kontrolari buruz Leninek dituen idazlanetan, ez da sekulan ere kontrol hori langileek parte hartzearekin lotzen, ez du partizipazioa ezertarako aipatzen, eta Langile Kontrola, Kontabilitadearen kontrol hutsean ulertzen du.

Hau guztia ezagututa, garbi esan dezakeguna zera da:

Langileek erabat aldatu zituztela aurretik zeuden jabetzak, baina etsaien tokira, langileen orde eta langileen alde hitzegin nahi izan zuen Partidu bat ipini zutela. Eta geroztik, langileria "goi-mailako" interesen izenean, inoiz munduan ezagutu ez bezalako "purgak" edo hilketak egon direla; poliziazko Estatu bat ipini dela, eta, inoiz Partidu horren aurka jarri ba dira ("oposición obrera", troskistak, e.a.) erabat zigortuak eta menperatuak izan direla.

Eta egungo egoerari buruz aipamen labur bat egotera noa.

Errusiako Gizarte Sozialista dela diotenei, galdera batzuk egin nahi dizkiet. Zelango sozialismoa izan daiteke batzuek minetan, fabriketako kate-lan luzeetan, kale garbitzen, lur garbitzen, eta erako lanetan ari diren bitartean besteak fabrikak, ekonomia eta estadia zuzentzen, gidatzen ba dabilta?

Nolako sozialismoa egonen da, fabriketan, hemen bezalako gauzak egiten badira eta gainera hemengo arauera berdinean, kronometro, inzentibo eta prima bidez lan egin arazten badute?

Eta zerbait esateko bildurrez bizi bada jendea, — zeren lanpostua galdu edo espetxeratu edo kanpo konzentrazio batera bidaltzeko arriskua dute—; zer klasetako sozialismoa da hori?

Burokraziazko Kapitalist deritzaio-gun gizartea.

Sozialismora iristeko produkzio egiturak nazionalizatzea ez da nahikoa. Egunean, kapitalismo bera ere, bide hori tatik doa.

Sozialismoak gizarte igualitarioa nahi du esan. Guztion partizipazio osoa, jestio osoa. Askatasun bidean bereizten den gizartea.

Sozialismoa goitik beherako erabakien aurka dago. Eta gizarte arlo horretara ez dago inposatutako bidetik helterik. Sozialista, guztion gogoz eta arduraz egindako gizarteari bakarrik deitzaiokegu.

Methodo golpista batez inposatutako gizartea ez da sozialista izanen. Beste zerbait izanen da.

JUANJO ARRIZABALAGA

zeruko
ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan..... 1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan 1.300 pta.
Atzerrietako beste herrietan 1.600 pta.
Airez 2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko) 40 pta.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero
nahi nukeela adierazi nahi dizuet
orri honen bidez.

Izena.....
Deitura.....
Helbidea.....
Herria.....
Prob.....
Adina.....
Ogibidea.....
C/C. Nom:.....
Zenbakia.....

energiaren krisisa

Sistema kapitalistaren helburu nagusia, epe motzean, ahal den irabazi handienak ateratzea da. Beraz, egungo kapitalista guztien mobil handiena egin-kizin hori lortzen datza.

Gauza berea gertatzen da energia arloan eta energiaren iturrien jabe direnek ahal guztiak egiten dituzte kapitalismoaren lege hori betetzen, nahiz helburu hori lortzeko munduko energiaren erreserbak arriskuan jarri. Zer esanik ez, erreserba horiek petrolioarenak badira.

Oraindik dela lau urte, petrolioren krisa hasi zen eta ordueztgero, nahiz bere prezioak lau bider handituak izan, petrolioaren kontsumoa ez da guttitu eta petroliaren entresak beren irabaziak bi bider handituak ikusi dituzte. Era horretan sistema kapitalista arriskuan jarri dute nbai petrolioaren berrogeitamar urte barru amaituko delako, bai sistema desorekatu dutelako hain prezio handiak. Horitik aparte, 1985etik aurrerantz munduko petrolioaren kontsumoa, gertatutakoa baino handiagoa izango da, berebizikoa eskasian sartuz.

Arazo hau dela eta, Carter. jaunak plan bat aurkeztu du EE.BBetan eta Kongresoan onhartzeko asmoarekin egin du. Plan hau azken Apirilean egin da eta puntu nagusienak hauk dira: b) petrolioaren inportazioak urteko 300 miloi toneladatar jatea aurtan 500 miloi tonelada direlarik; d) ikatzaren produkzioa ehuneko 70 igo beharra; eta e) hortik aparte, beste energia iturriak (itsasoarena, eguzkiarena, e.a.) bultzatu eta erabili behar omen dira.

Plan hau betetzeko petrolioaren prezioak igo behar dira Ipar Ameriketara eta gorakada hau zergen bidez egingo da; diruz estatua jabetuko da, gero be

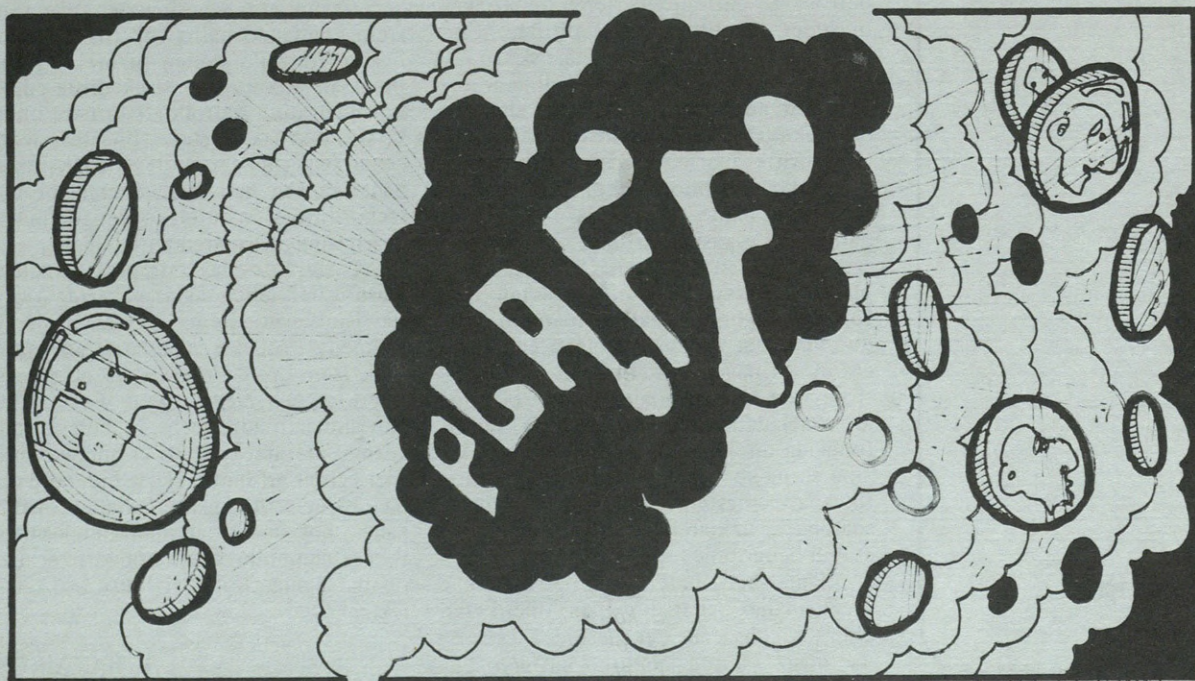
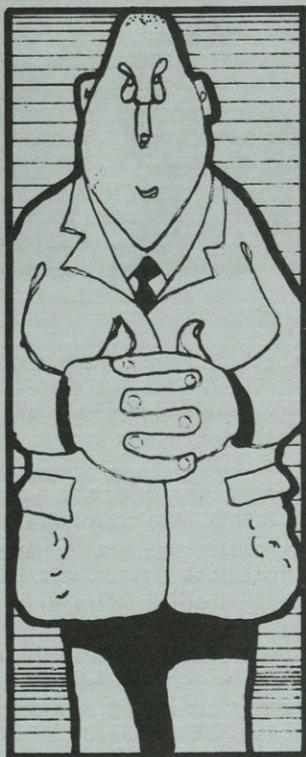
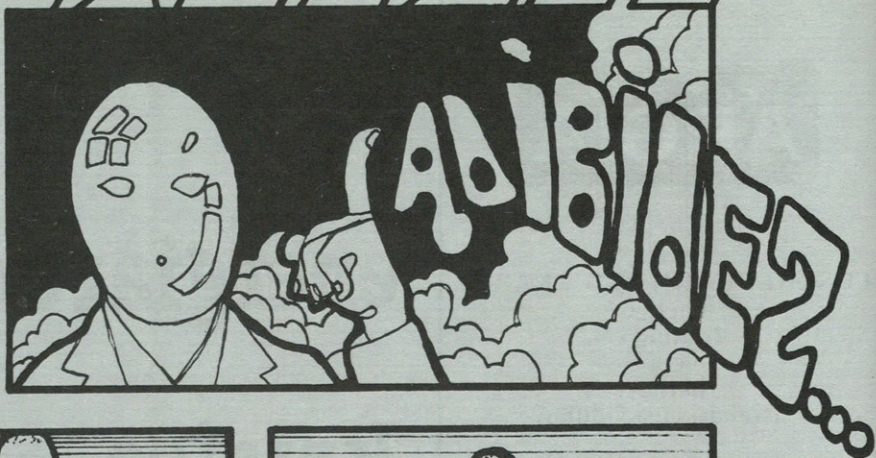
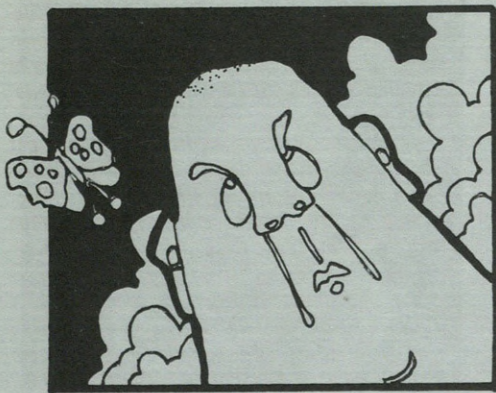
har handienak dituzten jendeen artean banatuz; eta hau ez dute nahi petrolioaren entresariak prezio gorakaidak dakartzen ondorioez beren kutxak betetzea baizik.

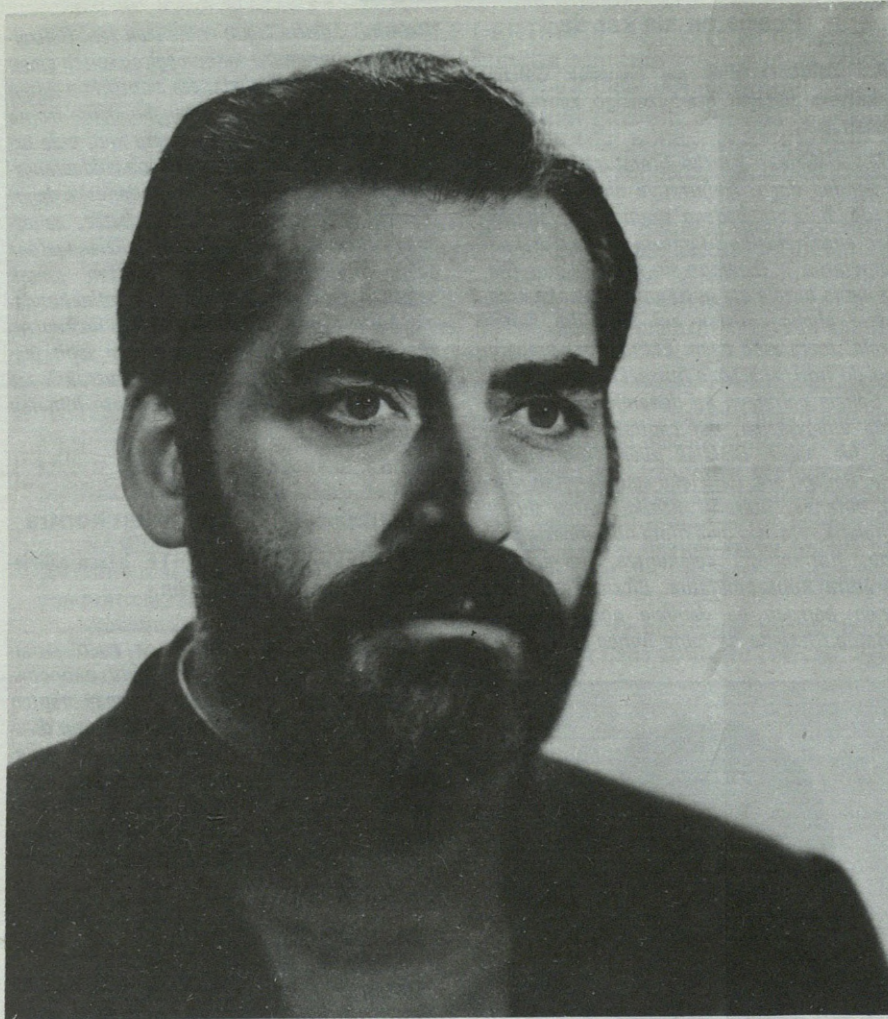
Proposamen hau dela eta, aurka, jende eta erakunde asko agertu dira EE. BBetan. Petroliaren nagusiak beren interesak mehatxatuak ikusten dituztelako adibidez; ekologistek ikatzaren meategiak irekitzea ez dutelako nahi poluzioa handituko delako; Detroit-eko autogileek, kotxe guttiago salduko dutelako eta zer esanik ez, Texasako petrolio potzuen nagusiak eta hango langileak.

Carter eta Schesinger-en plana aurrera eramango balitz gehiena jende xeha izorratzeko izanen litzateke. Nahiz prezioak altxatu aberatsek dirua edukiko omen dute petrolioaren edo bere ondoko produktoak erosteko; bitartean jende behartsuak neguko hotz gorriak iragan beharrean egongo dira., energia ordaintzeko dirurik ez dutelako izango eta hau ugaritasun gizartearen aurka dago.

Carter ez da entresak handiek erasu duten lehendakari bakarra. Aurretik Roosevelt, New Deal garaian eta Kennedy 1960eko lehen urtetan, erasotutak izan ziren diruetxe eta entresak siderurgikoen aldeti. Egun Carter posizio ahulean aurkitzen da bere planak aurrera ateratzeko; beti erdibideko politika egiten ari baita. Halaz ere, bere plana Kongresotik igaroko balitz —gauza zaila— posizioa indartsuan aterako litzateke eta munduko ekonomiari zerbitzu on bat egingo lioke .Helburu oso zaila lortzeko.

B. BAKAIKOA

"Abiertos a la espuma, vela y remos
por la paz de los pueblos, canta, escribe
la fe infalible que los dos creemos
Este par de poetas muere y vive
Gabriel de Aresti en el alfoz de Uribe
y alla Manuel de Maria en Val de Lemos"
Gabriel Aresti

MANUEL MARIA: galiziar poeta bat

Galiziako gatazkari poesian ezagunena ezdakit baina ezagunetarikoa bat bada izan gabe Manuel M. F. Teixeira. Baina interesatzen ziztaigun, areago pertsona bhezala, haren esperientzia sentikorra Moncho Reboiraz mintzatzen ziztaigunean edo eta beste gai askotaz. Lehenbizi haren liburudendan eta gero ostatuan geure herrien pasadizoez aritu ginen.

Manuel Maria: Oraingo kultural egoera errealtate bat baino gehiago gero esperantzarri baten hazia genuke. Ni pertsonalki zaharra nautue honetan, berrogeita hamar urteko dekadaren liburu bat publikatu nuen galizieraz, eta ordudunik gure kultural egoera begirada

ernez jarraitzeko saiatu naiz. Lehenbizi hizkuntzaren problema plazaratzen da. Galizieraz idaztea, eta liburuak onhartuak izatea. Hizkuntzaren baiezatzeko etapa bat. Galizieraz idaztea, eta liburuak onhartuak izatea. Hizkuntzaren baiezatzeko etapa bat. Galizieraz

izanik aski zen, berrogeita hamar, hirurogei urteotan. Poesian esistentzial tankerakoa nagusitzen da, Manuel Cunha Novas-en kasuan agertzen denez, eta bestetik gerrateurreko tradizio paisajistari jarraituz Nova Lira genuke.

Halako Nazional kontzientzi galiziar bat hatzematzen hasten da, eta herriarekiko literatura konprometatuagoa ere. Nahiko izen dago, Celso Emilio Ferreiro aipatzea ezinbestekoa egiten zaigu. Izugarritzko poeta dugu, eta eztabaidatu beharra dago galiziar poeta den ala galizieraz idazten duen poeta den, soilki. "Deica a gente mais nova" dugu haren garaikoa lana. Aipatu beharra dago ere Louis Dieguez kondairagile eta poeta bat; Margarita Ledo Andion. Beste alorretan ere gure kulturaren abiadura hasten da; antzerkigintzan, ipuingintza berrian... Baina honetan luzatu gabe haxe azpimarkatu nahi nuke: 1) Kazetaritza espainolista eta kolonizatu baten pairatzea: abertzale mugimenduaren berririk ez duela espainolista eta kolonizatu baten pairatzea: abertzale mugimenduaren berririk ez duela ematen, eta herri-kulturaz deus gutti arduratzen dela eta bestetik 2) artoski egindako literatura kritika baten eza nabarmentzen dela. Idazle batek kritika zintzo eta objetiboa eskatzea, eskatu dezakeen guttieta baita. Hala ere galiziar liburua saltzen da, eta hor dirau. Geroa galiziar geroa izanen da, sozialista geroa osoki.

Z.A. Zer funtzio jokatu du Blanco Amor-ek galiziar kulturaz barna?

MM: Blanco Amor-ek emigarazio bidea hartu zuen hamazortzi urte zuelarik, hirurogei urteko dekadaren itzulua eginez, gaur larogei urte du. Ameriketako kazetari gisa aritu zen gaztelan idatziz. Itzulua egitean linguistikoki maila hutsean konprometatu zen. Haren bi elaberriak gerraosteko funtsezko obrak ditugu. Haieran ez da adierazten ikusi zuena, ezin baitzuen bereganatu, agian (oroit gaitezen hirurogeita piko urte zuela orduan). "As Morga" izenburuko elaberrian Orenseko hauzo bat agertzen da eta hartako klase baztertuak, halako barride-lumpen bat arras ongi deskribatua. Beste elaberria, "Xento Loxe" hiri baten eboluzioa dugu, mende haseratik 1.936. arte. Esan dezagun, igarpen narratibo haundiak dituela, izugarritzko ekilibrio linguistikoa eta barride-lumpenaren eta Orenseko puta-hauzoen deskribaketa testigutza ederra dugula. Gaur bizirik dagoen kondaira inportanteena dukegu Angel Follearekin batera. Blanco tesi-guza hutsean gelditzen da, deskribaketa hutsean. Angel Foll-ek galiziar landen deskribaketa egiten du: Quiroga eta Inzio, batez ere. Eta problematika horretan, Blanco hiri mailan baino gehiago sakontzen du. Nolabait, eta galiziar landen mailan aritzen delarik, Blanco Amoren gehigarria genuke.

Nekez aurkituriko gizona

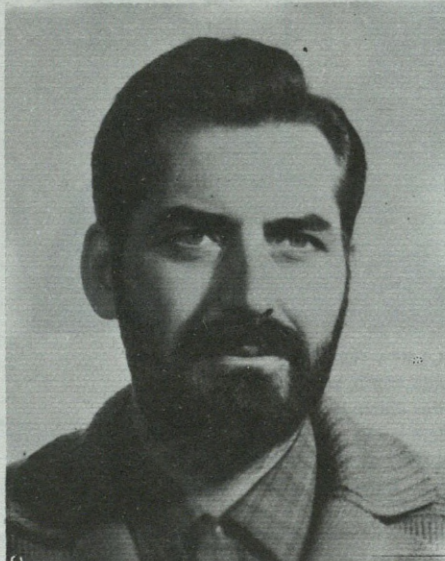
Z.A.: Castelaaz hitz egin beharko dugu ezta? Zuenganako eragina, erakarpena...

MM: Aparteko gizona zen. Nik ez nuen tratatu eta nekez aurkituz joan ginen. Halere hona ailegatu ziren "Sempre en Galizia"—delakoa—ren ale lehenetarikoa bat irakurtzeko aukera

Poesia on ala xar da

Z.A.: Zeintzuk dira gai nagusiak Galizia-ko kultura idatzian, eta zuzenago, zeure idazlanetan.

M.M.: Galiziako gaurko literaturan denetari-ko jendea dago. Nafarratua alorreen aberatsa da, bai, eta badago oraingo errelaitatearekin engainaturiko literatura "Literatur konprometatua" "O tempo sin saida" Louis Dieguz-arena bezala eta gutti gora beherako esperintzia abangoardistak ere Mourullo baitan bezala. Joera asko dago. Eta idazleak arauertzen du hori, abertzale hutsezko joera dago e. b. Galizia pairatzen ari denarekin konprometatua emigarazioa, per capitako errenta behea, hiz batez, Galiziak duen problematika osoa. Badago ere, Galiziako egunkarietan idazten dutenek, literatur kritika egiten dutela diotelarik, eta aski dela-diotelaren beste protesta, horrenbeste salakuntza, horrenbeste literatura konprometatua. Bitxiena da talde honen barruan ba daudela poeta konprometatua. Bitxiena da talde honen barruan ba

daudela poeta konprometatua, "O grupo rompena", "O grupo carbo fondo", "Alen" liburuaren egileez ari natzaizu. Beste batzu "Lirismo" deitzen den hori egiten saiatzen dira. Nik uste dut poesia on ala xar dela, gai politikoaz aritzen bada edo hibai batetaz. Bestetik, geure atzerapen, azpiaurrerabide, emigraziaren problemak esistitzen direino idazle edo poeta batek tematika honetaz jarraitu behar du. Haren herriearen aldeako, eta haren familia, hauzakide eta herriarrekiko ikuitzen duela. Geure literatura herriarentzat egin izan behar duela. Uste baitutu, eta ez du axola Amndujar, Caceres edo Madrilen egiten bada. Bestela ez du zentzurik eta kolonialismoa berriandartuko du. Eta lirismoaz, paisaiaren edertasunaz eta guzti hortaz aritzeaz on deitzaiz. Baina gai eternalak eta intemporalak direnik, metaforaz mintzatzeko, "Dulce coña de carrello" deritzaiz.

Z.A.: Zu ANPGko kultur frontearen militantea zara. Adieraz iezaiguzu pittin bat hortaz.

M.M.: Urte batzu direla jaio zen, eta horretan lan gehien egiten unetarikoa bat Moncho

izan nuen. Gizon oso-oso zen. Diseinuan, kondari, ikertzaile eta batez ere inoiz ukan dugun politikorik inportanteena. Haren idazlan narratiboa argitasun eta populismo ahalegina izan zen, haren belaualdiko prosa barroko eta zailaren aldean, Otero Pedrayo bezala. Marrazkilari izan zen aldetik haren obra guztiz ezaguna da. Honetan funtsezkoena, haren Galiziarrekiko konprometua, azpimarkatu beharra dago. Politikari bezala gero etorri zen guztia posibleztatu zuen. Castela oso identifikatua zen herri izpiritua, herri sentipenaz eta tradizioaz are: tradizionalista izan gabe, orde. Bestetik, abertzale dotrinaren "corpus" bat utzi zuen, eta haietarik hasi behar dugu, nik uste, Galiziar geroa egiteko. Marxista izan gabe, marxista esangura zenbait erabili zuen, oinharritzko esangurak ekonomiarekiko, nazioaren definizioarekiko, geure problemekiko ulertu ahal izateko. Bere gairiko gizona dugu, noski, eta nik pentsatzen dut, asko ekartzen duen baitan ere, guzti hori nabardura garrantzizkoa ala ez besterik ez dela. Benetako garrantzia, denboraren zehar egiten ari den lan kolektiboa, herri bateko lan kolektiboa dugula.

Z.A.: Nazional askatasunerako mugimenduetan, artistak, idazleak...funtzio garrantzitsua betetzen dute. Galizian ostera, Celso Emilio Ferreiro, Neira Vila, X. Alonso Montero... ez omen daude abertzale mugimenduetakn. Bestetik edo honekin batera, nolako harremanka ikusten dituzu literatura eta militantziaren artean.

Literatura bigarren mailan

M.M. Lehenbizi, gizon gailego batek, galiziaraz idaztea erabakitzen den idazle gailego batek, konprometuz orokorra hartu behar luke haren nazioarekiko, haren nazioaren jende eta problematikarekiko. Ene ustetan, osoki galiziar izateko kondizioak ez direlarik—nazional askatasuna ez baitugu lortu— idazlea galiziar kulturaren langilea da, bainan autore eskubideak ez kobratzeko prest dagoela, haren literatura ez merkaturatzeko ere, eta, oraingoz, beste bizimoduz mantentzen dela. Nik, personalki, konprometuz bat hartu, dut ekinkidetasun zeharo abertzalea, eta ezkerrekoa ere pentsatzen dut. Ezer baino lehen artista baino lehen gizona dago solik, herri batean dago. Idaztea burrukatzeko era bat da, ene ustez. Neira Vila oso gazte zenean irten zen Galiziatik. Ameriketatik ibili eta Kuban agertu zen: Fidel Castroren Kuban prezekiago. Emigrante baten kasua da, beraz, eta hala ere, korrontearen kontrara, halako fidelotasun sentimental gorde zuen haren lurra-
rekiko. Haren militantzi eta bizitza beste herrietan desarrailatu da, ostera. Galizian bizi izateko parada balu, etorri beharko litzateke. Celso Emilio Ferreiroren kasua oso bitxia da, neure ikusmiratik, behintzat. Gora go esan bezala, poeta eder hau UPGaren sortzaileetarikoa bat da. Hau guztiz ezaguna da. Geroxeago emigratzeko behartua izan zen, eta itzulia egitan Madrila joan zen eta hantxe gelditu ere. Xarrena ez da hori, ez da Madrilen gelditzea. Ez. Xarrena, da, Madrilik asimilatu duela, iduriz.

Reboiras, geure lagun eraila izan zen. Galiziarrekiko konprometuz sakona egiten saiatu ginen eta herri kultura galiziar eta zientifikoa egiten aldi berean. ANPG sortu zenean, geure fronte kulturala han barruan egituratu zen, olde organismo zelako eta bide egokiena jendearengana gero lana eramateko. Gaur adar asko dago: Teatro koordinakuneak, kasu batez, zehaztapen haundiak eman zituzten galiziar teatoaz talde bilinguista eta oportunisten joerak salatuz. Kultural Elkargoen koordinakuneak, kultural normalizapenerako eta hizkuntza-
ren ofizialpenaren aldeko burrukan dabil. Manipulatze bilinguisten kontrako burrukak ere hark eraman ditu. Hauxe momentu honetan ekitza.

Manipulatze bilinguisten kontra

Z.A DUELA ZENBAIT URTE, bazen galiziarzko eskola. Nola dago orain.

M.M.: Esperientzia horrek ez zuen jarraitu. Eta hain zuzen, dugun status ekonomikoa zela kausa. Gaur jende gehienak irauten du subsidiorengatik eta emigrazioaren diruarengatik. Kolonialismoak ez du besterik eskaintzen. Gaur eskola zenbaitetan ba dago abertzale jendea, eta komuzki, galiziar sindikato nazional batetan biltzen dira irakaskuntzako langileak. Sindikato hau INGean integratua dago. Gaur beraz, galiziarzko irakaskuntza sindikato honek bultzatzen duelarik, unibertsital, sekundaria eta primaria mailan badaude galiziaraz ematen diren klaseak. D-ne Jakueko (Santiagoko) Ekonomi Fakultatean esate baterako klase gehienak galiziaraz izaten dira. Geure hizkuntza eta kulturaren ofizialpen eta normalizapenerako lehen urratsak emaniak daude, beraz.

Z.A: Catalunyan katalan kulturaren kongresoa egin da, Okzitanian, eta beste zenbait lekutan uda unibertsitatea, zuok zer pentsatzen duzue eta nola zabiltzate hortaz?

M.M.: Aspaldidanik ANPGgean pentsatzen genuen galiziar kulturaren halako kongreso bat egitea. Orain Omnium Cultural izenekoa agertu da, nortzuk diren partaideak inork ez daki, eta nohizbehinka talde politikoren batek edo "Teima" publikatzen du zerbait hone-taz. Ni ez naiz instituzio horien zale. Hor dugu Real Academia Gallega eta baita ere Instituto de Lengua Gallega, unibertsital mailan iharduten duela; Maza izeneko antolakundea ere, dena erdaraz argitaratzen duela. Insituzionalizatzea herri klaseetarik ez badator, us-telduz eta eskuetatik eskapatuz doa zeren era instituzionalak herriaren eskuetan gertatzeko nazional askatasuna suertatu behar da lehena-go. Honelako kongreso batetan hala ere, ba-koitzak eta elkarrekin eginiko lana litzateke. Beste maila batetan esan dezagun ere, hizkun-tzak on xamar diaruela, eta editorialak, ttipi burjesieraren eskuetan-haundia ez baita-go— aurrera doazela.

BABCOCKEKO 4.500 BAT LANGILE HERTSIRIK. Astelehen arratsaldean, Babcockeko 4.500 bat langile, beren buzo eta guzti entpresaren barruan sartu ziren. Bakoitza bere lanpostuan geldirik zegoen. Geldirik nor dagoen jakiteko, eskirolak saltzeko eta kanpoko jenderik sar ez dadin plaka bat daramate paparrean.

Beste maila batetan eta , berri hau idazten hari garenean, Komisio Negoziatzailea Madrilen aurkitzen da. Esan digutenez, Fuentes Quintana jauna hitzegitera ukatu da eta Ministerioko ateak hertsirik aurkitu dituzte. Euskal Herriko zenbait diputatu jestioak egiten ari dira. Ahal den aguroena hitzegin beharrean daude; hau da "Magistratura de Empleo" delakoak erabakia hartu baino lehenago.

Giro gogorrean daude langileak eta ondorioak ikusten hasi dira. Entrepresako zuzendaritzak, faktoria saltze kontuak uzten hasi da eta orain lantokiarekin jarraitzeko gobernuari kredito handi bat eskatzeaz hitzeginen dute.

Itxialdiari buruz, bajaran zeuden langileak ere batu direla ziguten; eta bestetik, zenbait zentral sindikal beldurrez aurkitzen omen dira, burrukaurrera doalako eta gogortasun handia hartuz gainera. Egoera latz hau ikusirik, zenbait gogoeta triste eta beldurgarri etortzen zaigu burura. Martxoak 3 eguna ezin dezakegu ahanztu. Ez dezagula beste horrelako bat izan! Horretarako, konponbideak jar ditzatela Gobernuak.

AUTOBUSAK BERRIZ BIDEETAN. S.A.B.B. (Beste Z.A. batetan arazo hau aipatu genuen) kasik hiru astez greban ibili da. Gutxi dela berriz abiatu dira. Dakigunez irabazien eta lan baldintzen hobetzea eskatzen zuten, baina nagusiek arreta eta axola gutxi eman diete. Azkenean, kontseilu generalak eman die, behar zendirua soldata ementatzeko. Baina grebistek ukan zuten hauzia erdizka da konpondua: ez dute grebarentzako pagatu beharko (normalki 500 libera okupatzen zuten egun bakoitzarentzat erran zuen tribunalak) baina beste xehetasun franko airean gelditu dira.

SABB-ek departamentuarekin kontrato bat dauka, baina azken bolada honetan bere buruhaustea konpontzeko departamentuak soziedadeari sos ainitz eman behar izan dio; baina langileak ez dira biziki kontent, ez dira nahi hain beste ementatuak izan.

Autobusen afera hau berriz ere aipatu izanen da hemendik hilabte batzutura. Gero, SABBek zerbitzen dute, zeren zerbitzu publiko bat baita. Sozietate pribatuak behar bada kontratu berri bat egingen duelakoan...

EHNE BIZKAIAN. Urriaren 30ean, Bizkaiko EHNE, baserriarren sindikatoa osatua gelditu zen. 700 bat baserriar elkartu ziren Abadianoko herrian. Lehen egin zuten gauza, estatutoak aztertu eta erabakiak hartzea izan zen. Ondoren, ordezkarien aukeratzea — lehendakaria Ignazio Ormaetxea, lehendakari ordezkaria Barrena, sekretarioa Zabala eta tesoreroa Garcia Torre—. Amaizteko beste probintzietako ordezkarien agurra jaso zuten.

Gipuzkoan arazo handiak aurkitu ez bazituzten ere, Bizkaian ez dute suerte berdina izan. EALA eta sindikatoekin topatu baitira. Beraiek diotenez, lehenengoa arras urruti dago; "Cámara Agraria" delakoak eragina da, beraz pentsa... ENA berriz, ELA-STVren eskuetan dago, beraz honen ezaugarriak ditu. "Gu, independenteak gara eta honela jarraitu nahi dugu". Hemen ere zatiketa arazoa, baserriarren artean ere bai, nork eragina? Oztupo guztien gainetik, etorkizun osoa izango duzute-la espero dugu.

LAB ETA ING ELKARREKIN. Intersindical Nacional Gallega (ING) eta LABek, azaroaren 5ean eta prentsaurreko baten bidez, Euskal Herrian gaur etorkinekin daukagun arazoa hartuz, zenbait puntu azaldu zituzten.

Hasteko, INGren kondaira agertu zuten. 1972. urtean jaio zen. Urteetan zehar, banka, sanitari, langileri, arrantzale, eta barreko adarretan indartzen joan dira; eta gaur Galiziako sindikal indarrak garrantzitsuena zela dierazi zuten. Nazional eta sozial arazoa bateraturik burukatzen ahalegintzen zirela eta beren antzeko sindikatoekin —galiziatik kanpo— harremanak izatea, kanpoan dauden langile gallegoei laguntza eskeintzearen zela esan zuten.

LABek bere aldetik, kondairan zehar etorkinekin gertatu diren arazoak aztertu zituen. Zatiketa osoa egon da; hau era guztiaren duena kapitalismoa izan da, baina abertzaleok ere etorkinak etsai bezela hartuz joku honetan erori izan gara.

Gaur, teoriz gauditu dugu, baina eguneroko lanetan hutsune handiak dauzkagu. Dena dela, puaso handiak eman dira; hau burruka errebindikatibo eta errepresioaren aurkakoetan garbi ikusi dugu. Guk ez diegu ezer ezarri nahi, erraztasunak eman nahi diegu. Etsai berdinak dauzkagu eta batera burukatu behar ditugu; batera eta maila guzietan. Eskubide mailan ere, berdinak dauzkagu.

Hauteskunde sindikalei buruz, lehenbailehen ospatzea eskatu zuten eta metodo bezala zerrenda irikien erabiltzera. Berehala, CC.OO eta UGT gogorri kritikatu zituzten.

INGkoek hitz gogorrekin amaitu zuten: "Langileriaren beharrak legalitateaz ez badira baliatzen, gure burruka sindikala beste bide batzuetatik joanen da".

HARTZURITZAREN (ALABASTRO) HUELGA AMAITU DA. Aurtengo agorriaren hamaseigarrenetik zirauren huelga amaitu da. Huelga honek bostehun eta hamar langile hartzen zuen, eta Zitroniko (Ciutruenigo), Fitero, Castejon eta Koreilan egin da. Hirurogeita bederatzia egun iragan ondoren, aurtengo luzeez hartzuritzako langileak, CSUT-ek negoziaturiko akordioan, bakantza egun pare bat gehiago eta hogeita hamar mila pezetako soldatatzateskuratu dute. Haserako eskabidean hogeita sei mila pezetako eskatzen zuten. Ordudanik eta nuhat-harta asko ibili ondoren esanikako puntuetan amaitu da sektore honetan egin den lehenbiziko huelga legal hau.

MANIFESTAZIO TTIPI BAT IRUINEAN. Orobat hamazortzi talde politikoek-zentral sindikalek eta alderdiek —deituruko manifestazionean, gehienez, mila jende eskas bildu zen lehengo larunbatean, lau t'erdia inguruan Iruinean. Hartan HUDA-Nako langabetuek autoestraren bigarren fasea eta Diputazioaren dimisioa eskatzen zuten. Ezagun denez Belagoa eta ADMAR ekologilari taldeek komunikatu bat atera zuten autoestrata hori ez zela beharrezkoa Nafarroaren aurrerakundeko azpimarkatuz, eta guzti hortaz ezer egin baino lehen debaite-solasaldia egin beharra zegoela esanaz ere. PCEk beste ikusmira batekin, eta lan hori ez baitzen preminazkoena eta ez baitzen komeni, oraingoz, manifestazionerik egitea kontra ihardun zuen lehengo egunetan eginiko komunikatu baten bidez. Nolarebait, manifestazionera dei egin edo ez berdin bedi gure kasurako, alderdien arteko akordioa egin ondoren kasik inor ez baitzen joan. Manifestazioneaz aipagarriena, agian, Huda-nako Komite sindikaleko baten eritzia, bozgorailuz hauxe esan zuenean: "Queremos una autopista... que Navarra quede unida por medio de una autopista al resto de España". Eta ondoren sortu ziren kalapitak eta protesta oihuak. Geroxeago beste pertsona batek parte hartu beharizan zuen "España"ren ordez "Euskadi" esateko, aldi berean milata berrehun langabetuen geraldiaz aipu egiten zuelarik. "Internazionala" eta "Eusko Gudariak" kantatu ondoren, jendea gero eta guttiagoz zihoala—zik amaitu zen manifestazione tipiko hori.

bajurako arrantzaleak ere burrukan

28 ITSASUNTZIEN ATXILATZEAREN ONDOTIK

Alturako arrantzaleek, beraien, burrukari esker, nolabaiteko soluzio bat lortu ahal izan zuten, nahiz eta hau oso partziala izan. Europako erresumetatik lizentziak ekarri zituzten eta honela arazoa arintzeko modua egin zen. Orain, bajurakoei heldu zaie burrukatzeko ordua. Beti bezala, arrantzaleen arazoak estatu arteko politika arazo gertatzen dira eta horrexegatik konponbide zaileko gertatu ohi dira. Baiurakoan kasua, eta legatzetan aritzen diren Ondarrabiko 28 itsasuntzien atxilotzeaz geroztik, estatu handiek Herri berdineko bi portu —Donibane Lo Lohitzun eta Ondarrabia— aurrez aurre nola jar ditzaketen ikusi dugu.

Ondarrabiko kostatik hamaika inguru milletan, arrantzotan ari ziren 28 itsasuntzi, denak portu horretakoak, atxilotu egin zituen frantziako itsas-poliziaren lantxa batek; bai eta indarrez. Baionako portura joatera behartu ere. Hau azaroaren 3an gertatu zen.

Arrantzaleek behin eta berri- ulertarazi nahi izan zioten polizi horri. zerbait itsasuntzi oso ttikiak izanik, arriskutsu izan zitekeela Baionara joatea: itsaso gaiztoa bait zen eta ez zuten portu horretako barra ezagutzen, arkaitez edo hondar baku batekin topo egiteko posibilitate guztiekin.

Azkenik, egun horretako arratsaldearen lehen ordutan iritxi zen detenitu oro Baionara, bertako kai batetan amarratuz untziak.

Aurrez poliziek, "rol"ak (untzine paper eta dokumentuak) kendu zizkieten atxilotutakoei.

Gaua Baionako portuan pasa behar izan zuten arrantzale guztiok eta juizio batetarako zitazio bat izanpetu ondoren, libre utziak izan ziren azaroaren 4eko arratsaldeko zazpiak aldera. Baionan den Kontsul generalak ere, bere garantia-hitza eman behar izan zuen.

Paroan egon behar

Arrantzale eta marinela detenituak, azaroak 4. ostiralean iritxi ziren Ondarrabira baina bai eta erabaki gogor batzu hartzeko prest etorri ere.

Besteak beste, azaroaren 6an, Gipuzkoa guztiko bajurako itsasuntziak ez ziren itsasoratu. Ondarrabiko arrantzaleek, langabetuen baldintza berdinetan

sartuak izatea eskatu zuten Frantziako mugekin aurkitu gabe ez baitzaie posible arrantzoara irtetzea.

Ondarrabiko mariñelek ziotenez, Frantzia eta Espainiako muga 74ean finkatu zen, baina plataforma eta petroleo kontu eta arloetarako bereziki. Muga hori ordea, "kasualitatea arraoia dagoen leku hoberenetatik kanpora dago,

Hego Euskadiko arrantzaleak betidanik aritu dira kostatik sei eta hamabi milla tarteko zona horretan. Beste gauza bati zegokion muga, arrantzaleen izat jartzen hasten baldin badira orain frantsesak lanik gabe geratzen bide dira Gipuzkoa eta Bizkai aldeko legatzetako itsasuntziak.

hilaren 17an juizioa Baionan

Ondarrabiko 28 untziak libre utziak izan baziren, juiziora azalduko zirenaren eta multa ezarri gero ordainduko zutenaren promesapean eta hitza eman zutelako izan zen.

Hasera batez 40.000 liberatako (franko) multak ezarriko zitzaizkiela esan zen. Hau honela balitz, "hobe genuke untziak hemen utzi (Baionan) eta gure herrira joatea".

Geroztik badirudi, 70.000 pezeta inguru daitekeela multa.

Hala guztiz ere, eta Europako Ekonomi Elkarteko erresumek 200 milletara haunditu zituztenez itsas mugak, ez zuten inondik ere bajurako barkurik aipatu. Horregatik zutik dirau 1.967.eko akordio batek. Bertan esaten denez, "Espainiako nola Frantziako biztanleek, bi estatuotako sei eta 12 millen artean libreki arrantzotan aritzeko eskubidearen jabe dira"

Akordio hau ez da sekula salatua izan. Baina gorago esan dugunez, Ondarrabiko 28 untziak detenitzeko, bi arrazoi erabili izan ditu Frantziak: ez zeukaketela lizentziarik ea beste arlo batetara-tela lizentziarik eta beste arlo batetarako jarri zen muga baten bernetik ari zirela arrantzotan.

Madriren eta Donibane

Lohitzunen

Gipuzkoa, Bizkaia eta Santandergo Kofradiak, interfederatiba baten baitan biltzen dira. Bertako zuzendariak, Madril joan dira, "Director General de Pesca" delakoak hotseginik. Iragan astearen erdi aldera ziren Madriren hitzegitekoak, baina asterokoa hersteoko unean ez zen gauza garbik ezagutzen.

Donibane Lohitzungo elkarrikete berriz, ez dirudi gauza hoberik ekar- tzen ahal dutenik.

Hego Euskadiar arrantzaleek argudi bat badute urtean zehar legatza erakartzeko botatzen dituzten amuzkiak, miloiak balio dituztenak legatza kosta aldera etorriko bada behar beharrezko dira.

Donibaneko arrantzaleek ezetz diote hobeto dela guttiago harrapatzea, berez kokatuko baita. Hau faltsoa omen, legatza joan etorriko arraia baita.

Halaz ere, beste bilera bat egiteko- tan geratu dira Hego Euskaldiko orde- kariak, baina hurrengoan, Donibaneko arrantzale guztiekin bilduko direlarik.

Dena den eta dirudienek, Donibaneko arrantzaleek diotena pisuzkoa izanagatik arrantzaleen arazoa, alturakoa bezalaxe, politikoa arazo batetan fin- katzen da eta maila horretan akordio argi bat hartzen ez den neurrian, betiko ezin asmatu batetan aritu beharrean aurkituko dira langileok.

ESTEPAN ALDAMIZ-ETXEBARRIA

Lehenagotik ere entzuna genuen. Estatu Espainonera hainbat kilo arrain sartzen zela egunero. Noski, 200 milen barruan arraia jasotzea zaila da —Ondarrabiko arrantzaleei galde— eta gainera gutxi jaso daiteke. Honela, Estatu Frantzesetik erosten dute arraina. Hona hemen erosketa hauei buruzko zenbait datu:

Urriak 31, 117. 761 kilo 15.804.935 pta.

Azaroak 1 74.020 kilo 12.592.590 pta.

Azaroak 3, 194.277 kilo 26.391. 718 pezeta.

Azaroak 4, 99.520 kilo 16.127.122 pe- zeta.

Lau egunetan, denetara, 376.817 kilo, 70.916.366 pezeta. Arrain hau bertan harrapatuta merkeago ez ote da irtengo. Zergatik orduan 200 mila horien ezartzea?

BILBON 150.000 GASTEIZEN 30.000

Larunbatean Bilbon izugarritzko langile manifestaldia izan zen. Manifestapen honetara etortzeko deia, krisisen dauden enpresen koordinaketak, lan gabeen batzordeak, ELA (A), UGT, LSB-USOK, CNT, CC.OOK, CSUT, SUK eta LABek izenpetu zuten.

Manifestapena Parkean bost terdian hasi zen, Jose Antonio Abenidatik ta Gregorio Bapardatik jarraitu zen. Zabalburuko enparantzara helduz. Pankarten ordena hau izan zen: Aurrean pankarta bateratu bat tesu honekin: "Lanpostuaren defentsaren alde eta krisis espedienteen kontra". Geroago krisisan dauden enpresa eta langabeen batzordea; bukatzeko zentral Sindikalak eta alderdiak.

Kontsigna ugari oihukatu zen manifestaldiaren zehar:

"Luchar, vencer, obreros al poder"
"Menos paro, más salarios", "Langile batua inoiz ez zanpatua". "La crisis la paga el capital", "Unidad contra el Pacto Social", "El Pacto abajo, queremos más trabajo" etab.

Kontsignei dagokienez azken batean ia guztiak Moncloako hitzarmenaren aurka zihoaztela esan daiteke, hauek C.C.O.O. ari kontraesan batetan utzi zioten. Argi eta garbi ikusi zen Moncloako hitzarmena izenpetu zutenek, nolako erantzuna hartu duten, langilariaren aldetik; oraindik langilariaren ordezkariak izango ote dira?

Manifestazioaren bukaeran agiri batzu irakurri ziren, bai euskaraz, bai erdaraz:

Lehenengoz, krisisan dauden enpresetako ordezkari batek hitz batzu esan zituen: Kapitalak langilariaren aurka jotan duen bitartean, langile eta Herriaren batasuna lortzen ari gara. Ezin dugu onhartu, gure lan postuekin eta gure ogiarekin inork joka dezan.

Bukatzeko beste agiri bat irakurri zen:

Kapitalak gaur errentagarriak ez diren negozioak utzi egin nahi dituela eta Gobernuak erregulapen espedientearekin lagundu egiten diola. Gauzak honela ikusita langileok aurkezten dugun plangintza hau da:

Inflazioa jaitea, Inpostu berriak eraikitzea, estatuak erdimailako eta enpresa txikiei lagun diezaiela despiderik ez egotea, krisisan daude enpresetan langileen kontrol bat egon dadila, ordu estrak kentzea, 40 ordutako lana eta krisisan dauden enpresetan 35 ordutakoa ehuneko 100 kobratuz, 60 urterekin jubilazioa eta krisisan dauden

enpresetan 58 urtekin izatea ehuneko 100 kobratuz, erosahalten minimoa ez jaitea eta bukatzeko kaleratze librea deuseztatzea.

Entrepesa guztietan asanbladak egitea proposatu zen ere. Greba orokorraren prosibilitatea aztertzeko, eta ahal balitz lehenbailehen egitea.

Bukatzeko "Eusko gudariak" eta "Internazionala" abestu ziren ukabila altxatuz.

Bizkaiko langabeen asanbladako paper batzu agertu ziren, han Sindikato-enprotagonismoa salatzen zen, ea Zentraren aldetik langabeen asanbladari egitiko boikota.

C.N.T.koek beste agiri bat atera zuten: Sindikatoek protagonismoaren bila bakarrik, kaleratu dituztela beren indarrak; eta manifestapenean egotea kontraesan bat dela orain arteko jokarekin.

Balorapen orokorra eginez gero hauxe esan daiteke: manifestaldi hau oso positiboa izan dela langile mugimenduentzako, honekin orain arteko estrategia paktozalea hautsi egin dela. Fruitua, Greba Orokorra egiteko deia izan da.

"Krisisaren zama, kapitalak bere bizkarrean har dezala".

GASTEIZKO LANGILEEK, TRATOARI EZ. Euskadi eta Estatu guztiko herrietan zehar milaka abots altxatu dira Moncloako Tratoaren aurka: Donostia, Barcelona, Sevilla, Albacete, Bilbo, Gasteiz, etab...

Azaroaren 4ean, 30.000 bat langile ibili ziren Gasteizko kaleetan zehar "La crisis social la pague la patronal" "Contra el paro, lucha obrera". Más trabajo, menos carestía" etab, oihukatuz.

Manifestaldi honetara, CC.OO ek ez beste sindikato guztiek dietu zuten. Denok dakigu, CC.OO. Moncloako Tratoa onhartu duela, beraz beren hastapenen aurka ezin zitekeen joan. Bainan guk galdetzen duguna hauxe da: nortzuk dira hauek? Milaka milaka langilek ezetz borobila eman dio Trato horri, zergatik ez gutxienez kontuan izan auen iritzia?

Manifestaziora deitu zuten sindikatoek, hauxe zioten beren agiri batean: ehuneko soldaten topea, plantila kaleratzeko mehatxuak, langabeziarentzat aurrediru eskasia eta baita ere "reforma fiscal" delakoarentzat, salatu nahi dituzte. Kapitalaren kanporatzea, krisis espedienteen aurkako neurriak, etab... zkenik, CC.OO.i dei egiten zioten, Tratoari buruz hartutako erabakia berplantea zezaten.

Tratoa izenpetu dutenek jakin ahal izango zuten noski langilariak eta herri osoak zer pentsatzen duten neurri horietaz. Bai egiten dugu hainbat lekutan deihadarkatu den kontsignarekin: "Krisia, kapitalistek ordain dezatele".

lanarenak

gipuzkoako EHNE

ibilian dabil

EHNE-REN BATZORDEA

Jakina denez, Gipuzkoa-ko EHNE baserritarren sindikato berria irailaren 4ez gero bere buruari markatu zion bidetik aurrera doa. Egun horretan egin zuen bere hasierako Batzar Nagusia, probintzi mailan buru izango zirenak aukeratuz. Geroztik, hango ala hemego, probintziko mutur bateko ala besteko baserritarren arazoei erantzuten saiatu da. Erakunde bezala oraindik gaztetxoa eta txitxa-lumetan dagoela esango genuke. Hala ere, gaztetasunak eta eskarmenturik ezak ez du bildurtu. Batekoz bestera baizik. Gazte baten berotasun eta indarrarekin ekin dio bere lanari. Ikusi dezagun nola.

Probintzi-mailan Batzar Nagusi batekin hasiera eman zitzaion bezala, bailara mailan bide berdina erabili da. Tolosan egin zen bilera hartan Baserritarren Elkartasunari buru bat eman zitzaion, horretarako "talde eragilean" lan egingo dutenak aukeratzuz. Baina, nahiz eta beharrezko izan, buruak ez du behin ere gorputzik osatzen eta sindikato batek ere ezin du bere eginkizuna ondo bete buru batzuei aukeratze bakarrarekin. Bailara mailan ere lan egin beharra du eta bi eratan lan egin. Alde batetik, bailarako eritzia eta eskeak probintzi mailara eramanez eta, bestetik, bailara mailako lanak behar bezala martxan jarritz. Bi lan horiek betetzeko Batzar Nagusien bitartez bailara bakoitzeko ordezkariak izendatu dira. Gizon horiek jakina, demokrazi erako gure sindikato honetan botoen bidez aukeratu dira eta epe jakin batetako, gehienaz ere bi urtetarako. Horrela, bailarako gorabeheren kargudunak aukeratu dira eta, baita ere, probintzi mailan bailarako ordezkariak izango direnak. Izan ere gure ustetan, ezin daiteke probintzi guztirako erabakirik hartu bailara bakoitzeko eta guztietako ordezkarien eritzia eta nahia jakin gabe.

Batzar Nagusi horietan, gizon batzuei aukeratzeaz gainera, bertako kezkarik garrantzitsuenak eta presakoenak ere jaso ziren; beste gehiagoren artean, baserritarren segurantzia soziala nola dagoen eta nondik jo behar litzatekeen etxe errearen seguruak, negurako ikasketa batzuei antolatzea, esne, haragi, eta egurraren kosto prezioak eta abar.

Kostaldekoko bailarak bere Batzar Nagusien kargudunak aukeratuz gainera ekintza bat egitea erabaki zuten eta bileran ziren 87 kideek aho batez erabaki ere: urtero Diputazioak Zarautzen egiten duen ganadu sariari boikota egitea alegia. Bidezkoa denez, erabaki hori ez zen txoro-txoro eta beroaldi

baten ondorioa izan. Arrazoitara jo zuten eta arrazoi horiek agiri batetan zabaldu zituzten egunkari eta irratiaren bidez. Gehiago oraindik, agiri hori premio egunean altabozen bidez jende guztiei jakin erazi zieten. Salakuntza argi eta garbi Diputazioaren kontra zihoratu: alde batetik, sanidad kontuan eta hazi kontuan Diputazioak daraman jokaera zabalra salatu eta, bestetik, premioetan erabiltzen duen jokabidea ere berdin. Gehien diren behi holandesak baztertuz, esne kontrolarik eta sanidade kontrolarik ez eskatzea eta abar.

"Gaizki hasi zarete" omen zion bakkarren batek. Gu ez gara hasiko geure buruak zuritzen. Dena dela, gu hasi besterik ez gara egin eta beste batzuei ez ote ziren gaizki hasi eta ez ote dira gaizki jarraitzen? Galdarak egiteko ordua otzori da eta erantzunak emateko ere bai. Ez ahaztu!!

Baserritarren egoera, jaunak, ez da broma gero. Lan gogorra egin beharrez gainera, noiznahi ustegabeko ezbeharren mende bizi gara. Eta ez goaz giroari aitzakiak emateko asmoz hastea gaurko honetan behintzat. Denbora gutxienean barruan hondatutako hiru etxeren berri otzori da gure sindikatorak: Itsasondan eroritako baserri bat, Zumarragan beste bat eta Eibarren erretako etxea bestea. Zergatik eta zer nola izan den esatera ez gatoz. Beste bide batetatik doaz gure asmoak. Famili bat, horrelako ezbehar bat dela eta, goizetik gauera kale gorrian laguntza izeneko limosna batzuren mende. Beste biderik ez baitago gaur arte behintzat. Noizko eta non daude horrelako kasuetako seguruak? Gure gizarteak puntu honetan ere injustizi bat daukala ukatzerik ez dago. Baina lantua jotzearekin eta salakuntza hutsarekin ezin gindezke gelditu.

Hau dela eta, azkeneko probintzi mailako batzordeak komisio bat egitea erabaki zuten; hain zuzen, horrelako kausetan, oraingoz zer laguntza eskura daitekeen ikusteko eta, denborarekin laguntza osoago bat nola antolatu dezakegun aztertzeko. Izan ere zeinek zer emango eta limosnaren mende bizi beharrik ez luke izan behar lana egin beste pekatuak ez duen baserritar batek. Behar bada baliteke baserritarren batzuei nahiko zabar ibiltzea seguru kontu honetan. Baina, zer nahi duzue, diru urriz eta bildurrez, bizi. Diru emate bakoitza ezinezko eta mingarri bihurtzen zaizkio. Eta, jakina, etxeak herritako animorik ez eta seguruak ordaintzeko modurik ez. Hau guztia ez da broma, jaunak!

KONGRESOEN GARAI

EUSKADIKO PARTIDU KOMUNISTA' "DEMOKRAZIA SENDOTZERA"

Euskadiko Partidu Komunistaren Kongresoaz esanda dago ia dena. Hala izango ahal da behintzat, komunikabideek eman baitiote nahiko tokia. Orain Kongreso horren ondorioak ekintzan ikustea galditzen da. Dena dela, ez da gaizki etorriko Roberto Lertxundik, aukeratu den idazkari orokorrak diona.

III Kongreso honen balantzea egitean puntu hauk azpimarratu zituen Donostian emandako prentsaurreko batean: legalitatean egiten den lehen Kongresoa dela; estatuto berri eta propioen erabakitzea —hauei buruz Lertxundik EPKak PCRe ngandik duen autonomi gradua definitzen dutela zioen—, zu zuzendaritza berritua, ordezkariak demokratikoki aukeratu dutena; euskal alderdien presentzia eta hitzartzeak elkarriketa posibilitatzen dute; "Espainiako kamaraden presentzia", beste erresuma batzuetakoena —italiarrak, e.a.—

Egungo politika mugatzen duten puntu nagusiak hauk direla zioen: "demokraziaren sendotzea" eta autonomiaren lortzea, bi epetan, autonomi aurrekoarena eta estatutoarena. Lehen puntuari buruz arazo bat dagoela zioen: ekonomi krisisa hain zuzen. hau gaingituko ez balitz demokraziarik ez litzatekeela finkatutako eta hori gerta ez dadin beraiek Moncloako Tratua onhartu dutela.

"P.C. de España en Navarra" EPK an integratzea "meta irreversible" dela zioen, baina ezin daitekela eperik jarri, hori faktore politikoen arauera egin behar delako Integratze honek ez duela politikaren aldaketarik suposatzen zioen Lertxundik, bilakera bat baizik.

Hauteskunde munizipalei buruz, lehenbailen egitea nahi dutela, zioen, eta ekainaren 15ean azaldu zen indar erlazioa aldatzeko balio izan dezaketela. Horiatarako demokrazia eta autonomiaren alde dauden aliantza zabalak nahi litzuketela, baina oraindik hori gehiago konkretatu gabe dagoela.

"Ezker abertzalea" rekin kontakotako hasteko asmoari — zera, zioen Lertxundik: badakitela elkarriketa horik latzak eta zakarrak izanago direla, baina horrek ez duela esan nahi punturen hartzutan elkartzatun ez daitekeenik.

Roberto Lertxundi 1973an pasa zen ETatik PCera. ETak lehen frankismoaren kontra iharduten zuela baina egun demokraziaren aurka, zioen.

KARLISTAK BOST URTEZ JARRA-ITUTAKO LINEA ONHARTUA

Madrilen bildu ziren Espainiako Estatu-ko nazionalitate eta eskualdeetako alderdi karlistek, Carlos Hugo eta guzti. IV Kongresoa ospatu zuten; IIIgarrena 1972an egin zuten, Frantziako Estatuan.

EKAko idazkari orokorra den Mariano Zufiak eta Gipuzkoako komitekoak diren Elias Kerejeta, Epi Larrañaga, Crispin Osa eta Rafael Perrirenak Kongreso honen berri eman zuten Donostian.

Mariano Zufiak zioenez, Kongreso honek azken bost ureteotan alderdiak zeramanen linea baiezte besterik ez du egin. Hiru ponentzi onhartu ziren, gehienetan ehuneko 90 inguru boto iritxiz. : Ideologikoa, estrategia, eta taktikakoa eta organizaziokoa. Jakina denez, EKAK "enmienda a la totalidad" egin zion estrategikoki ponentziari; EKAkoek zioteenez, hau estrukturgatik egin zuten batipat, e ez gainerontzean ados ez zeudelako. Beren enmienda hori onhartua izan zen; beraiek zioteenez, hori eta egunkariren batzuetan esan dutena — alegia EKAREN lineak irabazi duela— EKA, alderdi karlista guztien artean sustraituena delako gertatu da.

Kapitalismoa gaitzetsiz, sozialdemokraziaren eta estatuta sozialismoaren aurkako azaltzen dira karlistek, eta autogestio globala planteatzen dute; hau mundu guztirako alternatiba dela kontuan hartuz. Autogestioa lantegi, munizipio eta alderdi mailan, egin behar dela beti. axola, zaiona, gizona dela azpimarkatuz.

Politika hurbilenari dagokionean, eta hauteskuntze munizipalei buruz, Euskadin bi helburu zituazela aierazi zuten; lehena, bertako instituzioak demokratizatzea edo eta ez baldin badaude, sortzea eta autonomi estatutoaren lortzea; bigarrena lehen puntua lortutaz jo daitekeen tokietan, euskal ezkerrean aliantza egitea. Oinharri hauen ondorioz eta p probintzi bakoitzeko egoera kontutan izanik, Gipuzkoan eta Bizkaian lehen helburua lortutaz jo ditekenez, gero, bigarrena bultzatuko zutela esan zuten; Nafarroan eta Araban berriz, autonomi estatutoaren alde dauden indarren aliantza zabala. Bide honetan ANV, ESB eta ESEIrekin izan dituztela lehen harremanka esan zuten.

Sindikalk mailan, CCOOetatik ez dutela erabaki esan zuten. baina eztabaidatzen hasi direla beraiek proposatzen duten sindikato bakarra nola eta non lan egin beharko duten.

Hiru hilabete barru, gutxi gora behera, beste Kongreso bat —edo oraingoaren jarraipena— egingo dutela esan zuten, karguak aukeratzeko eta oraindik argitu gabe geratu diren zenbait puntu erabakitzeko.

Egun, EKAK 2.500 militante dituela zioten eta afiliatuak berriz, ez dakitela zenbat, ez delako eramaten kontrol zehatzik.

KOMUNISTEN LIGA ETA LIGA KOMUNISTA IRAULTZAILEA BATASUNERUNTZ

KOMUNISTEN LIGAK ere urriaren 29-tik azaroaren lehena bitartean ospatu zuen bere IV Kongresoa, Barcelonan. EIA, HASI, LAIA, UPG e.a. bezala legeztatu gabe dago erakunde hau, baina Kongresoa agirian egin ahal izan zuten, zine batetan "toleraturik" egunen batetan "sekretak" inguruan ibili arren.

LIGA KOMUNISTA 1972ean lehengo LCRren barruan izan zen zatiketa batetik sortua, egungo LCRrekin batean IV INTERNAZIONALAREN erakunde sinpatizantea da. Honela, mundu guztiko mugimendu troskistaren ordezkariak izan ziren Kongreso horretan: IV Internazionalako Idazkaritza Batukoa. Frantziako eta Espainiako Estatuetakoko LCRkoak, Iparramerikako SWPkoa, Ingalatarrako SRLkoa, Pierre Lambert, e.a.

Kongresoan, egungo egoera politikoa aztertzean, "Moncloako pakto interklasista" salatu zen, horren ordezkari langileen alderdi eta sindikatoen tratua proposatuz; monarkiarene eta bere gonernuaren alderdi eta sindikatoen tratua proposatuz; monarkiarene eta bere gonernuaren aurkako mibilizazioa zuzentzeko klase programa aurrera eramango duen tratua. Nazionalitateei eskaintzen zaizkien autonomi eta aurreautonomi proiektuen aurka azaldu ziren, nazionalitateentzat erabateko —hemen eta orain— ezinbesteko printzipioa dela agertuz. Langile alderdiek Generalitat, "Consejo General" eta antzkoekin etetzea proposatzen dute. Nazionalitate bakoitzeko Batzarre Konstituziogileak bultzatzeko, horien bitartez autodeterminazio eskubidea erabil dadin.

Hauteskunde munizipalez eta sindikalez ere izan ziren eztabaidak. Baina punturik nagusia hau izan zen IV Internazionalaren egoera, estatu espainolea dituen bi sektzioena eta troskisten batasunaren beharra. Gehienek LCRrekin batzearen alde eman zuten botoa; horretarako erakundeak berahala harremanetan jartzea eta hilabete batzuek barru batasun kongresoa egitea proposatu zen. Bitartean "LCR-LC (LKI-KLEuskadin), Internazionalaren sektzioa Estatu Espainolean "izena erabiltzeko proposamena onhartu zen.

IV Kongresoa ireki baino lehen egin zen Komite Zentralaren bileran — bilera irekia militante, gomiatu eta lagunentzat— debate gogor bat izan zen eta talde txiki batzuek alde egin zuten, LCRrekin batzeko proposamena onartzen ez zutelako.

prentsa berri bateko garaia

Egunkarien haroan

Oharño hau burutzean izenburuz dudatan nintzen. Ez ote hobekiago "garai berri bateko prentsa" esatea? Bainan geroxeago ene senara bihurtu naiz eta ezetz. Inongo "euskal kazetaritzaren urtea" ospatu gabe EGIN jaio bide baita (bide diot, ez bait naiz segur banakuntzaz, anuntzioez etabarrekiko zerak sendotu direnez. Hala ere prentsa berri hori factum bat dugu, Euskal Herriaren kontrako artikuluxkek haren kritikez (Cambio 16, : "Los vascos de la ira"— delako alean; "Triunfo"—gure Peru Erroteta—) frogatu digutenez. Zer nola-ko gobernamoldea dugun, oster, askoz ilunago dager. Ez dago horren garbi, iduriz garai berri baten edo diktadura berri batetan bizi garenez. Horrexegatik, bada, neure zalantzak.

Itxuraz egunkari guztiak, kasik, aldaturaz doaz: El Diario, La Gaceta...Bestela-

koaz, eta euskaldun hipersentsibilizatu- en artean naizelarik (Z. A. ren irakurle bitxi hori, harpidetza ordaintzeaz kanpo Z. A. irakurtzen duela ere) deus gutti aipa nezake. Nola ausartuko naiz, kritikak baldin badira Egiloor-en xisteen- tzat ere? (Atzo lagun batek esaten zi- dan: "ea zergatik jarri zuen Puñetagorri- ren "ligea" S. Antonio elizatarian? Eran- tzunik gabe, lanjeros, eta neukan kuraia apurñoa guztiz galdua, utzi nindun).

Bainan goazen harira. Minberata- sun bizi hori, elkarrekiko susmoak, eta arrastaka daramatzagun bidexkak dire- la kausa oso zail genukeen, nonbait, be- rriak emateko tankeraz aritzea: euskara- ren erabilkera, lekuak, balorapenak, hi- tzen aukera, isilpenak... Eta alde honeta- tik, lehenbiziko desmarkeak, ez erruz.

bai agudo ikusi berriak ditugu: Meinhoffen burkideen heriotzaz, kasu batez, EGIN eta DEIAren arteko ikusmirak edo- zertaz luza? Ibarraren heriotzaz eta Donostiako manifestapenaz DEIAren balorapenak.

Bizkaitarte, kazetari zenbait tre- batzen ari dela ageriko egunkarietan, ikusmira iluntzen da, astekari, hamabostekari eta halakoekin hastean. Bestetik setakeria alderdien prentsa ez- ofiziala esan nahi baita, ez dela burkide ona izaten garbi xamar ikusi da Teima Garaia, Arreu, testigutzat jar genitzake.

Eta aldi berean ekonomia oinharrian da- goela eta administrazio oker batek ez dio- la inori onik egiten. Berriak-en kasua, li- tzateke, beharbada. Bainan benetako problematika kazeta zenbaitentzat, egunkaritzak konpetigarri baten izatean datza. Oraino ez baitira artoski planteat- u, bai noiztasuna, bai prentsamolde bakoitzaren espazioa eta irakurlegoa ere.

Leku galduaren bila

Argi aski dago oraino ezezagun egi- ten zitzaigun berri askotaz orain entra- tzen garela, legeek eta entereza berri- ek posibleratzen dutelako. Hau dela eta, egunero gero eta erreportaia (re- portaje) gehiago ikusten dugu egunkari- tan: elkarriketa, erizteko lekuak... Non dago, beraz, kazeta askoren lekua?

Egoera hau nahastekatzen da, "El Pais" bezalako egunkari batek, igande oroz, gehigarriak argitaratzeko ahala du- larik. Euskal Herriko irakurlegoak ere, behar, nahi eta lortuko balu horrelako- ren bat, askoz zehatzago harildu behar izango lituzkete astekari eta hamaboste- kariak. Bainan azken batez, pentsatu ohi da, jende batek ez duela deus erosten astearen zehar, igandean astekariren bat erosiz. Horretan ere, ez dakit noiz arte, alderdiek finantziaturiko prentsa ager- tu da "Esfuerzo Común" eta "Saida" hein haundi batetan; eta klarkiago eta lotuago bakoitzaren alderdiari "Irautza" eta "Joven Revolucionario" bezala- tsukoak. Prentsa berri honetan kazeta arruntetako berriak ditugu, eta argitara-

tzaile taldearen edo eta besteren baten erizpideak ere, asmoz behintzat iriaki izaten baitira. Prentsa honen superbizipena, hala ere, erabaki gabe dateke.

Ez da era berdinean gertatzen alderdietako kazetetan. Definizioz, prentsa defizitaro xamar izan ohi baita, nahiz eta, azken zenbakitan euskarari buruzko izenburuak eta euskara errazaren atalak "Zer Egin" kasu batez, maizago jarri. Kasu honetan eta, garbiki alderdien prentsak badu haren irakurlegoa, badu haren lekua. Erizteko moldeak ere, subjektibo eta propaganda elektoral modukoak izaten dira.

Kazeta arrunt batek, oster, ez du horrelako aukerarik. Horrexegatik halako inpartzialtasun izarra kopetea. Eta xehetasunetan sar gabe, une bakoitzeko gobemamoldeak eta direktoreak arauertzen dute kazetaren joera. Egunero ikus ditzakagu u batez espainol estatuko prentsaren batipat. ETari buruzko zatiketak eta ehunta piku etarkide frivola eta gaiztoen historiak; ekintza militarra suertatzen denean, berriz, zatiketak ez dira inondik agertzen, ETA, prentsa gairi, inoiz baino batuago agertzen delarik. Ingurumari honetan koka gintezkeen, agian, eta dagokigun prentsaren egitekoa azterkatu.

Euskarazko prentsaren galbidean

Gure kasuan euskarazko prentsa dukegu halabeharrezko hautabide. Gaur kultur azpiegitura osoa, dirua eta legez-tapena beraz, hemen egiten diren egunkarien zerbitzutan dago, kazetari-tzaz hobekien dakitenak ere. Eginiko beste saioek ez dute egoera hobeagotu. "Punto y Hora"n hiru horrialde euskaraz, "Berriak"-en ehuneko 20 edo

30 bat. "Garaia"k oster, euskara gutti erabiltzeaz aparte, lehen mailako hiru euskal idazle erdaraz jartzea lortu zuen: A. Lertxundi, Edorta Kortadi, Xabier Lete. Politiko giroak ez zaizkio arrotz gertatzen guzti hori. Kulturgintzan babesturiko jende anitzek politikan aritzeko aukera eduki duelako. Honen ondorioz Ekaina 15.eko hauteskundeak baino aurreko hilabetetan euskal liburu eta artikuluen ekoizpena zeharo guttiti egin zen.

Egia ere, behar dugun profesionaltasuna-bizitzeko adina ematen duenak, behintzat-egunkarietan dagoela eta ez euskarazko prentsari. Egoera hori ez dake itzulgaitza, egunkarietan trebaturiko jendeak euskarazko prentsari-euskara hutsezko prentsari-laguntza ederra eman diezaioke eta; Gaur "Carter-ek esan du:" eta gero haren hitzaldi osoa erdaraz irakurtzea, harridura pittin bat sortzen baitzaigu eta geure prentsa behar dugulako.

Euskarazko prentsak konpetigarri izateko, haren "zokoratu konplejo" eta honek ematen dion panfletari eta baztertu kutsua, gainditu behar lituzke, ene ustetan. Inork argitaratzen ez zituen halako berrien garaia iragan delako eta alderdien prentsa badagoelako. Euskara aldetik "Anaitasuna"k laborategi linguistikoa ematen badu, "Zeruko Argia"k anarkiaren erreinua dirudi, gogo-bihotzetan ukan gabe "Zeruko Argia"ren irakurle gehienak Gipuzkoan daudela eta "Anaitasuna" ren irakurle gehienak bizkaiera egiten bide dutela. Zera ez da, noski, hedaduraren fagoretan halako euskara labur, aise eta anbigua erabiltzea. Baizik eta erabiltzen duguna, areago bada batzea, hegoaldeko irakurlegoari egokituz. Eta honetan, oneski uste dut ez DEIAk, ez EGINek urrats haundik emandutenik. Ez baita aski "berrehun hitz" horien erabilkera, edota, idaztankeraz eta kazetaren barne sailkatzeaz deus gutti aipa nezake. Komikiek, umore-artikuluxkek hobegotu dute euskarazko prentsaren itxura. Duda izan gabe.

Bainan zenbait gai sobera agertzen dire bezala-era guztietako baztertuak, kasu batez-beste batzuk-erlijioa bezala-ekker lotsati baten aurreiritziaz edo ez dira kasik inoiz agertzen.

Oker legoke, hala ere, joera boluntarista batez fidatzea, ez baikara ZETA taldekoak (Siesta, Lis eta Interviuko jabeak) eta ez dagoelako euskaltzale mailan halako diru ahalbiderik. Argi dago, oster, oraino bezala, burrukan jarraitu behar dugula (kulturgintzan ari natzaizu). Agintari zahar eta berriak ez baitira euskaltzale esan dezagun ere, eta bertako vietnamita zenbaitek ez baitu zoto-porik Pentagonora joateko eta hantxe Nafarroa, Unibertsital Barrutiaz eta Autonomi Estatutoaz kanpo uzteko. Ezartzen zaigu, oraino lorpenak bermatzea. banakuntza sareak hobeagotuz, kazetarien belaunaldi gazteak euskarazko prentsara bideratuz eta alfabetatze/ euskalduntze taldetan euskarazko kazetak erraz erabiliz. Egingo dugu, agian.

ENDIKA

Jatetxea

ALDANONDO

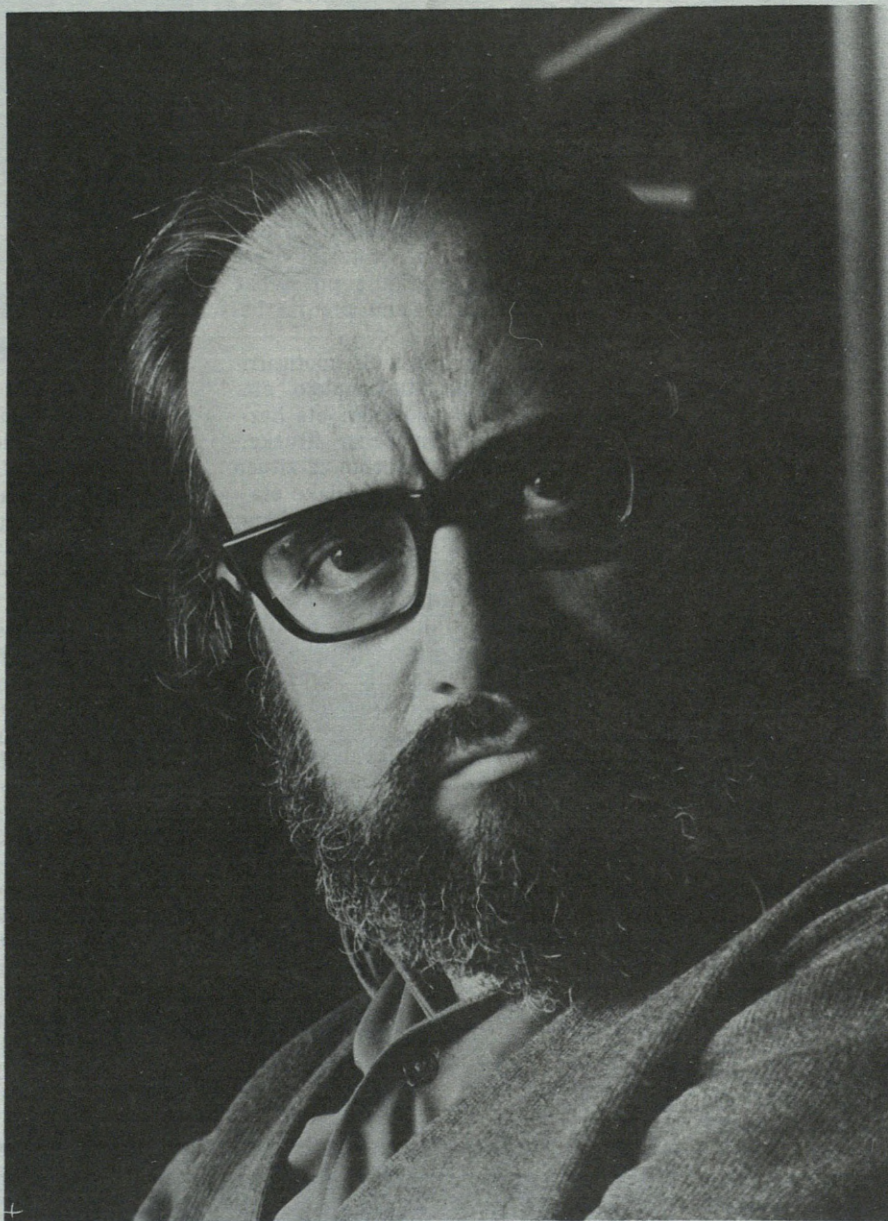
SAGARDOA - TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

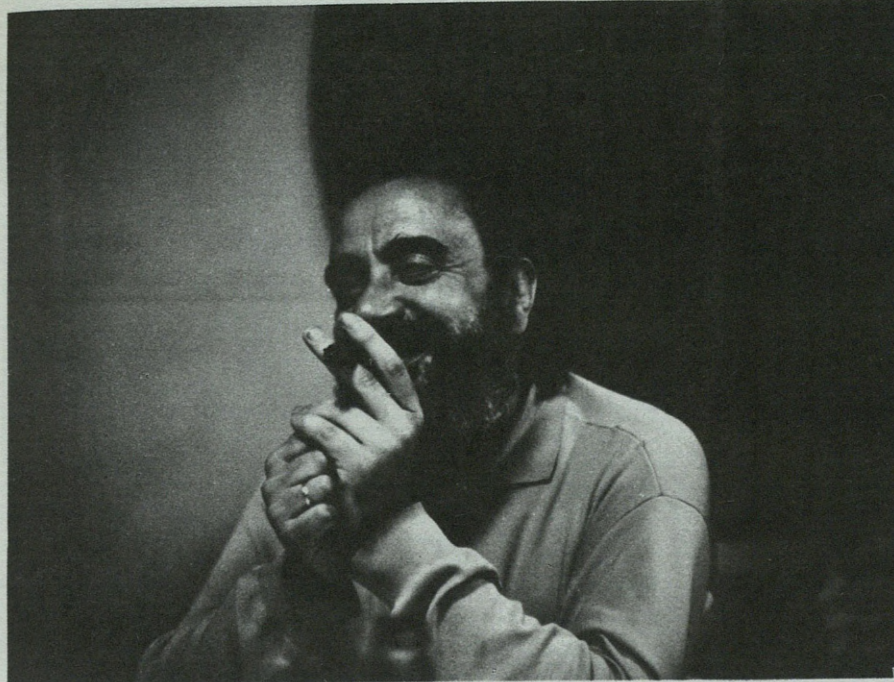
K. EUSKAL-HERRIA-6

MILITANTZIA ANTIFRANKISTA (II)

Frankismopeko antzerkigintzan Alfonso Sastre pertsonaia berezi bat izan da. Antzerkigintzan, kultur giroetan, gizartean orohar, eta politikan batez ere. Sistema hautsi, dituen erro ustelak ateratzeko burrukatu du etengabe eta medio oroz diktaduraren aurka. Hori da militante antifrankista izatea. Beste asko ere izan diren bezala; anitz burrukalari behar izan dira frankismoa deuseztatzeko, eta asko erori dira bide bazterretan. Askok eroriko dira, bizidunok iraun eta ekin dezagun, oraindik ere dikatadurak zutik baitirau.

Antzerkian, beraz, hiru autore garantzitsu izan dira estatuan gerla ostean: Alfonso Paso, Antonio Buero Vallejo eta Alfonso Sastre; hirurak belaunaldi berberakoak. Lehena, burges, komertzial eta erreakzionarioa. Bigarrena humanista eta posibilista. Hirugarrena iraultzaile eta erradikala. Lehena estrenatzen gizendu da. Frankismoaren parrepean. Bigarrenak posibilitasunaren kontzesio eta autozentsura eginez zirauen. Eta hirugarrena isiltasunera kondenatu du errepresioak: ezarritako gizarte-irritakuntza iraultzailea egin diolako oportunistak izan ez delako. Berak beti defendatzen duenez:

"Dejemos las cosas en su sitio, no como estaban".

— Zure antzerkia zentsuraren biktima izan dela esaten genuen. Baina kultur konpromisoarekin batera politikoa ere aurrera eramanez duzulako errepresio zu-zenago bat ere pairatu duzu. Nola gertatu da hau?

— Politika alorrean lan egitea ere erabaki genuen. Ez artegintzaren bidez, bakarrik arteak bete ezin ditzakeen konpromisoez liberatu egin behar zela uste baikenuen politika iraultzailearen arlo berezitik. Jokabide hori izan dugun gehienon kontra etorri zaigu errepresioa. Ez bakarrik obrak debekatuz, —hau da idazlea errepremitzeko era berezia— baizik eta zuzenkiago ere, gogorkiago ere: etxebizitzak, detentzioak, juizioak, espetxea, e.a. gutarik askoren eskarmentua da.

—Eva eta zu ETaren aurkako errepresioarekin loturik egoteagatik oso ezagunak zarete Euskal Herrian. Azal al diezagukezu?

—Interes handi bat izan dugu eta badugu euskal arazoak. Oso zaila da Madrildik problematika honetara heltzea errejimeneren informaziobideak beti isildurik eduki duen arazo bat baita. Euskal arazoaren ezaugarri berezien aurkako isiltasuna da. Autodidakta bezala eta geure kabuz askatasun burruka honi gure bultzada apala eskaintzeko zenbait jende, Madrildik, 1960ez geroztik euskal problematikaren murgildu ahal izan genuen.

Hori hainbat eratan egin dugu. Literarioki, esate baterako: nik antzerki obra bat egin nuen euskal burrukalariari buruz (ASKATASUNA); eta hortaz

pelikula bat ere egin zen artistiko laguntza. Bestalde, Madril-Sueziar telebistarako. Hlau izan da artistiko laguntza. Bestalde, Madril-en, Euskadi buruzko informaketan lan egin dugu. Gure lanetariko bat honetan zetzan: Euskadiko informazioa zabaltzean. Horrek zerikusi asko du politikarekin

eta gutxi literaturarekin; euskal burruka-ren informatzaile kazetari lanaren informaketarako kazetari lan klandestinoa zen. Euskal burrukarietara aurkako tortrak denuntziatuz hasi ginen eta gero euskal ezkerrekin eginiko material terriko eta analisi politikoak zabaltzen saiatu ginen. Hontaz aritu da gure biziaren zati handi bat azken urteotan eta horrexek eragin zituen gureganako frankista errepresioaren azken topaketak.

— Eta zein da oraingo zuen egoera? Eva espetxetik amnistiaz irten da...

— Ez, Evak askatasun probisional du. Bestalde, ez digute Madril-en bizi gineneko etxebizitza bihurtu oraindik; juzgatuak zigilaturik du.

—Zure egoera ere aski berezia dela entzun dut.

— Juzgatu militar batek prozesatu nau Madril-en. Gure aurkako errepresioaren azken gertakaria da. Caranbanchelgo espetxetik Sabino Arana eta beste preso batzuek irteten zirenean poliziaren erasoaldi bat izan zen; nik hori kritikatzeko EL PAIS egunkarira, apirilaren 12an, gutun labur bat bidali nuen. Horregatik prozesatu naute, askatasun probisionalean nago ni ere, eta ezin naiteke Madrildik irteten.

Telefonoz hitz egiten ari gara, ni zuengana joan beharrean, eta juezarengana aurkeztu behar natzaio hilero. Alegia, beti bezala.

—Hauteskundeek ez dute deus aldatu...

— Guk ez dugu aldaketarik nabaritzen, badakusazu. Antzerkiari dagokionez, bestalde, ez dut obra profesionalik estreinatu 1967ez geroztik, 10 urtetan. Argi agertzen da zer den errepresioa. Orain-tsu, antzerki talde independente eta heroi-ko bat, zentimorik gabe, ahalegin pertsonal izugarri batez ari da ene obra bat herrixka eta hirietan barrena aurkeztean. Beraz, nire egoera profesionala ere ezer gutxi aldatu da demokrazia delako hori heltzeagatik. Eta tankerako jokabideak dituzten lagunen egoera ere berdintsua da ez nahiz kaso bakar eta harrigarri bat.

Eta zuek ere gauzak ez direla aldatu bizitzen duzuela iruditzen zait.

— Bai, errepresioaz, eta hilabete batzuek aldatu direla aldizkariaren ale bat ezin izan zen zabaltu.

—Kazetari lanaren aurkako errepresio gogor bat badela uste dut.

—Euskal Herriko oraingo egoera politikoaz zer deritzozu?

—Gu, Euskadirekin lotu ginenez geroztik haragi bizitan bizi izan ditugu eta bizi ditugu hemengo arazoak. Orain, lekuko eta aztertzaile bezala behatzen dugu, asko hunkitzen digu. maiz ulertzen ez dugun arren...

—Adibidez, Donostiako manifestaldia, aurka egiteak eta...

—Nire ustez handitu egin da gauzen proportzioa. Bestalde ez da harrigarria euskal mugimenduen barnean eskuin eta ezkerrearen arteko tirabirak sortzea. Ezker konponenteak franko mugatzen ditu jarrera aberriak; Ezker abertzaleko jarrerak ezaugarri berezi eta ongi bereizitak ditu; eta eskuin abertzaleko jarrera atzerakoiekiko oposaketa konpartitzen du. Oposaketa honen antagonismoa logikoa da historikoki. Eta tirabira mota hau aisa gertatzen dira...

Niri harrigarria iruditzen zait, oraindik Euskal Herriaren batasun mistiko baten garaia dela kontsideratzea. Honen arauera, beranduago (noiz?) agertuko lirateke kontraesan dialektiko horiek. Ongi, bat nator, hori desadugarritzat hartu daiteke... lagun euskaldun asko "elkar joka ari gara" diote, zera esanez bezala: "Orain baturik ibili behar ginateke, eta geroago planteatuko genituzke gizarte ororen barne kontraesan bereziak".

Euskal gizarteak badu, beraz, kontraesan oinharritzko oso garrantzitsu bat: bere funts nazional eta estatu espainolararen artekoa, eta kontraesan hau ahan-tziez gero bilakabideak ezin du funtzio-natu... Euzkadiko P.C. eta tipo honetako erakunde espainolistak konturatu bide diratekeela uste dut...Kontraesan oso funtsezko bat dela iruditzen zait.

Baina beste kontraesan oso garrantzitsu eta oinharritzko bat dago, klase kontraesana. Eta klase kontraesan honek sortzen ditu lehengo eguneko manifestaldikoa bezalako gertakariak. Nazional askagaintzazko fenomenoak ez dira

gertatzen nazionalitate baten termino mistikoetan; nazionalitate zanpatua ente puro eta metafisiko bezala nazionalitate zanpatzailearen aurka ari dela baizik. Nazionalitate orok du bere barnean klase burruka. Honek eragiten du ezker abertzale bat izatea, eta izate hau legalizatzen du (ilegala izan arren ere). Eta ezker abertzalea iraultzaile denez geroztik kontraesan horik eutsi, mantso-tu edo parentesi artean jarri daitezke une batez; baina era batera nahiz bestera kontraesan hori argitara ateratzen dira. Euskadiko eragileak, beraz, konponente bikoitz hori duela iruditzen zait: nazional arazoa eta klase burruka.

—Parlamentarismoaren dinamika politikoak egoera erabat determinatzen du. Zer postura duzu hontaz?

Ni antiparlamentarioa nazi. Eta lehen pentsatzen eta onhartzen nuen egoera parlamentario bat; kontuan izanik kontraesanak indartsuak eta tentsoak zi-

rela eta burges motako askatasun formalek kontraesan horik asko eragingo zituela. Honek fenomeno iraultzailea gertatuko litzatekeen fase batetara eramango ginduela eta horrek Italia edo Frantzia bezalako burges demokrazia tipoko marasmo batetan erori behar izateari itzuriko zigula.

Baina une honetan zalantzan nago, zeren eta egoera burges demokratikoa-ren finkapenaren dato batzu baitdaude. Gainera, proiektu iraultzaileari uko egin dioten langile Alderdien laguntzaz gertatzen da, monopolioen Europari sinesgarri bihurtzeko. Orduan, Esatatu Espainola monopolioen Europan sartzen bada, proiektu iraultzailea epeatzeratu egingo litzateke. Normalean, nolabaiteko ezkertasunez, urruti ikusten dut aldaketa erradikal bat. Baina oraindik proze-; dura hori posible dela ikusten dut: oraindik.

Bestalde Espainia ez da izan . ez da izate bat, eta analisia oso konplexoa izan behar da. Nazionalitatearen arazoak oso konplikatuak bihurtzen du mapa politikoaren analisia. Baina zailtasun honek, edozelan ere, ez dio eragozpenik jartzen bilakaera iraultzaileari. Esate baterako, Euskadi eragile eta aintzindari izan da antifrankista burrukan eta hemen burruka, batez ere azken urteotan, termino gorenengoetan bilakatu da.

— Alegia, burruka nazionalak, analisia zailagoa bihurtu arren, bizkortu egiten du burruka iraultzailea.

—Bai, eta euskalduna bezalako egoera batetan kontraesan nazionalak itoak edo apalak (Frantzia esate baterako) diren beste situazio batetan baino aintzindari posibilitate gehiago dago. Kasu haietan aldaketaren eragile bakarra klase burruka da, eta klase burruka hori proiektu iraultzaileari uko egin dioten ezkerreko alderdiek epeldua dagoelarik, gutxi espero daiteke, prozedura horretatik.

Estatu espainolean, oster, klase

kontraesan bat izanik, maila desberdinetakoa da nazionalitate eta sektoreen arauera. Eta bestalde nazional askagintzaren aldeko burruken eragilea dagoelarik; prozedura askozaz ere zabalagoa, isurgaiagoa, agian dramatikoagoa, baina aldaketa posibilitateei irekiagoa ere bada.

—Euskal egoera politikoaren analisiarako parte hartzen duen beste faktore bat burruka harmatua da. Zer deritzozu?

— ETA gandik helduta irakurri ditudan azken analisekin bat nator.

—Kultur alorrera itzulirik, eta demokrazia formalaren kontesto honetan, sistemaren etendurak aprobetxatu egin beharko lirateke...

—Bai, lehen, artegintzak bide bi zituen. Batetik norberak moztu eta autozentsuratu, autoriza zezaketen obra efikaz izan arren, lengoia metaforiko, kriptiko, ilun, gesaldu eta indirektoagatik. Edo, bestetik, obra politikoki klaro eta zuzenkaiagoak idazten bazenituen zentsurak debekatu egin zizun. Orain, zerbait aldatu ahal izango da agian; antzerki politikoki zuzenago bat egin ahal izango dateke, eta antzerkiaren efikazia politikoa konfiantza birlortu... Praktikan ikusten joango gara.

—Eta ba al duzu proiektu zehatzik?

—Ni pertsonalki interesatua nago "Teatro Unitario de la Revolución Socialista" deituko genukeen antzerki politiko bat egiteko proiektu batetan, eta ageri bat argitaratu dut PIPIRIJAINA antzerki aldizkarian. Nolabaiteko askatasun formalak izango ditugularik, hortaz baliatuz, antzerki politiko iraultzaile baten asialdira bihurtzen gara.

—Beste aurretiko saialdi batzuren jarraipena izango da...

—Hartan lan egin dugu faxismorik gotorenaren pean ere. Orain kontesto politiko formala aldatu da.

1949-50 urteetan "Teatro de Agitación Social" deitu genunerako ahaleginak egin genituen. Urte haietan hitzok esatea ikaragarria zen, lehergailu bat ahozkatzea bezalakoa zen. Oso gazte ginen, ez genuen aurretikako politikorik. Gerlako ume bezala, politika alorrean birjina ginen, eta horregatik egin ginitzakeen planteamentu hain erradikalak.

Urte batzu beranduago ia ez zen hala. Batailak desestali gintuen, gu erredukalizatuz joan ginen, eta jokabide marxista iraultzaileak finkatuz gindoazen. 1961ean "Grupo de Teatro Realista" delakoa eratu genuen. Bederatzi hilabete bakarrik iraun genuen; baina gauza interesante eta harrigarriak egin genituen bitartean orduko Madrilerako. Miniteritza etendura bat ez baliaturik teatro politikozko tradizio tipi bat lortu genuen.

— Hirugarren epea hau dateke, kondizio demokratiko burges berrietakoa...

—Interesantea litzateke, ez alderdi antzerki bat, baizik eta antzerki unitario bat lortzea. Ezkerreko alderdi guztiei irekiko antzerki bat, eta langile alderdi iraultzaile orok ordezkarien bidez kolektiboki zuzenduko luketeena.

Orain arte, zoritxarrez, agiriak ez du arrakastarik izan. Ez naun harritzen Espainiar antzerkia, gaur, gauza oso usteldu bat da... Euskadiri buruz, antzerki propio bat sortu egin behar da, antzerki euskaldun eta iraultzaile bat. Zer egin-kizun ederra euskaldunontzat! Eta zer zaila!

JOSEBA SARRIONAINDIA

MADALENA DE JAUREGIBERRI HIL ZAIGU. Euskararen eta Euskaldunen alde biziki lan egin duen andere baliosa zen Madalenak. Aloze-Sibasen, 1885eko urriaren 13an sortu zen; beraz 1977ean 92 urte betezen zituen. Gurasoak Ameriketara bizi izanak gero Zuberora itzuliak.

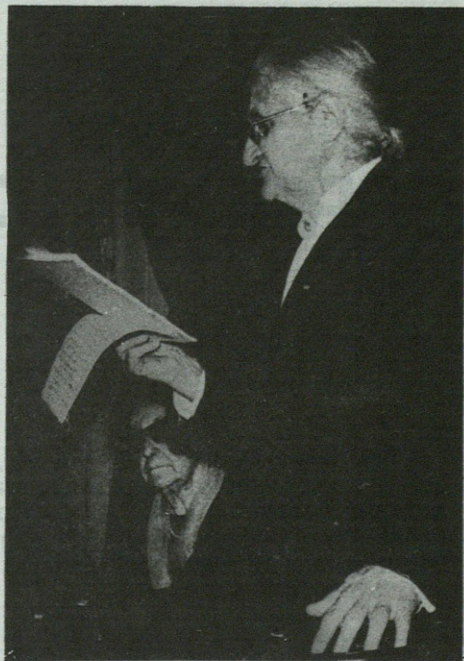
Madalena, Pabeko errietsen eskola segitu zuen, gero Ameriketara, hots Argentinara erakasteko. Urte batzu pasaturik, Jauregiberri anderea bere amaren ondoren etxeratu zen; hark beti euskaraz mintzatzen, segitu eta bere alabari euskararen gogoa eta plazerra berriz eman zion.

Gutika gutika. "Behiraleak" delako taldeak handik eta hemendik muntatzen hasi zen Piarres Lafittekin. Baina taldeek Donibane Lohitzunen ez ezik ez zuten luzez iraun, oraindik bizi da.

Euskaldunentzat mugitzen hasi zen; lehenik 36eko gerra hasi zelarik euskaldunei (Hegokoei bistan dena) aterbe eskainiz, gero katoliko intelektual giroetan euskaldunen buruhausteak eta orduko egoera azaldu nahiz.

Euskaldunen alde gauza franko egiten saiatu zen: bihotzak berotzea, kontzientziak berpiztea bere "uxkara" salbatu nahiz. Frankotan Zuberoko kazetan, hots, "Miroir de Soule" horretan. Bere bi anaiek ere, bata Jean, eta bestea Clément, bakoitzak liburuxka bana egin zuten; Madalenak gero argitaratuak: "Basaburian" Jeanek egina eta "Un peuple pas comme les autres" Clément-ek idatzia.

Andere hau etsenplu edertzat gorde dezakegu eta J.L. Davant-ek dion bezala: "Pausa ziten, anderea Zibero goxoan: bizirik da zure merezia"!

"UNIBERSIDAD VASCA" RI EZ. Egungo Unibertsital Barrutari eman nahi zaion "Univesidad Vasca" izenari uko egin zioten Azaroaren 4ean, Bergarako UNEDen elkartu zirenek, Bilboko "Junta de Gobierno" delakoari modu honetan adieraziz. Arrazoiak hauek dira: a) Nafarroa at gelditu dela. b) Izen hori Euskal Herriaren kultur eta sozial beharrak hobeto bete ditzakeen batentzat gorde behar delako. Horretarako gure gizartearen sektore guztiak ordezkari komisiore bat sortzea eskatzen dute, heziketaren arauera planifikazio ebat egin dezan. Betalde, euskal filologia "Facultad de Filosofía y Letras" en eta EGBko irakasle-ak hezten diren unibertsital eskoletan ematea, beste gauza batzuren artean ere, eskatu dute.

Bileran parte hartu zutenak erakunde hauen ordezkariak ziren: Aranzadi, JAKIN, Kimika Fakultatea, "Liga Educación y Cultura", Magisterioko eskolak (Eskoriatza), Bergarako UNED, SAIOAK, Deustoko Deretxo Fakultatea, Arabako Unibertsital Ikastetxea, Bilboko "Facultad de Ciencias de la Información", Donostiako Deretxo Fakultatea, eta EUTG.

EUSKARAREN AURKA, LEHERGAILUAK. Andoaingo "Escuelas Nacionales Ondarreta" k euskarazko klase batzu ematea erabaki zuen aurretik: legeak alde zituela. Baina legeak lege dora eta pertsonak pertsona. Zenbaitek ez dute neurri hau onhartu. "Triple A" koek esate batetarako. Eta bereak eginak dituzte. Lehengo astelehena askola horietako zuzendariak, aste bete barru hilko zutela adierazten zion, gutuna, hartu zuen. Arrazoiak: Euskarazko klaseak emateagatik eta sozialista izateagatik. Gauza berbera gertatu zitzaion eskolako irakasle bati. Hori bidalitako gutunean lehergailu bat jarriko ziotela, bere eta euskara irakasten zuten beste irakasle guztiei adierazten zuten. Azteazken gau ez eskolako ate guztiak irakasle baten kotxea bezala margotuak izan ziren AAA ageriz. Irakaslegiak bidalia du egunkarietara agiri garbi bat, euskarazko klaseen baimena dutela, aurrera jarraitzekotan direla eta kultur gauza besterik ez dela azpimarkatuz.

ESEIK AURREAUTONOMIA NAHI. "Autonomi politika gogoz serbitzea behartzen du abertzale hitzak. Abertzale izatea ezin da "patente de coro" bat izan munduan egiten ez diren gauzak egiteko" adierazi ziguten ESEIkoek prentsaurreko batetan. Aurreautonomia behar beharrezkoa ikusten dute. Baldintza Nafarroa da. Probintzi hori ez badute aurreproiektu horren barnean sartzen, ESEIk ikusiko du —Estatu eta Euskadiko egoeraren arauera— zer nolako neurria hartu. Beraientzat, HASI, LAIA eta EIAren proiektuak "marginal" ak dira. Parlamentariaren Asanblak onhartutako proiektua errealista denez, eta ESEIren baldintzak betetzeko posibilitatez duenez gero da, beraz, defendatu behar dena. ESEIk parlamentario eta extraparlamentario burrukaren alde jotatuko du, ezkerrearen —abertzaleena, batez bat— batasuna lortu nahi duenez. "Nos gustaria ver convencidos a la izquierda no abertzale en abertzale y a los abertzales en verdaderos izquierdista internacionalistas" adierazi zuten. ESEI talde guzti hauen erdian gelditzen da. Parlamentario burruka baztertzeara umekeri haundi bat iruditzen zaio.

hilzorian,
ekonomia bakarrik ez

AZALA: "HILZORIAN, EKONOMIA BAKARRIK EZ". Andres Nagel donostiar pintorearen irudi hau aurkitu dugu hori adierazteko. Azalaren diseinua, Roturena da.

BARRUAN DIRAUTENEK

Frantzisko Aldanondo Badiola, Manuel Blanco Chivite e.a. barruan diraute. "Amnistia" ez zaie, oraindik, iritxi. Abokatuek diotenez, militarren eskuetan dago bere kaso, eta azken erabakia hauek hartu behar dute. Benetan harriturik gaude. "Amnistia" orokorra zela zabaldu zutenean, zertxobat gehiago espero genuen. Guttienez, preso politiko guztiak kaleratzea...

Kaleratze eskaerak

MPAIACeko militanteen askatasuna eskatu da behin baino gehiagotan. Ez da lortu; alderantziz, "Inspector Matute" delakoa, interrogatorio bat egiten ari zelarik langile bat erail zuena, kaleratua izan da.

Katalanek ere ez dituzte bere presoak ahazten. Batzu, behinik behin. Bul-tó kasoansartuta daudenen kaleratzea eskatua izan da. Ehun katalandar intelektualek ere izenpetu dute eskaera hau. Alferrik. Itxaropen motza dago. Agian, Xirinac jaunak "egun posible zen amnistia emana zela" esanez atseden hartzea erabakiz, Senadoan zuen aukerian bere gorputz iraultzailea jarritz.

1.975ko Irailean epaituak izan ziren FRAPeko militanteek ere barruan jarraitu beharko dute oraingoz. Vladimiro Fernandez Tovar, Pablo Mayoral Rueda eta Manuel Blanco Chivitek militarren eskuetan dituzte kasoak, eta jakina da hauek lan asko dutela (beste asunto batzutan) eta gauzak nahiko mantxo joan-

go direla...

Militarrekin jarraituz, UMDkoak ez daude batere konforme. Ez da guttiagorako ere. Amnistiatik at utzi dituztelarik talde honen bartnean egoteagatik zigortuak izan zirenak bere lanetik betirako baztertuak gelditu dira. Eta —nahiz eta taldekoea izatea frogatua gabe egon— salatuak izan direnak juizio bat izango dute orain: "presunto" hori noraino iristen den jakin eta, honen arauera lanen barruan jarrai ala ez erabaki dezaten.

Demokraziaren arantzak

Suarez-en gobernuarentzat gauzak ondo zihoazen. Berak proposatutako gai guztiak, poliki-poliki "oposizioak" onhartzen dizkio eta. Baina, ez dago larrosarik arantzarik gabe, kantuak adierazten duen bezala, eta arantza hori preso sozialak dira. Alde batera utzi zituen —politikatik kanpo zegoen asunto bat baitzen— denek amor emango ziotela pentsatuz. Eta, ia ia lortu zuen, ere "Oposizioak" alderdiek ez zuten ezer

LIBERTAD CANARIOS DETENIDOS

AMNISTIA TOTAL

esan, behintzat. Baina preso sozialak "nik ez badut neure burua defendatzen, inork ez du egingo" kontuan harturik, brruka bere aldetik hasi zuten, herriari eta alderdi politiko eta erakunde iraultzaileei dei eginez. Eta, zer nolako gauza, hauek, hala edo hola erantzun zu. Preso sozialen aldeko agiri pila bat kaleratuak ikusi izan ditugu. Presioak ere eginak dituzte. Parlamentario eta lege gizonen artean, esate baterako. Eta, hainbat erantzun dute. Kalcen entzuten da preso sozialen arazoari buruz mintzatzen. Gehienetan sentimental mailan—beren burua zauritzen dute...!—baina denok dakigu nola hasi ziren gero sekulako burrukak ekarriko zituzten ekin-tzak...

Hala ere, presoek ikusi dute horrekin ez dela nahiko. Burrukaren hildotik kontzientzia—bere egoeraren kontzientzia, behintzat—hartzea lortu dute hainbatek. Eskubitarrekin egote nahi eza, frogatzen iruditzen ziagu. Desberdintasuna oso nabaria dela iruditzen zaie, eta jende guztia konturatu behar dela preso sozial eta eskubi muturrekoen artean zerikusirik ez dagoela.

"Motinak" galantak izan dira. Egurra gehiago. Bakoitza leku desberdinetara eramanez. Espetxetik aldatuak izan dira; baina neurri horrekin COPEL hedatzea besterik ez dute lorut.

Sentimentuen barnean, edo oportunismoa, ez dakigu, jarraituz. Xirinach jaunaren kaso aipatu beharrean aurkitzen gara. Modeloko preso guztiak erdi hilean, zigor geletan ospitalera eramanez ibili ondoren eta espetxetik aldatzea gertu zela ikusirik Xirinach jauna—"Amnistia-aren jauna"—hunkitu da.

Preso sozialen indultoaren alde zertxo bat egitea bere Senadoko aulki ederra utziz erabaki du. Ezkerrreko alderdi eta erakundeek salatu egin dute bere konportaera. Oportunistotzat hartu dute, eta jure eritziz—ez zaie arrazoirik falta. Momentu larrienen, guardiaibilek eta polizia kolpe presoak josten ari zirenean Modeloko ate aurrean norbait falta zen, eta norbait horrek izen bat du: Xirinach, Pakearen Nobel saria irabazteko proposatua izan zena...

EXIGIM

LA LLIBERTAT

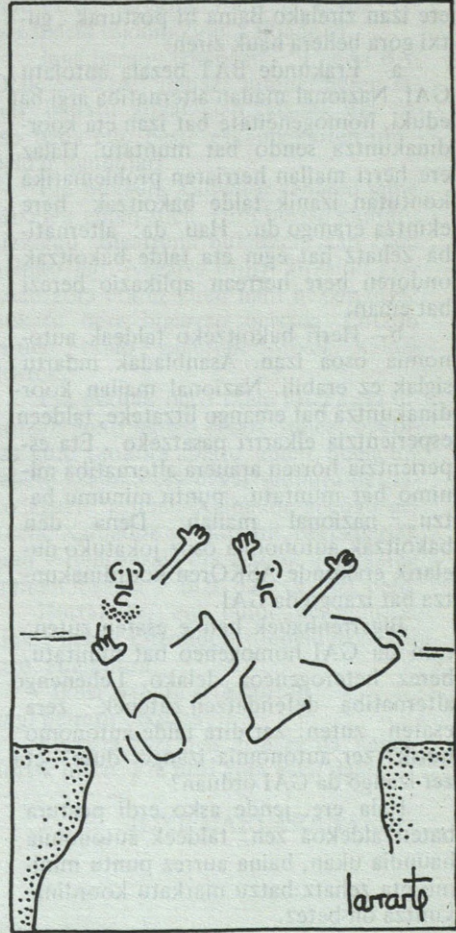
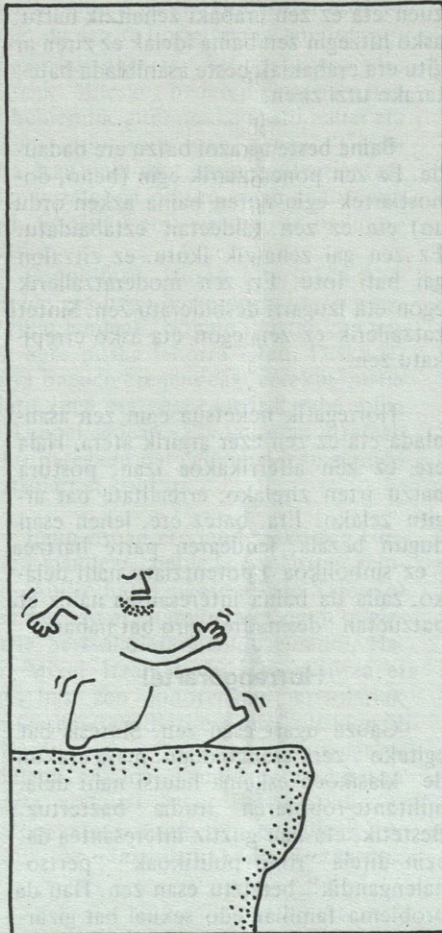
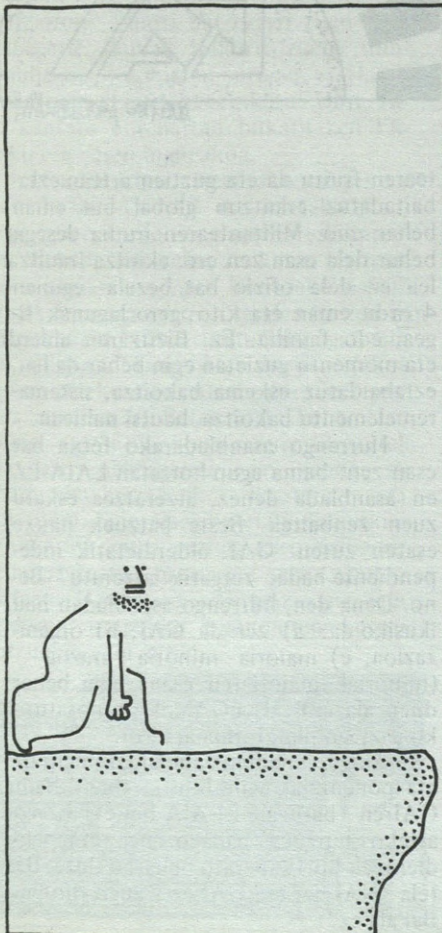
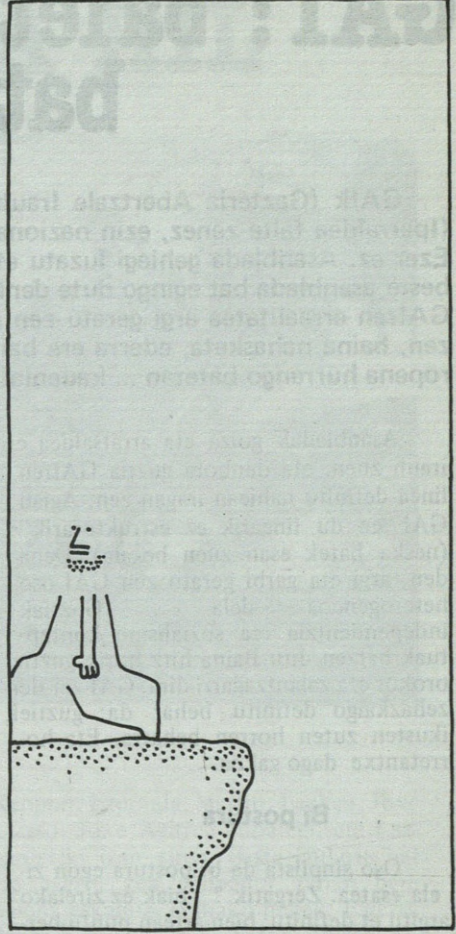
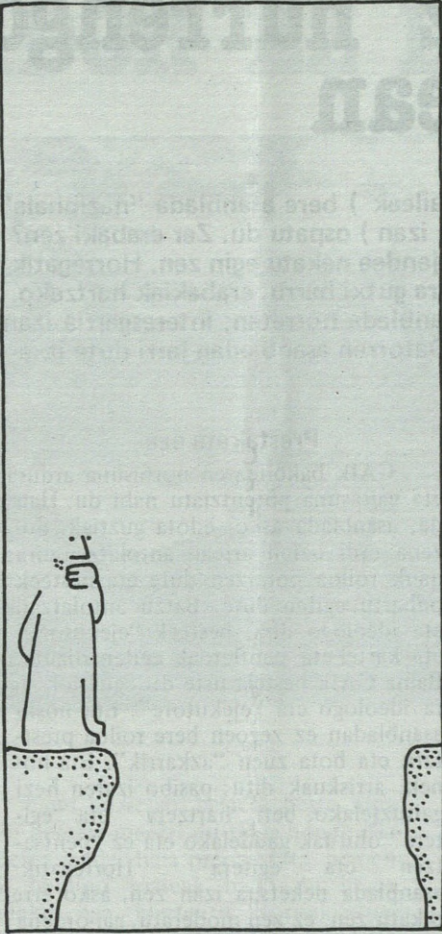
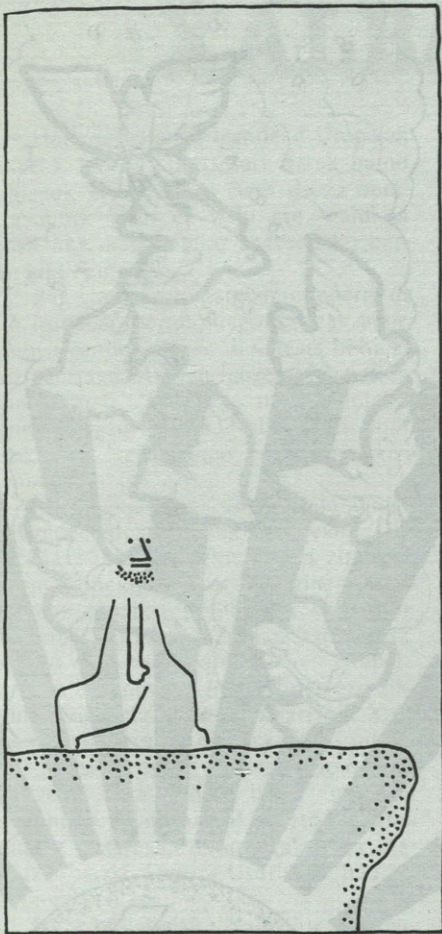
DE

CARLES

JOSEP LLUÍS ÀLVAR I MONTSERRAT

SOCORS
CATALÀ

GAI: baietz hurrengo batean

GAIk (Gazteria Abertzale Iraultzaileak) bere asanblada "nazionala" (Iparraldea falta zenez, ezin nazionala izan) ospatu du. Zer erabaki zen? Ezer ez. Asanblada gehiegi luzatu eta jendea nekatu egin zen. Horregatik beste asanblada bat egingo dute denbora gutxi barru, erabakiak hartzeko. GAIren errealitatea argi geratu zen asanblada horretan; interesgarria izan zen, baina nahasketa, ederra ere bai. Datorren asanbladan jarri dute itxaropena hurrengo batetan ... kauenla!

Asanbladak goiza eta arratsaldea ere iraun zuen, eta denbora guztia GAIren linea definitu nahian iragan zen. Agian GAI "ez du linearik ez estrukturarik" (neska batek esan zuen bezala). Dena den, argi eta garbi geratu zen GAI oso heterogeneoa dela. Guztiak independentzia eta sozialismo kontzeptuak batzen ditu. Baina hitz horik guztiz orokor eta zalantzarik dira. GAI zer den zehazkaigo definitu behar da; guztiek ikusten zuten horren beharra. Eta horretantxe dago gakoa.

Bi postura

Oso sinplista da bi postura egon zila esatea. Zergatik? ; biak ez zirelako argitu et definitu; bien artean puntu berberak badaudelako eta erdiko posturak ere izan zirelako. Baina bi posturak, gutxi gora behera hauk ziren:

a- Erakunde BAT bezala antolatu GAI. Nazional mailan alternatiba argi bat eduki, homogeneitate bat izan eta koordinakuntza sendo bat muntatu. Halaz ere herri mailan herriaren problematika kontutan izanik talde bakoitzak bere ekintza erango du. Hau da; alternatiba zehatz bat egin eta talde bakoitzak ondoren bere herrean aplikazio berezi bat eman.

b- Herri bakoitzeko taldeak autonomia osoa izan. Asanbladak indartu siglak ez erabili. Nazional mailan koordinakuntza bat emango litzateke, taldeen esperientzia elkarri pasatzeko. Eta esperientzia horren arauera alternatiba minimo bat muntatu, puntu minumu batzu, nazional mailan. Dena den bakoitzak autonomia osoz jokatu du delarik erakunde ASKOren koordinakuntza bat izango da GAI.

Bigarrenhauek haxe esaten zuten: ezin da GAI homogeneo bat muntatu, berez heterogeneoa delako. Lehenengo alternatiba defendatzen zutenek zera esaten zuten: zer dira talde autonomo horik? zer autonomia izango dute? eta zer izango da GAI orduan?

Hala ere, jende asko erdi postura baten aldekoa zen: taldeek autonomia haundia ukan, baina aurrez puntu minimo eta zehatz batzu markatu koordinakuntza on batez.

Prestaketa eza

GAIk bakoitzaren nortasuna ardura eta gaitasuna potentziatu nahi du. Hau da, asanblada asko, edota guztiak, dozena erdi baten artean antolatzen dira: hauk roiloa botatzen dute eta besteek onhartu egiten dute. Batzu antolatzaile eta ideologo dira, besteek "ejekutore" eta kartel eta panfletoak egiten dizute. Baina GAIk bestela uste du guztiok gara ideologo eta "ejekutore". Eta noski asanbladan ez zegoen bere roiloa prestatu eta bota zuen "azkarrik". Eta honek, arriskuak ditu; pasibo izaten hezi gaituztelako, beti "hartzera" eta "egitera" ohituak gaudelako eta ez "pentsatzen" eta "egitera". Horregatik asanblada neketsua izan zen. asko errepikatu zen, ez zen moderatu, gai-ordena ez zen jarraitu etab. Zortzi ordu iraun zuen eta ez zen erabaki zehatzik hartu; asko hitzegin zen baina ideiak ez ziren argitu eta erabakiak beste asanblada bate-tarako utzi ziren.

Baina beste arrazoi batzu ere badaude. Ez zen ponentziarik egin (beno, donostiarrek egin zuten baina azken orduan) eta ez zen taldeetan eztabaidatu. Ez zen gai zehatzik ikutu. ez zitzaion gai bati lotu. Ez zen moderatzailearik egon eta izugarri desbideratu zen. Sintetizatzailearik ez zen egon eta asko errepikatu zen.

Horregatik neketsua egin zen asanblada eta ez zen ezer argirik atera. Hala ere ez zen alferrikakoa izan, postura batzu irten zirelako, errealitate bat argitu zelako. Eta, batez ere, lehen esan dugun bezala, jendearen parte hartzea (ez sinbolikoa) potentziatu nahi delako. zaila da baina interesantea nahiz eta batzuetan "desmadre" giro bat nabari.

Hurrengorarte!

Gauza ugari esan zen. Sintesis bat egiteko, zera esango dugu: masa erakunde klasikoaren eskema hautsi nahi dela, militante-robotaren irudia baztertuz. Bestetik, eta hau guztiz interesantea da, ezin direla "roilo politikoak" "pertsonalengandik" bereiztu esan zen. Hau da, problema familiar edo sexual bat gizar-

tearen fruitu da eta guztien artean eztabaidatuz erantzun global bat eman behar zaio. Militantearen irudia desegin behar dela esan zen ere. ekintza iraultzailea ez dela ofizio bat bezala: egunen 4 ordu eman eta kito; gero lagunak, liega, edo familia. Ez. Bizitzaren alderdi eta momentu guztietan egin behar da lan, eztabaidatuz eskema bakoitza, sistemaren elementu bakoitza, hautsi nahian.

Hurrengo asanbladarako fetxa bat esan zen: baina egun horretan LAIA-EZ en asanblada denez, atzeratzea eskatu zuen zenbaitek. Beste batzuek haxe esaten zuten: GAI, alderdietatik independente bada, zergatik atzeratu? Beno. Dena den, hurrengo asanbladan hau ikusiko da: a) zer da GAI, b) organizazioa, c) maioria minoria arazoa (minoriak maioriaren esana egin behar duen ala ez), d) EGAMEk proposaturiko gazteen plataforma aztertu.

Aurrez taldeetan eztabaidatu nahi da eta ponentziak egin. Ikusiko dugu! Baina GAIren barnean, LAIA bai eta EZ-en arteko burruka badago, Eta independenteek hori superatu beharko dute. Bestela GAI-bai eta GAI-ez izango ditugu. Bai ala ez?

XALBADOR EZ DA HIL

Hori da lehengo igandean Urepelen jendeak zioena. Bertsolari batek baino gehiagok ere kantatu zuen gauza bera. Eta inork esan ez balu ere, nahikoa ginen hori adierazteko bazter ederran bildu ginenok.

Bai, Urepel benetan bazter ederra da. Eta igandean bezala, hego haizeak behe lainoen ganduak jatzten dioenean, bi halakoz ederrago. Aurten haizerakin suertea izan genuen. "Lehengo urtean holako eguraldia izan bagenu, Xalbador oraindi biziko zen" esan zuen behin eta berri Leonik.

Haatik, egun goxoa pasea du jendeak Urepel aldean lehengo igandean.

Meza nagusi batekin eman zitzaion hasera egunekoari. Bost apez ginen meza ematen: Herriko Ertora eta beste lau kanpotar. Nik izan nuen mezetan bi hitz esateko suertea. Hala nahi zuen Urepelgo Jaun Ertorak, eta nik ez nuen ezetzik esan. Bizien eta hilen Jainkoari nik Xalbadorrengatik nion eskerra aitatu nuen. Aldi berean, emana zitzaugun doai hori zaintzeko hitz eman behar genuela esan nuen. Lazkao-txikik eta Alkatek kantatu zuten mezetan. Xalaparta eta dantza berriz, Lasarte-Usurbilgo haurren gain joan zen.

Meza bukatzean, Xalbador zenaren hilobira joan ginen eta "Eskualzaleen Biltzarrak" harri bat ezarri zuen han. Laberie Jaunak irakurri zuen mintzalditxoak hilobiaren aurrean. Harek bukatzean harria bedekatu. Gure Aita kantatu eta hartan bukatu zen Elizako eta haren ingurukoak.

Handik irten ginenerako zai geneuzkan Lasarte-Usurbil ikastoletako haurrak beren kanta eta dantzak eskaintzeko. Estalpe bat egin zekuten horretarako plazan eta egun horretako ospakizunak han izan ziren. Jendea ez zen dantzariak nahi bezain laister eta ugari bildu aterpera. Tabernetan hamaiketako egiten eta kontu-kontari gelditu zen jendea aurrenetik. Berek atera behar izan zuten aterpetik, soinua aurretik zutela, eta beren propaganda egin, jendea sar zedin estalpera haik ikustera eta entzutera. Saio atsegin eta polita eskaini ziguten gure gaztetxoek. Xalbador zenaren bertso batzu ere sartu zituten tartean. Hasera ere, dantzaz agur egin ondoren urepeldar haundiaren bertso batzuekin egin zuten.

Egun horretan, besteak beste, aipamen berezia merezi du talde honek. Hainbeste jende, hala prepartuta, hemendik haraino joateak balio du berea. Badakit oso kontentu etorriak direla, bazkaltokian oso ongi hartu zituztelako Urepelgo serorek. Ondarruar bat ere omen da serora horietan eta senidetasun bereziz hartuak izan behar zituen gure gazteak. Milesker bederen esan nahi nieke hemendik gure nexka-mutil hauei eta horien arduradun joan zirenei. Gauza bera esan nahi diot, gure dantzariatzat mila pezetakoa eskura eman zigun jaun bati. Ez dut izenik esaten, ez bailuke nahiko.

Ordubitatik laurak bitartekoa bazkaltzen eta hego haize epela hartzen pasa zuen jendeak. Nonahi ikusten zen jendea bere puska lehorra jaten. Puska lehorra bazuen ere jendeak, zerekin bustia bilatu zuen eta gose-egarririk gabe ibilia da Urepel aldean. Eta lauretan arratsaldeko paregabe bat egin ahal izan genuen bertsolarien kontura.

Egun osoan ere jende asko zen Urepelen igandean, baina bertsolaritan gehiena. Andre bat daukate alkate Xalbadorren herrian eta harek eman zigun ongie-torria bertsolarietara bildu gineno. Harek Mixel Itzainari utzi zion hitza eta hura hasi zen ondorenean bertsolariak dantza erazten. Beti ere gure adiskide Mixel ona da "itzaina" bertsolariak gidatzen, baina igandean egokitasun aparta erakutsi zuen. Bertsolariak ere eustora atera ziren, eta entzuleak zer esanik ez. Jaialdian kantatu zutenak.

Xanpun, Ezponda, Mattin, Lazkao, Joxe Lizaso, Joxe Agirre, Lopategi, eta Lazkao-txiki izan ziren. Beste laukote bat ere agertu zen Xalbador zenari bere omena eskainiz. Honako hauek: Elgezu, Alkat, Klemente eta Anton Aramburu. Hau ez da bertsotan ibiltzen, baina bertso aparta eskaini zion Xalbadorri.

Jaialdiaren azkenean, "I XALBADOR SARIA" irabazi zutenei beren sariak banatu zitzaizkien. Hauek ere bertso bana edo beste eskaini zioten urepeldar haundiari.

Eta bukaera Xalbador zenaren seme Mixelek eman zuen. Hiru bertso kantatu zitzaizkion. Bigarrena bukatzen izan zuen nahiko lan. Negarra etorri zitzaion kolkoan gora eta ez zuen nahi bezain erraz bukatu bere bigarren bertsoa. Entzun zituen txalo galantak Mixel Xalbadorrek.

Eta eskuak bero txalo jotzez eta bihotzak goxo hango elkartasunez, bakoitzak gure txokora abiatu ginen, duela urtebete txaloka eta negar saminez betirako agurtu genuen Xalbador gogoan genuela. Xalbador ez baita hil, bertsolariak esan zuten bezala eta guziok adierazten genuen bezala. Bizi da eta bizi bedi.

Hortakotz, egi bihur dezagun guziok, behin Elizondon urepeldarrak kantatu zuen hura:

"Ikusi arte, ta arte hortan
ongi beiratu eskuara".

Euskara bizi den arte ez da Xalbadorrik hilko. Eta hori gure esku dago.

JOXE MARI ARANALDE

PIARRRES LAFITTE

OMENALDIA

Joan zen larunbatean, Euskaltzale franko Baigorri bildu zen; aurten Piarres Lafitte-i 1977ko Euskaltzaleen Biltzarrak saria eskaini dio.

Urte oroz, horrela euskararen alde lanean ari den pertsona bati emaiten diote.

Baigorri ospatu dute "Herriaren" sortzailea

Egun famatua, Baigorriko Eliza ederean meza batez hasi zen. Hiriart-Urrutik eman zuen, azken hau Lafitte bezala ihaz "sari" berdina atxeman zuen. Zeremoniak bi aldetako hamabost bat apezek ospaturik, esker onak adierazten zuten.

Lafitte, idazle handi, famatua bat izanik, giristino eta fededun da ere. Linguista ezagutuenetariko bat dugu: "Euskara bide handiz sartua izan dadin, zuzenez eta deretxoz hartzen duen heinean".

Berdenboran, Hiriart-Urruti apezak Jauregiberri andrea, Akademiakoa hau ere, egun berean nalurusi Zibozen ehortzen zutela oritarazi zuen. Egun batzu zela zorigaitzez Jauregiberri andrea hil zela. Meza biziki ederra, kantuz lagundu zen.

Berantago jendea Zinemako lokale-ra abiatu eta gero, Euskaltzaleen Biltzarren buruak, hots, M. Labeguerik eta besteek kronologikoki Lafitte-n bizia orotarazi digu. Gaingiroki hauk dira La-

ffiten biziaren gertakari garrantzizkoenak, Labegueriren arauera:

Jadanik 1923ean, elkarrekin berdin hau bildu zenean Lafitte orduan bere euskeraren mintzairaren arduratzeagatik aipatu zuten.

1948.ean Euskaltzaleen Biltzarrak Euskal Istudioen kongreso internazionala babesten zuen, eta 1963ean, berriz Euskaltzaleen Biltzarran aipatua. Orduan: "Piarres Lafitte holako gazte fededun"ela, Labegueri zenaturrak adierazi zuen.

Labegueriren hitzak eta gero, jendea minutu batzuz isildu zen, hil zirenak oroitarazirik: horien artean Piarres Landaboure jauna, Jauregiberri andrea, Xalbador bertsolaria. Azken honen ohorean, Urepelen, hazilaren 6an, bere heriotzaren lehen urtea meza batez ospatua izan dena.

Elkarteko ordezkariak Euskarak hizkuntza bezala dituen problemaz, datorren biltzarrean arituko zirela erran zuen: baita Euskal iratiari, telebistari, eta administrazioari buruz. Bertako jaun-txoek gutika gutika nola euskaraz beti

eta gehiago arduratzen zirela, interes handiago emaiten zutela, plazerez oharazirik.

Malharin andrea Euskaltzaleen Biltzarrak apailatutako zein gehiagokoa jo-koaz mintzatu zen. Gazte frango saristatuak izan omen ziren. Beraz beti eta gazte gehiago euskaraz arduratzen zela. Gero Haritsehellar mintzatuz, Lafitte linguista, filologo eta gramatikari handi bat zela adierazirik; "Lhande"-ren hiztegi izugarrian zenbat lagundu zuen. Kazetalarik kuraiaidun, aursarta eta aintzi-nari begira, populuari adi dela, nabarmenarazi zuen Emile Larre apezak. Guk "Herria" kazeta ezagutzen dugu, baina lehenago "Aintzina" kazeta sortu zuen.

Aintzina kazetaz bi hitz

Egia erraiteko kazeta gerla baino aintzin sortua izan zen.

Behar bada euskararen aldetik lan franko egin zezakeen baina politika-ren aldetik, bere ustez, eskuineko politika bat zeraman. Kazeta katolikozko eta tradizionalezko mugimenduan sartzen zen. Bere programa: "Jaunkoia eta Lege Zaharra" Izaitez politikarik ez zuten egin nahi zeren erlijio batek ez baitu politikarik egiten; baina, nahi eta nahiez beren idatzietan zerbait proposatzen zuten. Garrantzizkoena Jaunkoia zen, gero Euskal Herria.

Baina Euskal Herriaren ideia argi bat ez zuten, Frantziaren zerbitzuen den Euskal Herri bat ote zen?

Iraultza egiten zutela, zioten, Iraultza espiritual bat, ordenan, deus edo guti aldatu gabe, tradizioetan (Lege Zaharrean) gelditu nai zuten eta.

Iraultza bat marxismoaren teoria bazterturik. Haientzat balorerik handiena: sendia edo familia. Familiak zuen garrantzi handiena, pixka bat sakratua zen. (Dibortzioaren kontra; familiaren estabilitatea kausan jartzen baitzuen, "femenismo" gisa: emazteei berriz aspaldiko "etxe" andrea"ren errola eman nahirik e.a.)

Izaitez "Aintzina" zeraman ideologiak ez du sozial aldetik mugimendu handirik sortarazi; ez bada "inmobilismo" batetan Euskal Herria utzi.

Hizkuntzalar handia dela ezin uka

Baigorri beti, Aita Villasantek eta lehenago erran dugun bezala Labeguerik, Lafittek euskararen alde egin duela lan izugarria, ez dezagun ahantz.

Haritsehellarrek: "Izan dadila, sekulan, gure Euskal Herri maitean, zuk bezenbat egin duenik euskararen alde?"

Omenaldia bururatzeko, bazkari etz musika bildu ziren. Mattin, Xanpun, Xalbador semea, Ezpona, Alkat eta Mendiburu beren artean bertsoak botatzen zituzten. Festaren giro bat senditu zen.

LLACH-LABOA

LABOA-LLACH

Pare bat egun lehenago, Mikis Theodorakis izana zen Donostiako Polideportiboan, eta nahiko jende gutxi. Pena arraioa, esaten genion geure buruari. Izan ere, Theodorakis-en saioak merezi zuen entzule gehiegirik. Baiña gure gazteri progresista, batzutan ez da jabetzen. Jende iraultzaileen artean iraultzailearen "ondak" ez dira, dirudienez, "a ratos" baizik iristen Partē Zaharreko taberna-eliza sakratuetara. Gero, txaloak ere, Chile aipatzen zenean eta: Grezian ez da dirudienez, koronelik inoiz izan.

Eta hori ikusirik, beldur pixka bat genuen astelehenez ere ez ote zen jenderik bilduko. Baina ez. Alderantziz, jende gehiegi, gehiegitxo, aukeran. Antolatzaileek anka sartu zuten; bestetik, eta ohizko humanismo bihotz-zabalari amore emanaz, Polideportiboko ateak sarrerarik ez zutenentzat ordu erdi aurretik zabaldu zituzten. Eta orduan, jakiña, sarrera zuen zenbait jende sartzetik ez. "Hango tiruak eta lainuak, han ziraden kañonazuak". Lehenbizi, "queremos oír"; gerotxoago, "queremos ver". Zai geunden "queremos joder la manta" noiz entzungo; baiña ez, hori inplizitoki ezarririk zegoen.

Batzuk, kalefazioaren tuboen gainera ere igo ziren, beren buruak ez ezik azpian zeudenenak ere arriskuan jarritz. Populoaren eskubideak orenen gainetik; atezin gizarajoa ere ankapean erabili omen zuten. Mundu guztiak dakien bezala, sarrera eskatzen duten atezaiñak ere "represoreak" dira. Tócate los...

Baiña folklore guzti hori ahaztuz, esan behar da benetako arreta zegoela Llach eta Laboa entzuteko, ikusteko eta sentitzeko. Batetik, Llach-ek Euskal Herriaren etorri ahal izateko egin behar izan duen bidaia, urtetan zehar. Itaca-koa baiño luzeagoa izan baita; bestetik, Laboaren ibilbide esperesiboak merezgarri egiten baitu berarenentzutea joatea, eta zer esanik ez urte beteko geldituñaren ondoren.

Laboa eta Llach-ek kantaldi ongi neurtua eta ekilibritua eskeini ziguten, bi denboraz, berdin egituraz eta reper-

torioz ere. Laboa hasi zen. Zehatz eta zuhur. Laboa ez da kontzesioak egiten dituzten horietakoa. Barnetik aritzen da, barrura begira, sentitzen duen hura adierazi nahirik. Batzutan esan izan da hobe lukeela Laboak espektakularragoa izan, "teatreroa"; ezezkoan nago. Laboa espresionista bat da, bere zailtasun eta arrisku guztiekin, eta inoiz eta ezer amore ematen ez diolako da, hain zuzen, estimagarri eta estimatua.

Hala ere, ohar bat egin nahi nioke. Mikel, bihotzeko Mikeltxo: zergatik atara kantatzera barrabillak zintzurrean ditukela? Ez dik merezi, motel. Horretan gabiltzanok bazekiagu zer nolako beldurra pastzen den jendearen aurrera atera behar den bakoitzean. Baiña pentsazak beldur hori ez duela inork estimatzen. Beldurra, entzuleak izan behar likek. Ni entzule naizenean, beldurra pasatzen diat beintzat. Entzuleak, azken finean, arkume izan nahi dik; etzakela otso bihur. Ez hadila hire nerbiosismoaz babesturik taula gainera irten. Hik egiten dukana garrantzitsuegia duk beldurrraren prezioz hipotekatzeko. Bazekiat ez didakela kasorik egingo; ezin nahi ta ere. Baiña oroit hadi Sartre-ren teoriari. Hel hakiok zezanari adarretatik, eta ikusiko duk beldurra nola baretzen zaiken.

Oso interesgarria izan zen Laboaren "Komunikazio-inkomunikazio" lana. Argi joko egoki batek bere keinuak adierazgarriago egiten zituelarik, espresio-mailan sekulan parekorik eta kidekorik Euskal Herrian izan ez duen saio batetara libratu zitzaigun Mikel. Hizkera logikoaren hausketa konsziente-pekot munduen molde liberagarri bezala erabiltzen saiatuz, milla sujerentzia eta sujetoz beteriko espresaketa batetan murgildu zen. Murgildu ginduen. Ez da oraingoa Mikelen ahalegin hori; berak adierazi zuen bezala, "Lekeitio 5" liteke bere saioa, orain arterainoko serie horren maila gorakoen bezala.

Kantatu zituen beste kantetatik (ez gehiegi), bat bazen doiñuz oso ongi taxutua, berrietatik bat, alegia; Bertolt

Brecht-en "langille bat liburu baten aurrean" izenekoa. Hala ere, hitz aldetik ulergaitz xamarra egin zitzaidan; badaikit zail dela poema hori era ulerterrez batetan itzultzen. Itzulpena ona zen, oso ona: baiña poema bera da euskaraz kantatzeko zaila.

Llach-ek oso ongi kantatu zuen. Ez zuen gauza ezezagunik kantatu, baiña kantatu zuena oso ongi, indartsu, dramatikotasun haundiz. Zenbait kanta intimista kantatzeko ausardia ere izan zuen, horrela "Que tinguem sort"; ez zen erraza giro zatatsua hartan, baiña lortu zuen. Kanta ezagun, oso ezagunez kanpo (L'estaca, La gallineta, etabr), Viatge a Itaca eta "Campanades a mort" ere kantatu zituen. Ene eritiziz, "Viatge a Itaca"-ren lehen zatia ez zuen kantatu gabe utzi behar, oso ederra baita. "Campanades a mort" aldiz, osorik kantatu zuen. Llach-ek abots aldetik zer nolako fakultateak dituen jabetu ahal izateko, muestra egokia izan zen "Campanades"-en azken zatia, diskoan baritonoak kantatzen duena. Lehen aldikoz kantatzen omen zuen berak kantaldi batetan zati hori, horrela esan zigun.

Llach musiko on eta kantari bikain bat da; bere abotsak registro ia guztiak ematen ditu, eta oso ongi modulatzeko du. Oso espresiboa da. Bestetik, musikari onak ditu laguntzaile. Profesionalk, eta berarekin lanean aspalditik ari direnak. Pena izan zen sonido aldetik oreka egokirik ez lortu ahal izatea. Horrela, Laura-k jotzen duen gitarra akustikoa, kanta askotan oso garrantzitsua, ez zen ia batere entzuten; orso hots neurri guttitan jarriarik omen zeukaten, akoplatzeko beldurrez. Pianoaren hotsa ere nahiko irregularra zen; batzutan ongi entzuten zen, besteetan ia batere ez. Harriagarria, profesional mailako jende artean. Polideportiboa sonorizatzea ez baita hain zail.

Donostiako nahasketa bazter utziz, oso antolaketa ona EGIN-ek lortu duena. Hego Euskadiko lau hiriburuetan. Horrelako iniziatiba gehiago ongari litzateke.

XABIER LETE
ZERUKO ARGIA/29

KULTURGINTZAN

Urriaren 29an eta Bilboko Feria de Muestrasen zortzi orduko jaildi erraldoi bat egin zen: kulturgintzan. Zinea, debatea, arte erakusketa eta, batez ere, abeslariak izan ziren jaialdi mostruo honetan; eta 20 bat mila pertsona bilduko ziren. Antolatzaileak eta ideiaren bultzatzaileak OIC-EKE ingurukoak omen dira. Asmoak oso interesanteak eta hastapenak bikainak izandira. Manifestu -estu bat atera dute, aski zalantzarria bada ere, eta zenbait zatitan topikoa eta demagogikoa izan irakargarria da zatitxo bat transkribatu egingen dugu.

“EUSKADIKO LANGILEEI ETA HERRI OSOARI DEIA. Euskadiko langileria eta herri guztia bere askatasun politikoak, sozialak, nazionalak eta kulturalak eskuratzeko burrukan saiatzeera animatzen dugu. Beren eguneroko bu-

rrukan, lantoki hauzo eta herrietako burrukan, askatasun osoaren eta sozialismoaren aldeko eguneroko burruka honetan ere kultrua egiten ari baitira.

Euskadiko intelektual eta artista guztiei ere deitzen diegu, heuren langintza guztia herriarentzat eta herriarekin eginga izan dadin.

Eta era berean egiten dugu gizon, emakume, gazte, alderdi politiko, herri erakunde eta abar guztiekin. Historian zehar kultural duen garrantzia ikusten duzuen guztioi deitzen dizuegu, kultura arloan era guztietako errealtate aurrerakoiak sor ditzagun, lantoki, hauzo, eskola, herri eta abarretara iristen ahaleginduz, klase herrikoiengana hurbilduz eta partaidetasun gehiago izateko bideak eskainiz”.

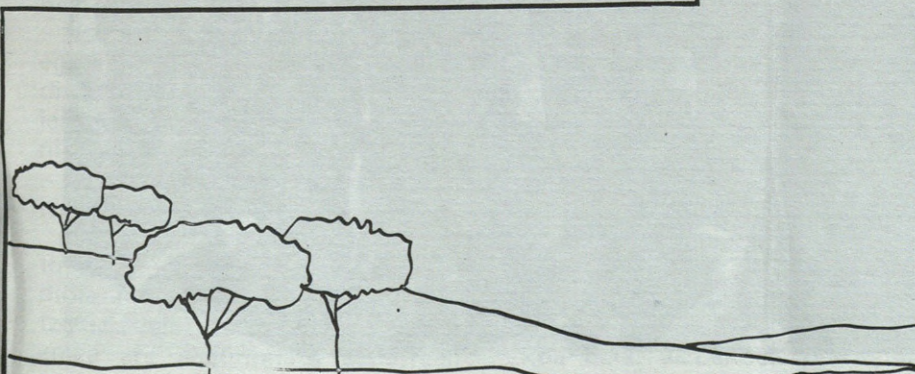
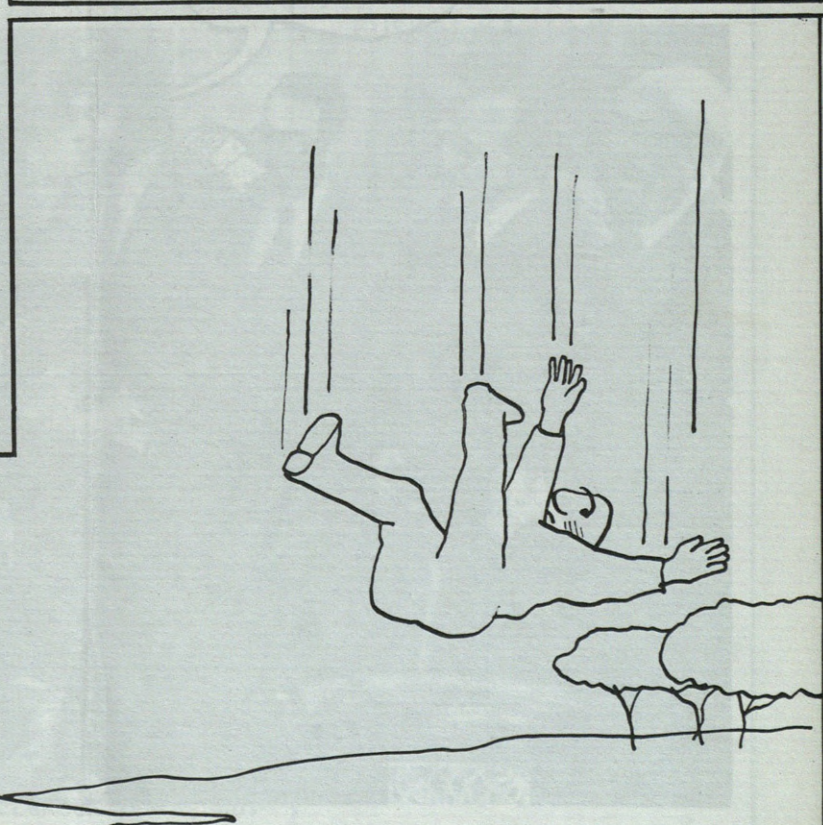
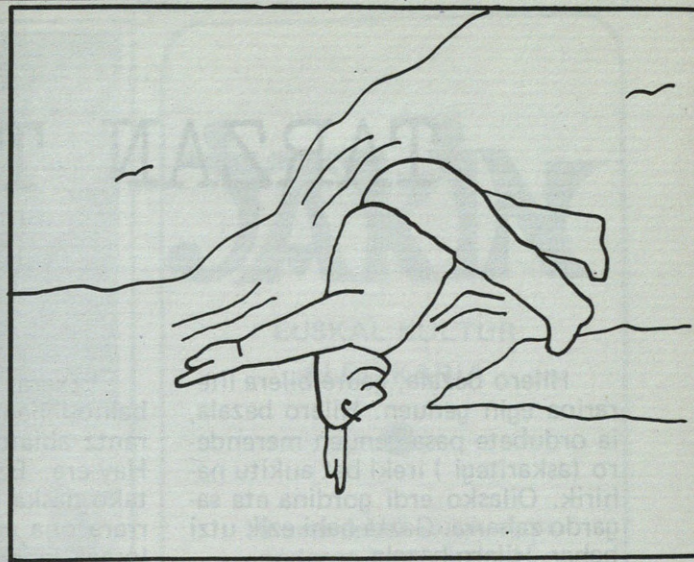
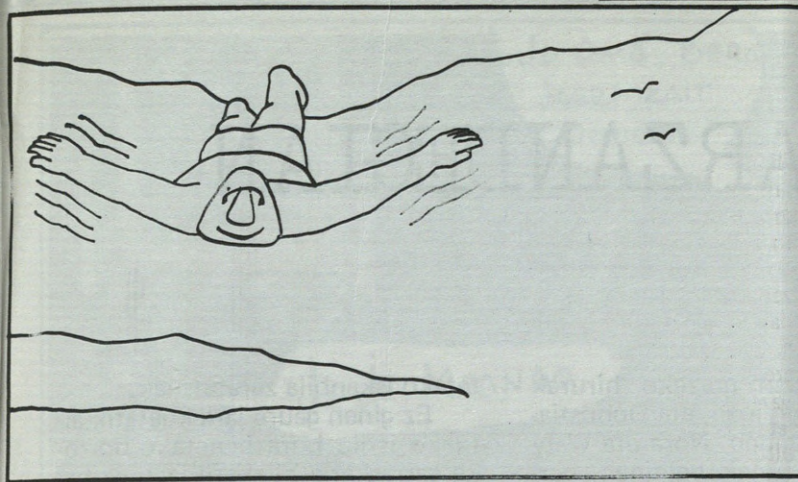

Donostiako estiloa.

AUZMENDI

AUZMENDI, Sastre. Vergara 1.

R. AGUIRRE

TARZAN TARZANDEGIAN

Hilero bezala, geure bilera literarioa egin genuen. Hilero bezala, ia ordubete pasa genuen merendero (askaritegi) ireki bat aukitu nahirik. Oilasko erdi gordina eta sagardo zaharra. Gazta nahi ezik utzi behar. Hilero bezala..

Hartan hitzegina isilean gordeko dugu, gauza batzuk ez baitira inolaz ere publikagarriak, zenaite-tan botatzen ditugun egia mortalekin batez ere. Dena dela, geurenerienden azterketa soziologikobat egiteko asmotan gabiltza, eta argitaratzean benetako best seller bat izango da. Egitan.

Etxera ezin goizeko hirurak baino lehenago joan, eta Donostiarantz abiatu ginen. Nora eta Waly Hay-era. Ezagunak baikiñen, bertako neska hawayar gazteek oso harrrera ona egin ziguten, paperezko loreak lepoan jarritz musuka agurtu gintuzten. Begirada nostalgikobatetan bildu genituen haien kadera kulunkariak "ekaitza tropikal" banna zekarkigutenean.

Nor beraren ekaitza ederki barruratua genuen, eta geure burua Copacabanan eta Varaderon ikustenhasiak ginenean, horra non espabila erazte gaituen bazterba-

tetako iskanbila zaratatsuak.

Ez ginen geure jarlekuetatik altxako istilu hura benetako borroka sarraskaria bilakatu izan ez balitz. Eta gu, noski, ezin gintezke-en gera ezer gertatuko ez balitz, bezala katramila haren aurrean. Altxa ginen, O.K. orain bai girotuko dugula festa, erremangatu ginen eta amen batetan garbiturik zegoen dena: ezertaz kontura gintezen baino lehenago, askoz lehenago, kalean ginen ostikobanna eta kolpe pila ederra hartuta. Batek txaketa falta, besteak galtzak puskatuak, besteak betondoa

NO EMPUJEJ,
SHICARRÓN!!

POLITIKO BATEK,
NON KOLOKATU
JAKIN BEHAR

"Txikiena eta itsusia, gurea. Baina ez da tontoa. Ikus bestela nola lapurtzen dien bic extrafino cuatrocoloreseko bana Interesante Gonzalezi eta Guapo Suarezzi".

Lagun hoiekin jarraitzen baduzu, gaizki bukatuko duzu" esaten omen zion amak Xabiertxo ri txikitan. Baina dirudinez, alperrik. Eliza franko erretako gizonarekin, orain ere. Etxeko go- rriek ez ote dakite ba kokotxak jaten? Horra, gure galdera.

ubeldua... Lurretik altxa ginen no- labait, elkarri lagunduz eta. Zer gertatzen zitzaigun? Ez, ez zen ilu- sio bat, ez zen ekaitza tropikala- ren ondorioa. Han zegoen, lurre- an etzanik. Bera zen.

— Baina, Tarzan, zer egiten duk hemen?

— Eh, Oh, ah, ... ba hemen...

— Baina, gizona gizona, zer gerta- tu zaik?

— Ba ahal dakit neronek ere! He- mentxe nengoan, kokoesnea har- tzer a etorria, eta bapatean kalean aurkitu nauk. Eta dena hawayar neska bat musukatu nahi izatea- gatik.

— Baina, zer arraio egiten duk, Do- nostian?

— Ba hementxe, Angolatik bidali egin niotek, C.I.A.koa naizela uste ditek gizarajoak, baina dena Fide- len maniobra duk. Zuetaz gogoratu ninduan, eta horra.

— Gaizo Tarzan! Hator! Hator gu- rekin!

Eta bere historia tristera kontat- u zigun. Boy semea bahitu egin diote misionistek, heziketaren ait- zakia dela eta. Txita tximino emea ere abandonatu beharrean aurkitu zela, bien intimitateaz aab- aldu ziren esamesen ondorioz noski. Hegoafrikako abertzale bel- tze zuri inperialistatzat hartzen

dute. Gaizo Tarzan!, hireak egin dik!

— Orain ekologiar lotu natzaio be- reziki. Badakizue, ni, begetazalea izateaz gainera, tabakoa gaitsetzen diat, eta petrolio konpainieen aur- ka borrokatu nauk. Baina hoiek denak gehiegi dituk niretzat.

Pozik egin gintezke euskaldu- nok. Atzerrian genuen azken eus- kal politiko parlamentazalea etxe- ratu zaigu, eta frutu onuragarriak espero dezakegu. Bere presentazi- oa, sortu berria den koalizio baten mahain inguruan izango dugu. Hu- rrengo batetan emango dugu berri zehatzagorik. Bitartean, Balerdi margolariaren esaldia gogora erazi zigun Tarzanek berak:

— Dakizue, nire gurasoak eus- kaldunak ziren.

KOLDO IZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA

Alderdi politikoez eta politi- koek imajina zaindu behar. Horre- gatik joan zaigu Carrilo Moscura, hango andregaiari kartak eta ar- gazkiak bueltatzera, Fragak uni- koa dela. JELekeok berriz, eus- kotarrismoa eta antropometria nahas ez daitezen, hor bidali di- gute etxeko txikiena eta itsusiena Moncloara.

JAKIN

EUSKAL KULTUR
ALDIZKARIA

10 urte debekaturik egon
ondoren berriz kalera!

Hiruhilabetez behin
argitaratzen da

Monografiak
Dossierak
Azterketak
Kritikak
Guarko gaiak

laugarren zenbakiaren
gai nagusia:

EUSKAL KANTA BERRIA

Laugarren zenbakiaren
lankideak:

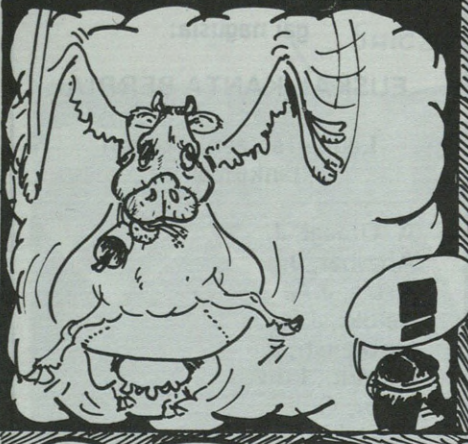
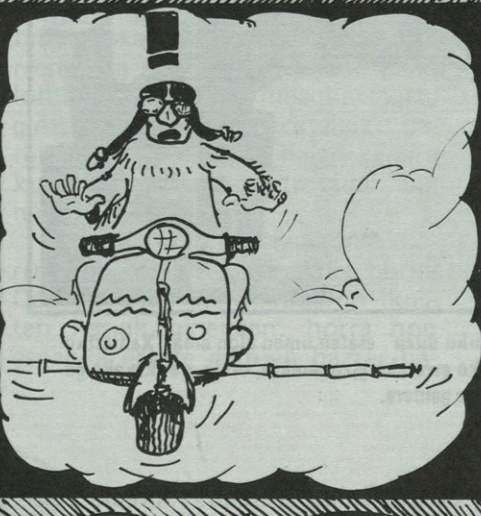
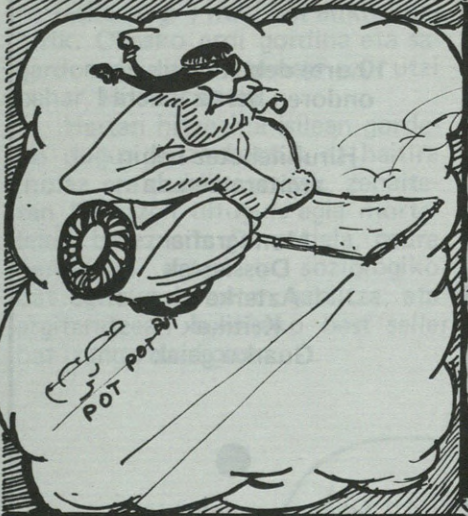
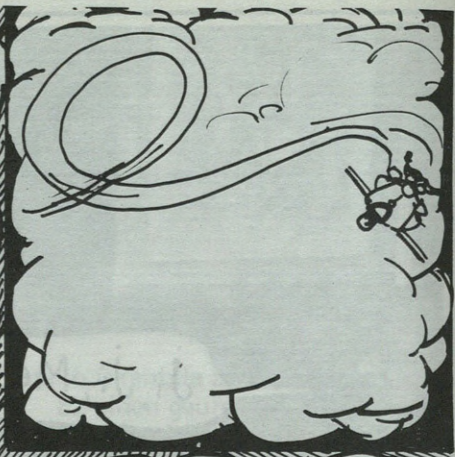
A. Otaegi, J.
Altzibar, J.
Artze, J.A.
Beloki, J.R.
Ontxausti, J.
Iriondo, Luis
Knor, G
Kortaberria, P.
Legarreta, P.M.
Lete, X.
Pagola, Manolo.
Zubizarreta, I.

JAKIN

500 pta. urtean. 175 alea

Eskabideak eta harpidetza:

Cuartel 2- Tolosa (Gipuzkoa)
tlfno. (943) 65.11.06

**Azeriak azeriak
jan du ardia
negarra
egin du artzainak**

**Nekatu da
artzaina
nekez betea**

**Eguzkia
atera da
artzaina
esnatu da**

Igo da
eguzkia
mendia
berotu da
artzaina
gosez betea

Makilaz jota
hil du azeria
azeria
hilda
bizkarrean dauka

**Artzaina
irten da basora
azeri bila
joan da artzaina**

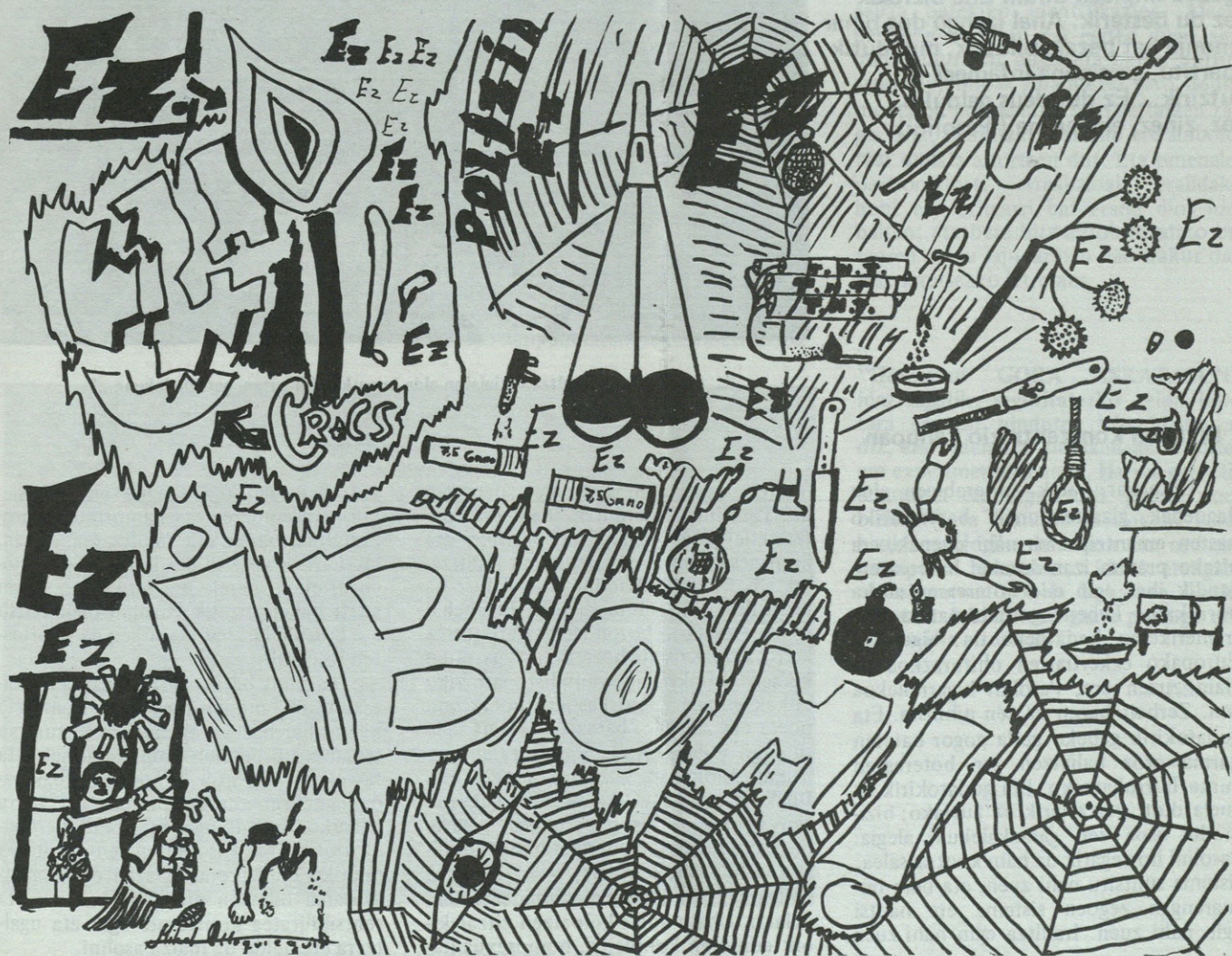
Topatu da
artzaina
azeri gaiztoa
topatu du
artzainak
azeri maltzurra
eta nekez bete
igo da
zuhaitz batera

Neke gabea
lurrera
jetsi da
makila
hartu du eta
azeri bila
doa.

**Aurkitu du azeria
azeria
aurreratu da
artzaina
ikaratu da
eta hartu du makila**

**Etixerantz joan da
aurkitu du bidea
bidean doa
artzain trebea
etxera
ailegatu da
pozez betea**

Jon Begiristain, 10 urte.

PASOLINI, azaroan hil zuten

Sexoa, heriotza, grina politikoa ene bihotz elejiakoa ematen diedan gauza sinpleak dira... Ene bizitzak ez du besterik. Ahal izango dut bihar monje bat bezala bilutsik, mundutik partitu, garaipena infameei utzirik... Ez dut deus galduko ez, zinez, ene arima (Pasolini)

"... marginatuen iraultza sozialaren alde burrukan hil zuten, gatazkalekuan..."

Biziaren kontzentrazio kanpoan

Ezkertiar batek, miserableen alde dagoenak, gizarte honek bazterturiko kasten emantzipazioa nahi duenak, era bitako praxisa izan dezake: boterearen-gandik ihes egin edo boterearen aurka burukatu. Lehenengo alternatiba Iparrameriketan hedatuena da; bigarrena Europako ezkertiarren ohiturazkoa da. Hain zuzen ere, Pasolini bigarrenakoa zen. Zerbait bazen ez zen nihilista. Eta gudatokitik gabeko gerla gogor batetan hama oroz baliatzen zen boterearen aurka burrukatzeko. Eta gudatokitik ez zuela diot, partzelarik ez zuelako; bizi-modu osoa zen gatazkalekua, alegia. Pasolini horregatik da hain kontraesalea: sistema suntsitu nahi zuen, eta bere buruarengan zegoen sistema ere hautsi egin nahi zuen. Iraultza egin nahi zuen,

iraultza osoa. Nihilismoa desesperantza da; Pasolinik esperantza zuen, esperantza eder eta kritiko bat, kritiko eta kontraesale bat. Askatasunaren iraultzarako bat izanik, Pasolini bere kabuz bazterturiko bat eta uneberan halabeherrezko zelako, borondatea derrigorrezkoa baita. Kriselu horretako sugarraren kemena parakristau-komunista jatorriko etikak emana zuen. Pasolini poeta zen, poeta eta zinegile, batez ere. Baina saiatua zen nobelagintzan, antzerkian, politikan, filologian, kazetaritzan, e.a. ere. Bilaketa etengabe eta adoretzu bat izan zen berea: nortasun pertsonal, gizarte justu eta bizimodu eder baten bila, iraultzaren bila. Intelektuala, zenez, kontraesalea zen, kontraesana ekinbidearen era delako. Uhain anitz kolpatzen zitzaizkion: ediporen konplejoa, homosexualita-

tea, naturalezaren soegile eta miresle, konsumismoaren etsai amorratua, euro-konsumismoaren eta iraultzaren artean, laborari proletario eta luppenproletarioen artekoa, hereje eta moralista...uhain guzti hauen artetik Pasolini bizindartsu eta burrukalari bat ateratzen da gizartearen itsasotik.

Pasolini berak dio: pertsona bakoitzarengan miniaturazko kontzentrazio kanpo bat badela; eguneroko torturaren tresnak norberaren minak, grinak eta fastidioak direlarik. Eta bere buruak baduela sentimentu errepremitu bat, barru barrukoa eta duingabea: poeta ulertezina izatearena. Pasoliniren sentsibiltatea poetiko eta sakona da izan ere. Sentsibiltatea bilatzen etengabe bat da; eta sentsibiltatea kontziente egin eta ugaltzera erę heldu da maiz Pasolini.

Intelektual baten biografia

Pasolini 1922an jaio zen Bolonian. Faxismopeko garai zailetan hezi zen, eta poesi letratarra lerratu zuen bere bizitza. Filosofia ikasi eta nobelak ere idatzi zituen. Faxismoaren aurka bururatu, laborarien matxinaden lekuko izan eta Gramsci irakurrita marxista egin zen. 1954ean sartu zen zinemagintzan gionista bezala. Zuzendari bezala 1961z geroztik hasi zen lanean. Intelektual integral bat zenak honela definitzen zuen bere burua:

“Nik ongi ezagutzen dut intelektual baten bizimodua. Ene bizitza ere, badelako, dakit, hain zuzen. Irakurpenak, laboratorioko bakartasuna, ezagun asko eta adiskide gutxidun inguruak, guztiak intelektual eta burgesak. Lanezko bizimodu bat funtsean. Baina nik, Hyde dokteoreak bezala, beste bizimodu bat ere badut. Bizimodu hau biziz gero, hautsi egin behar ditut klase hesi naturalak (eta inoznenteak). Itali aztertu eta beste mundu batetan murgildu: laborari mundua, mundu subproletarioa eta mundu proletarioa. Mundu horik lerratzeke ordena, ene esperientzia pertsonalaren arauera da, ez beren garrantzi objektiboarena”.

Zinema zuzendari bezala ACCATONE zuzentzen du 1961ean. Eta subproletargoarekiko ardura berezia duen zinema poetiko ia liriko bat da. 1962an MAMMA ROMA egin zuen. 1964ean IL VANGELO SECONDO MATTEO egin zuen eta bere inguruko polemikek arras hedatu zuten Pasoliniaren fama. Gero alegia mitikoak erabiltzen ditu: UCCELLAGI E UCELLINI (1966), eta texto klasikoak: EDIPO RE (1966) eta

MEDEA (1969). Hizketa zinematografiko libreago bat erabiltzen du, eta go-tortasun errealista nabarmen bat ere: TEOREMA (1968) eta PORCILE (1969) Kritika sozial gupidagabe batek dominatzen du bere produkzio osoa, krudeltasun, naturalismo eta lirismoaren artean.

Biziaren alaitasun eta arbuiapeña

1971.ean IL DECAMERON, 1972.ean I RACONTI DI CANTERBURY eta 1974ean IL FIORE DELLA MILLE E UNA NOTTE egin zituen. Er-di Haroko ipuin herrikoien egokitze haur “biziaren trilogia” izenarekin ezagutzen dira. Hirurotan mendeetan zehar hipokresia estaliriko miserableen alaitasun sexuala berreskuratu nahi da. Miserableek nagusiek baino hobeto dakite jostatzen espontaneagoak dira, kontzi-entzia zama arinagoa daramatelako . Biziaren alaitasuna eta gorputz inozente libreen fikzioz burgesia serio, puritano eta hipokrita salatzen du.

Baina, gero bere obra faltsutua eta kontsumismoak erabat bereganatua (ikusi zuenean) Pasolinik ukatu egin zuen “biziaren trilogia”, 1975ean. Boterearen aurkako gerla-ilusio eta zapuztearen (artean-sakona eta gogorra zeraman. Eta sakontasun guzti horren gorroto pilatua SALO-n isuri zuen, bere obra postumoaz jaurtiki zuen: SALO O LE 120 GIORNATE DI SODOMA irauin bat , probokazio bat da boterearentzat. Burgesiak, gauzak asimilatzearen taktika hartu duenean, irentsi ezin dezakeen produkto bat da. Burgesek sistemako boteredunek, (guganekoek ere) zornea botaka hasiko lirakeke SALO-ren aurrean; nabaritasunaren aitzinenan. SALO gizar-tearen degradapenaren salakuntza garra-tza da; zanpaketaren desdramatizazioa-

ren kritika gizarte faxistaren dramati-zazio krudel bat.

Zeren eta Pasolini odolgaitza bait-zen; odolgaitza zen kritikoa zelako. Eta gizarte modernoak ez du piroporik bai-no onhartzen; ez du kritikarik onhar-tzen, errotik suntsitu egiten du kritika. Pasolinik SALO-z bere heriotzaren sina firmatu zuen. Bainá bere heriotzak SA-LO baieztatzen zuen.

1975eko azaroaren bian hil zuten; baztertuen iraultza sozialaren aldeko burrukan hil zuten; gatazkalekuan, kon-traesanetan murgildua, baina oinetakoak jantzirik.

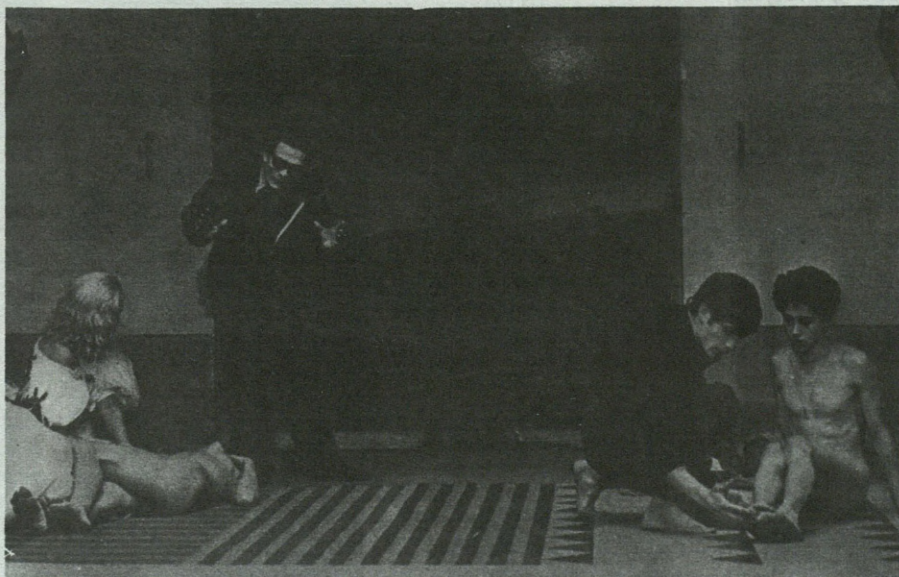
Gora askatasuna

Pasoliniren heriotzaren bigarren ur-teburua da. Urruntze honekin esan dai-teke Pasolini, bere heterodoxian ere, zi-negile eta intelektual moderno garran-tzitsuenetariko bat dela , daudarik ga-be. Eta bere erailketa, kulturaren eta askatasunaren aurkako hilketa bat izan zela, sormen zati bat hil zela esan daite-ke.

Fenomeno psikologiko berezi bat gertatzen da askotan: pertsona edo gauza batekiko identifikazioa. Alegia pertsona horrekin bat egiten dugu, sin-bolo bihurtzen dugu eta berari burruz arras subjektiboak gara harrez gero. Senti-mentaloi, gutxiendik, sarri gertatzen zai-gu. Nik, behintzat, Pasolini ere sinbolo-tzat dudala aitortzen dut. Eta omenaldi pertsonaltzat, erreakzioak eraildako honi ere origarri bat eraiki diot nire baitan; eta bere hitz autobiografiko bat-zuren mezu lapidarioan hau irakur dai-teke hautsezko letretan:

“Hormetan GORA ASKATASUNA idazteagatik, seguritatezko zelda bate-tara eramán ninduten lehenbiziko al-diz, eta ordenaren zaintzaileak zer diren ere experimentatu nuen. Harrez geroztik izkutatua eta inguraturik pasatu nuen bizitza (eta ikaratua, heriotzari beldur biziki patologiko bat nion eta orduan) harrapatua bukatzearen ideiak etengabe obsesionatua: honela bukatzen baitira Itsasertz Adriatikoan gazte profugo edo antifaxista aitortuak ”.

J.S.

Pasolini SALO O LE 120 GIORNATE DI SODOMA (1975) zuzentzen.

AZAROA 13/20

LIBURUAK

EUSKADIKO DEPENDENTZIA EKONOMIKOA, Ba-
lere Bakikoa. EREIN. 146
or., 350 pta; Euskadiko eko-
nomia aztertzen du Bakaiko-
ak, dependintea dela azalduz.
Eta konklusio gisa: "Gure
praktikak sozialista izan behar
du, eta ezin ditzakegu ipin
geure helburuak programa sasi-
sozialista batetan, nahiz pro-
blema nazionala erdizka kon-
pondu. Gure problema nazi-
onala konpondu ahal izateko,
sozialismoaren bidez lor deza-
kegu eta ez, BAKARRIK, erre-
suma independente izanik".

OINAZE ZAHARRERA, Kol-
do Izagirre, Argitaratzaile:
KOLDO IZAGIRRE. 150 pta.

"Euri geldo honek/ euri
gozo honek/ garbi nazan/ bar-
ka nazan/ "zuen hilak baketan
masturba daitezela"/ edo i-
hinztegiatan ageri diren/ halako
traizioaren murmurioz/
urratu ezin nuen poema hau/
anaiarreben lurrera/ oinaze za-
harrera/ itzuli nahi izan dut".
1976ko azarotik 1977ko mar-
txora bitartean burututako
poema. "Adarka/ urratu nahi

nukoen hau/ asperturik bai-
kaude/ geure begietan kolilak
itzaltzen liberti daitazen".

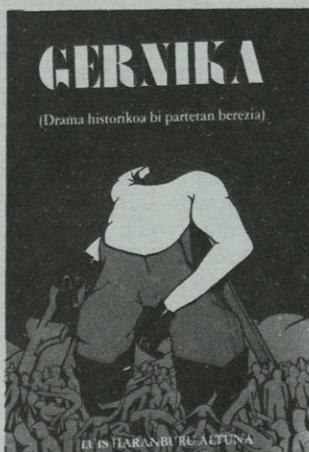
UDA BATEZ MADRILEN,
Bitoriano Gandiaga. JAKIN.
203, or., 450 pta.

Gandiagaren hirugarren
poema liburu; "Elorri"
(1962) eta "Hiru gizon bakar-
ka" (1974) dira lehen biak.
Eta honela dio hirugarrenaren
arrazoiaz Gandiagak berak :
"...Etorri, udako teologi ikas-
taldi bat egitera etorri nintzen.
Baina Madrid ikusi nuenera-
ko teologi ikastaldiari baino
zoragarriagoa iritzi nion Ma-
drid bera ezagutzeari, eta hala
azaldu nien etxekoei". Eta Ma-
drid ezagutze horrek sortu diz-
kion sentimenduak ematen diz-
kigu Gandiagak. Hitzazurre lu-
zean, Juan Mari Lekuonak
poetaren lanaren berri ematen
digu. Azalean eta barruan
Egañaren irudiak.

**GERNIKA (DRAMA HISTO-
RIKOA BI PARTETAN BE-
REZIA)**, Luis Haranburu Al-
tuna. KRISLU 84. or., 225
pta.

Euskadik jasandako erre-
presioan oinharritzen da obra
hau. Eta errepresio horren le-
kuko, nahiz eta 1974ean "To-
ribio Alzaga" saria irabazi,
orain arte ez da argitara emate-
rik izan.

**EUSKARA BATUA ZERTAN
DEN**. Txillagrdegi. JAKIN.
293 or., 500 pta.

Hirugarren argitalpena
eta JAKIN ek dioenez "...be-
deratzigarren urte honetan
gauden puntu honetaraino
man diren urrats horik biltzen
ditu..." Euskara pixka bat lan-
du nahi duenarentzat ezinbes-
tekoa da, eta badirudi jendeak
badakiela hori, oso ongi asal-
tzen ari omen baita dagoene-
ko.

**DIARIO DE UN GUDARI
CONDENADO A MUERTE**.
Ramon Galarza, EDICIONES
VASCAS. 239 or., 375 pta.

El Dueson, Larrinaga eta
Burgosen pasatako gartzela ur-
te luzeak kontatzen dira he-
men, hainbat eta hainbat gu-
darien berri ematen delarik.
Urte latz haietako argazkiak
ere bai.

GUDARI BAT, Xabier Gere-
ño. KRISLU. 91 or., 225
pta.

"Espioitza"ren jarrai-
pena dugu hau. Oraingoan
ETAko bat itsasuntzi batetan
hil nahi dutela eta hortik doa
"ikertzailea"ren lana.

IHARDUNAK

FRANTZISKOTARREK 50 URTE DONOSTIAN. Urtemuga hau dela eta, ospikazun batzu antolatu dituzte frantziskotarrek hil honetarako:

— Arte erakusketa, azaroaren 16tik 30era, S. Telmo museoan; Xabier de Eulate, Jose Luis Iriondo, Juan Arriola eta Xabier Egañaren obrak azalduko dira.

Asteguentan arratsaldeko 6,30etatik 9etara irekiko da eta igandetan goizeko 10,30etatik 1,30etara.

—Literatura sailean, Salvatore Mitxelanari omenaldia. Honen barruan, hilaren 14ean izanen da lehen mahain-ingurua "Salvatore Mitxelena pertsona" gaiaz; sarrera Luis

naren "Obra guztiak" lehen liburukiaren aurkezpena, Bitoriano Gandiagak eta argitalpenak arduradunak. Saio hauk arratsaldeko 7etan izango dira.

—Musika sailean, Konzertoak Atotxako S. Franzisko elizan. Hilaren 12an, gaueko 9,30etan "Orfeón Cantabro"ren saioa, Jose M. Ibarbiaren zuzendaritzapean.

Hilaren 22an, gaueko 8etan organo kontzertoa emango du Esteban Elizondok; hilaren 23an, Victor Etxebarriak; 25ean Jose Manuel Azkuek. Bestalde, musika kontenporaneoari buruzko hitzaldiak; Felix Ibarrondok emango ditu, hilaren 24ean eta 26ean, arratsaldeko 7etan Forum Larra mendin.

BAIONAN, Iparraldeko ikastolen alde mitin-kantaldia, azaroaren 26ean, arratsaldeko 8etan, LAUGA kirodegian; Maite Idirin, Urko, Etxemendi-Laralde eta OIHARTZUNAK taldeak parte hartuko dute; baita OLDARRA dantzari taldeak ere.

ALDIZKARIAK

JAKIN. 4 .z enbakia, urria-abendua. 111 or., 175 pta.

Euskal kanta berriari eskainia dator JAKINen laugarren zenbaki hau. Gorka Knörrrek, Xabier Letek, Luis Iriondok, Joxe A. Artze, Joxe Ramon Beloki eta Iñaki Zubizarretak idazten dute gaiaren zati desberdinez. Horrez gain, Manolo Pagolaren "Gerra aurreko euskal herese bat" eta Joxe Azurmendiren "1937-

1977: Gramsci-ren urtea" GAIK sailean, Joxe A. Otaegiren lan bat LIBURUAK sailean eta Pedro Mari Legarretaren "Alfabetatze Euskalduntze Mugimenduaren orainaz... eta geroaz" KULTUR BIDEETAN sailetan.

HITZALDIK

ANDOAINO La Sallen hitzaldi sail hau emango du ESBek:

azaroak 10: Sozialismoaren zergaitia historian eta Euskal Herrian bereziki, Eduardo Artamendi

azaroak 11: Sozialismoa, Autejestia. Entrepresa. Jabegoa. Herri boterea. Xabier Salaberriak.

azaroak 17: Euskadiko ekonomia (Finantzial-Fiskal-Sektorial eta Herrialde politikoak, Jesus Larrañagak.

azaroak 18: Banakako eta sozio-politiko eskubideak: askatasuna, lana, Sozial Segurantzaren osasuna, Alexander Goirizelaiak.

azaroak 24: Euskadiren birreuskalduntzea, Txillardegik;

azaroak 25: Udaletxegintza, Gregorio Etxabek,

abenduak 1: Euskadiren nazional birberegantzea, Kepa Anabitartek;

abenduak 2 Euskadiren ekonomia egoera gaur egun, Fco. Antonio Ayestaranek;

abenduak 7: Euskadiren politik egoera gaur egun, Iñaki Aldekoa eta Jose Antonio Ayestaranek;

abenduak 9: Euskal Sozialista Biltzarrearen (ESB) aukera: Antolamendua, Helburuak, bideak; Alberto Zuazua eta Mikel Irizarek.

ETA BESTE

Villasantek egingo du, gidari Joxe Azurmendi, izanen da eta partaideak, E. Agirretxe, Basarri, Bordari, Joxe Elgarresta, F. Escudero, Nemesio Etxaniz, A.M. Labayen, Manuel Lekuona, Karmelo Iturria eta Imanol Unzuurrungaga.

16an bigarren mahain-ingurua, "Salvatore Mitxelena idazlea" gaiaz; sarrera Joxe Antonio Mugikak egingen du; gidari Joxe Azurmendi eta partaide, Basarri, Nemesio Etxaniz, Joxe Antonio Gandarias, Bitoriano Gandiaga, A.M. Labayen, Manuel eta Juan Mari Lekuona, Anjel Lertxundi, Juan S. Martin, Ibon Sarasola, Txillardegi, Martin Ugalde eta Luis Villasante.

18an Salvatore Mitxela-

AMNISTIA GAZTEENTZAT
erreformatarioak - kartzelak

BIBA DEMOKRAZIA

Doinua: Azpeitiko neskatxak.

Ipuia dirudita, egi handi bata,
demokrazia badugu,
bainan lana falta,
bainan lana falta,
egi handi bata.

Artzainak jetxi dira, menditik kalera;
beren buruhaustek,
hemen aipatzera,
hemen aipatzera,
artzainak kalera.

Beren ardiak heri, gelditu omen dira;
suprefetak esan du:
zozoak mendira,
zozoak mendira,
heri omen dira.

Agintariek laister, erantzuna eman;
kolpatuoik daude hor
hiru hospitalean,
hiru hospitalean
erantzuna eman.

Urrengoan frantzez, mintzatu beharko
euskaraz eginikan
horra zer jasoko!
horra zer jasoko
gara franzestuko.

Zuri eta gorria, falta da berdia;
urdinez jantzi dute.
euskal belardia
euskal belardia
urdinez jantzia

Biba demokrazia, ta libertatia;
haundiak izorratzen
du beti txikia;
haundiak txikia
ta demokrazia.

Ipar ala Hegoa, zazpiak bat gara;
helburu hori lortzen,
saiatuko gara
saiatuko gara
zazpiak bat gara.

XALBARDIN

ederrak bezain egokiak

Gaurko sukaldea ez da garai batetako gure amonek beren kuzinaketak egiten zituzten, usaitsu eta keez estalitako leku desegoki baten antzekoa.

Gaur garbitze errezeko toki egoki bat da. Gauza bakoitzak bere apala du, eta familiak bere bizitza leku apain eta atseginean dagi.

YANY-k, bere era askotako modelo eta koloreen bidez, sukaldea atsegina ezezik, lanerako eroso izaten ere lagundu du; eta bere sukalderako erredizak ederrak ezezik egokiak izan arazten saiatzen da merkatuan diren azken hitzeko lagungailuak erruz erantzirik.

MUEBLES DE COCINA

Gipuzkoa besterik ez dugu gogoan hargatik Probintzial da gure izena.

Gure probintziaren aurrerabidean gero eta lankide sutsuagoak izateko prest gaituzu: bai nekazaritzan, bai industrian, bai merkatalgoan, bai komunikabideetan,... edozein alorretan. Gipuzkoan bizi maila goratzeko bidea gerta litekeen guztian. Probintzial izena daramagu eta gipuzkoar aurrerabidearen alde ari gara ahaleginetan beti ere.

GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA